

ČASOPIS  
ZAMESTNANCOV  
š. p. LESY SR  
BANSKÁ BYSTRICA  
jún 2007

# 6 Lesník

**Bratislava toľkých lesníkov  
ešte nevidela!**

**O treťom rozmere lesa**

**Horehrönci čarujú  
s čarovníkmi**

Téma mesiaca  
**SVETOVÉ POĽOVNÍCTVO  
A POĽOVNÍCKY TURIZMUS**





**Lesník,**

časopis zamestnancov štátneho podniku LESY Slovenskej republiky, Banská Bystrica

**redakčná rada**

Ing. Ján Mičovský, CSc.,  
Ing. Jozef Marko,  
Ing. Lucia Hanková,  
Ing. Rudolf Bruchánik, PhD.,  
JUDr. Milan Vančo,  
Ing. Berta Stašková

**predseda redakčnej rady**

Ing. Jozef Djubek

**výkonný redaktor**

Mgr. Peter Gogola,  
www.lesy.sk,  
e-mail: peter.gogola@lesy.sk

**rada stálych prispievateľov**

Ing. Július Burkovský, Jiří Junek,  
Ing. Radoslav Lorko,  
Ing. Igor Vizslai,  
Ing. Boris Pekarovič,  
Dáša Pavlovičová,  
Ing. Jaroslav Kobza,  
Ing. Jozef Sokol, Jozef Šabo,  
Ing. Luboš Tuľak, Ing. Marcel Fiala,  
Ing. Ladislav Dochán,  
Roman Podolinský, Ing. Ján Bulla,  
Ing. Marek Tabernaus,  
Ing. Peter Patay, Ing. Ján Vavrek,  
Dušan Dávid, Ing. Jozef Staško,  
Rudolf Halák, Ing. Karol Volentier,  
Martin Matys

**grafická úprava**

Mária Gálová, Miloš Sedláček  
Národné lesnícke centrum,  
T. G. Masaryka 22, 960 92 Zvolen

**náklad:** 1500 výtlačkov

**foto obálka**

Peter Gogola

**adresa redakcie**

Námestie SNP č.8,  
975 66 Banská Bystrica,  
Tel.: 048/434 42 78,  
Fax: 048/434 41 91



7



18



26

# Obsah

**2** Obsah

**3** Editorial

Spýtali sme sa...

**Téma mesiaca: Svetové poľovníctvo a poľovnícky turizmus**



**4** Keď divočina bola ešte divočinou  
Ako sa poľovalo v Afrike, Ázii a Amerike

**5** Dve strany jednej mince  
O jednom z najväčších odvetví na svete

**6** Naše poľovné revíry sú výkladnou skriňou slovenského poľovníctva  
V LESOCH SR je najdôležitejším článkom systému poľovnícky sprievodca

**8** V jednote je SILA!



**9** J. Štefánik: „Ťažko získať, dôležitejšie obhájiť!“  
Regionálny certifikát PEFC pre lesnícke subjekty regiónu Sever

Prezentácia lesníctva i vlasti



**10** Na zalesňovanie rekordných 20 miliónov sadeníc  
Novinárov sme na Horehroní zaujali, ale bolo ich málo



**11** Čarovné čarovníky  
Jedinečné podmienky a lesnícke rarity na Drakšiarí

**12** Môžeme pomôcť poľovným revírom  
Niektoré OZ nevyužili možnosť získať podporu z PPA

**13** Zmeny treba robiť tak, ako rastie hora. Pomaly, ale isto  
Vedúci LS Závadka  
Ing. Stanislav KUBANDA



**14** Lesnícky výskumný ústav Zvolen  
Národné lesnícke centrum

**16** Zvernica Biela Skala OZ Smolenice

**17** Odštepny závod Šaštín opäť žije strelbami

Úspechy našich psov v Nitre

**18** Tretí rozmer lesa  
„...a tam, kde sa rodí voda je posvätné miesto.“

**20** Lesnícke dni



Nie kampaňovito, ale stále



**21** Stromy poznania

**22** „Riešime to, čo nám horí“

**24** „Sme lesníci, ale aj občania. Nemôže nám to byť jedno!“  
S Ing. A. Beretom z OZ Liptovský Hrádok o praktických skúsenostiach s ochranou lesa v chránených územiach

**25** Odchytených viac ako 640 miliónov kusov podkôrných a drevokazných škodcov  
Bilancia ochranných a obranných opatrení LESOV SR za rok 2006

**26** Dôraz na prevenciu  
Lesníci a výrobcovia hľadajú nové možnosti v ochrane lesa

**27** Phellodendron amurense RUPR. - korkovník

**28** PRO SILVA na návštevu v Českej republike



**29** IV. Blížime sa svojim hospodárením k prírode?  
Prírode blízke obhospodarovanie lesa

**30** Pozvánka: Navštívte OZ Považská Bystrica

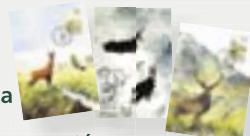
**31** Vyznanie  
Slová a činy

Prečo mám rád les



**32** Uveríte?

Krížovka



**33** Filatelistika  
Poľovnícky receptár

**34** Pre deti

**35** Spoločenská kronika

**36** IV. ročník futbalového turnaja o Putovný pohár generálneho riaditeľa





*Odvtedy, ako sa lesníci rozhodli, že sa už nebudú hrať iba na vlastnom piesočku a začnú systematicky komunikovať s masmédiami a širokou verejnosťou uplynul v porovnaní s časovým úsekom, v ktorom nevenovali tejto práci žiadnu pozornosť, iba zlomok času. Výsledky v riadenej pozitívnej komunikácii s masmédiami, v lesnej pedagogike s deťmi materských a základných škôl, v zabezpečovaní zaujímavých podkladov pre lesnú informatiku, v budovaní lesníckych náučných chodníkov, v ďalšom rozvoji a popularizácii „Mekky“ histórie i súčasnosti slovenského lesníctva – skanzenu vo Vydrowskej doline, či najnovšie v zorganizovaní množstva podujatí v rámci nultého ročníka Lesníckych dní alebo veľkého zhromaždenia lesníkov pred Úradom Vlády SR sú dôkazom toho, že sme nastúpili na správnu cestu.*

*Na novovytvorenom Odbore práce s verejnosťou š.p. LESY SR sme ale zaregistrovali aj určitú netrpelivosť našich kolegov, prameniacu z toho, že žurnalisti ešte stále viac načúvajú ochrancom prírody, že ešte stále interpretujú naše posolstvá inak ako si predstavujeme, že hlavne v mienkotvorných masmédiách nedostávame toľko priestoru, ako by sme si zaslúžili. Súhlasím, k spokojnosti je ďaleko. Ale k tej spokojnosti musí prispieť podľa svojich možností každý z nás – každý lesník. Samozrejme, zodpovednou a profesionálnou prácou v prvom rade, ale aj pripravenosťou využiť každú príležitosť a v dobrom zmysle slova predať našu prácu v tlačенých i elektronických médiách celoslovenského i regionálneho významu. Tak, ako sa jej najnovšie chopili Ing. Hanko z OZ Sobrance a Ing. Timko z OZ Košice účinkovaním v besede Regionálneho denníka Slovenskej televízie na tému Jún – mesiac poľovníctva, alebo Ing. Vizslai z OZ Revúca a Ing. Varga z OZ Palárikovo, ktorí v tej istej relácii, ale v iný deň, hovorili o problematike rýchlorastúcich drevín. Pritom novinári sami prejavili záujem prezentovať našich odborníkov.*

*Výborná bola aj reportáž v Bardejovskej mestskej televízii o tom, ako naši kolegovia z OZ Bardejov zvládli Lesnícke dni. A takých príkladov by sme našli viac.*

*A bude ich ešte viac aj napriek tomu, že nie všetko a vždy sa podarí tak, ako by sme si v kontakte s novinármi, alebo inými záujmovými skupinami priali. Podstatné je nehádzať flintu do žita. Tam nech ju hádžu tí, ktorí nenesú zodpovednosť za obhospodarovanie lesov, ktorí nerozumejú lesu a prírode tak ako lesníci. Tí, ktorí nemajú takých odborníkov a výsledky, ako my.*

Jozef MARKO

## Anketa



**Ing. MIROSLAV LELÁK**  
Riaditeľ OZ Prešov

**1.** Akcie organizované v rámci Lesníckych dní v regióne OZ Prešov mali výnimočný ohlas. Deti škôl, ale aj ich pedagógovia prejavili mimoriadny záujem o naše prezentácie, ktoré sa stretli s pozitívnou reakciou. Je to určitým oživením a rozšírením preberanej učebnej látky spojené s praktickými ukázkami, ale aj odpoveďami na veľmi otvorené žiacke otázky. Radosť v očiach detí je pre nás veľkou výzvou.

**2.** Áno, organizovanie Lesníckych dní by sa malo stať tradíciou. Je to výborný priestor k prezentácii práce slovenských lesníkov v očiach širokej verejnosti. Zo strany našej firmy by tomu mala byť venovaná väčšia finančná pozornosť (výroba rôznych názorných pomôcok a predmetov, reklama ....), ktorá sa firme v budúcnosti mnohonásobne vráti.



**Ing. PETER IGLÁR**  
riaditeľ OZ Kriváň

V rámci mesiaca apríl ako

mesiaca lesov je organizovanie akcií s lesníckou tematikou ako sú Lesnícke dni, resp. v rámci nich akcie Stromy poznania potrebné najmä vo vzťahu k širokej laickej verejnosti. Oslovenie verejnosti prostredníctvom našej najmladšej populácie by nám malo dať dobrý základ k informovaniu o lesníckej práci, vzťahu lesníkov k prírode, k rešpektovaniu tak pretraktovanej témy ako je hospodárenie v súlade s ochranou prírody. Akcie, ktoré sa organizovali v rámci Lesníckych dní mali pozitívny ohlas, ktorý bol referovaný priamo na akciách, alebo prostredníctvom ďakovných listov. Aj za svojich kolegov môžeme povedať, že záujem zo strany škôl a samozrejme detí bol veľký. Najmä deti na prvých stupňoch základných škôl prejavovali záujem pri aktívnom vysádzaní stromčekov, resp. prostredníctvom množstva otázok, ktoré boli často

záľadné ale zároveň priame a úprimné. Tým, že akcie mali taký pozitívny ohlas, by bolo potrebné, aby sa niečo také ako organizovanie Lesníckych dní, resp. Stromov poznania stalo niečím pravidelným.



**Ing. JOZEF BYSTRIANSKY**  
riaditeľ OZ Revúca

**1.** Lesnícke dni vyvolali vo verejnosti

veľký záujem. Otvorenia tejto akcie sa na námestí v Revúci zúčastnilo viac ako 300 ľudí a to nielen školákov, ale aj dospelých. Deti prejavovali živý záujem o atrakcie, ktoré boli pre ne pripravené, s radosťou sa zapájali do hier, oboznamovali sa s lesnou technikou. Veľmi sa im páčil aj karneval detských masiek na tému Príroda. Pri príprave masiek prejavili až neuveriteľnú fantáziu. Lesnícke dni boli veľmi úspešnou akciou, ktorá splnila svoj cieľ.

**2.** Práca s verejnosťou má veľmi veľký význam a je výbornou investíciou do budúcnosti. Preto je dôležité v takýchto akciách pokračovať. Trpezlivou prácou, najmä s mládežou, môžeme

dosiahnuť, že pochopia našu prácu, naše ciele, náš prínos pre kvalitu životného prostredia a budú nám v našom snažení pomáhať.



**JANA VERNÁRSKA,**  
referent DVT, OZ Beňuš

Všetky základné

školy v pôsobnosti OZ Beňuš uvítali akciu „Stromy poznania“. Deťom sa akcia veľmi páčila, o zasadené stromčeky sa starajú a zobrali si nad nimi patronát. Žiaci aj pedagógovia by boli radi, keby sa takáto akcia konala aj v budúcnosti a obohatila by okolie školy o ďalšie dreviny. Dôkazom toho je aj „Ďakovný list“ od žiakov a pedagogických pracovníkov ZŠ Pohorelá. V ňom vyslovili poďakovanie za spoluprácu v oblasti environmentálnej a ekologickej výchovy. Vysadené stromčeky prispievajú k zvýšeniu estetického úroveň okolia školy a poslúžia ako názorná výchovná pomôcka pre žiakov ZŠ. Myslím, že by sa malo stať organizovanie Lesníckych dní novou lesníckou tradíciou.



Ako sa poľovalo v Afrike,  
Ázii a Amerike

## Keď divočina bola ešte divočinou

Pavel HELL

Poľovnícky turizmus má veľmi dlhú tradíciu, aj keď sa spočiatku realizoval neorganizovane a nekontrolovane, často aj na úkor stavov zveri v hostiteľskej krajine. Najmä v XIX. storočí bohatí európski grófi, baróni a slobodní páni, teda bohatá vyššia šľachta začala navštevovať predovšetkým Afriku za účelom lovu exotickéj zveri a priam sa medzi sebou pretekali, kto jej postrieľa viac a so silnejšími trofejami. Hrdinom sa stal najmä ten, kto ulovil afrických „5 veľkých - Big Five“ (slon, byvol, lev, leopard, nosorožec). Názov vymysleli v XIX. storočí koloniálni páni. Tieto „safari“ často významne subvencovali aj rôzne zoologické spoločnosti a múzeá s cieľom obohatiť svoje zbierkové fondy a získať nové informácie o doposiaľ len málo známych alebo aj neznámych druhoch zveri. V Afrike organizovali boháčmi svoje veľké poľovnícke „safari“ spočiatku sami s pomocou koloniálnych úradov a miestnych kmeňových náčelníkov. Na safari boli niekedy aj

stovky nosičov, sluhov, kuchárov, stopárov a ďalších pomocníkov z radov miestneho obyvateľstva. Títo bieli páni postrieľali tisíce veľkej africkej zveri, vrátane veľkých mačkovitých šeliem, byvolov, slonov, antilop atď. a tým samozrejme významne prispeli k decimovaniu ich populácií vrátane aj viacerých, dnes už veľmi ohrozených druhov. Ešte horší však boli tí lovci, ktorí lovili pre zárobok, napr. slony, lebo obchodovali so slonovinou. Boli medzi nimi jedinci, ktorí počas svojho pôsobenia zabili aj tisíc slonov (Machulka, 1955, Blixen-Finecke, 2005 a mnohí ďalší). Napr. Captain Jones H. „Jim“ Sutherland, ktorý napísal aj zaujímavú knihu „The adventures of an elephant hunter“ ulovil sám asi 1200 slonov. Ešte viac ich ulovili napr. Walter „Karamoja“ Beli, George Rusly, Commander David Blint a ďalší.

Pioniersku africkú safari z rokov 1894-1897, ktorá mala 380 mužov a prešla 11500 km od delty Zambezi až po ústie Konga absolvoval Fotá (2006). Sú však aj ďalší poľovnícki cestovatelia, ktorí významne prispeli k poznaniu „čierneho kontinentu“, ako napr. Stanley, ktorý hľadal a našiel v roku 1871 pri jazere Tanganika „strateného“ cestovateľa Livingstona, z Čiech Holub, ktorý brázdil najmä južnú Afriku, Bruce, ktorý objavil prameň Modrého Nilu, Meyer, ktorý prvý vystúpil na Kilimandžáro a ďalší. Pre budapeštianske múzeum lovil a zbieral africké živočíchy levický rodák Kittenberger. Poľovačky v Afrike už zo začiatku 20. storočia pútavo opísal Széchenyi (1937). Hrdinstvom bolo aj ulovenie „nebezpečnej“ gorily (Meissner, 2004)!

Bieli páni a maharadžovia enormne decimovali aj indickú faunu, najmä tigre, nosorožce, leopardy, gaury, medvede a ďalšiu zver. Na tigre sa robili nadhánky pomocou slonov a miestneho obyvateľstva a lovili ich anglický miestokráľ, koloniálni úradníci, lordi, dôstojníci koloniálneho vojska a samozrejme maharadžovia a ich hostia, ako to pútavo oísal napr. aj Széchenyi (1964). Niektorí maharadžovia ulovili za života stovky, ba dokonca aj tisíce tigrov, samce, samice i mláďatá. Veľkým lovcom tigrov (aj ľudožravých) na Sumatre a v bývalom Siame bol Meissner (2005), cestovateľ a lovec veľkej zveri, autor asi 70 kníh. Podobne aj Corbett ulovil svojho prvého tigra - ľudožrúta. Išlo o tigricu,

ktorá údajne zabila 436 ľudí, ako o tom píše vo svojej zaujímavej knihe „Man Eaters of Kuamon“ ktorú vydal v roku 1946. Bol špecialistom na lov tigrov, poľujúcich na ľudí. Veľkým lovcov slonov pre slonovinu bol napr. P. Hathaway Capstick, ktorý svoje zážitky opísal v knihe „The last vory Hunter - The Saga of Wally Johnson“.

Severne od Himaláji, na obrovských priestranstvách cárskeho Ruska, Číny a Mongolska sa Európania ako poľovnícki turisti objavujú len neskoršie. Prvé informácie o týchto krajinách priniesol Marco Polo v rokoch 1271-1295 (jeho cestopis vyšiel po 750 rokoch v reprinte) a veľmi cenné informácie podáva aj Przewalski, ktorý precestoval v rokoch 1870-1873 Tibet a Mongolsko, kde neskoršie objavil populácie divého koňa tarpána, ktorý bol po ňom aj pomenovaný. V roku 1900 poľoval na Kamčatke napr. Demidoff, princ San Donato, ktorý predtým lovil aj na Kaukaze, Altaji a v Mongolsku. Pochádzal z rodu Petra Veľkého a bol spriaznený aj s rodom Napoleona Bonaparteho.

Aj v Severnej Amerike začal poľovnícky turizmus len neskoršie, keď sa zjednodušili dopravné možnosti. O týchto poľovačkách pútavo píše napr. Széchenyi (1937). Decimovanie bizónov, ktoré skončilo takmer ich úplným vyhubením, nemá samozrejme nič spoločného ani s organizovaným poľovníctvom, ani s poľovníckym turizmom.

S rozvojom dopravnej siete a dopravných prostriedkov sa pomery zásadne zmenili a napr. Berger (1939) záverom svojej knihy o starých poľovačkách nostalgicky píše ako o časoch „keď divočina bola ešte divočinou“. Čuduje sa, kam až spoločnosť dospela, keď si podnikateľ „objedná poľovačku s perfektným servisom a so zárukou, že jeho dvanásťročná dcéra uloví leva“. Aj Széchenyi s poľutovaním zaregistroval, aké veľké negatívne zmeny postihli Afriku najmä po druhej svetovej vojne od jeho poslednej safari (Dénes, 1961).

**Záverom môžeme konštatovať, že prvé počiatky neorganizovaného poľovníckeho turizmu síce významne prispeli k zdecimovaniu veľkých druhov najmä africkej a indickej fauny, ale na druhej strane aj k rozšíreniu poznatkov ľudstva o exotických krajinách, etnikách a zvieratách. ■**





O jednom z najväčších odvetví na svete

## Dve strany jednej mince

Kai Uwe WOLLSCHIED, Kolja ZIMMERMANN



s 35 biliónmi USD (1997) k najväčším hospodárskym odvetviam na svete. Má vyše 100 mil. zamestnancov, takže toto odvetvie je aj najväčším zamestnávateľom a svojim priemerným 4,5 % nárastom patrí medzi najdynamickejšie sa rozvíjajúce odvetvia na svete (Afrika 9,8 % a Amerika 2,5 %, UNWTO, 2003). Podľa údajov Svetovej turistickej organizácie sa turizmus v mnohých regiónoch stal najvýznam-

nejším zdrojom zamestnanosti (UNWTO <http://www.world-tourism.org/>).

Turizmus charakterizuje cestovateľská aktivita ľudí (turistov) zo svojich vlastí do cieľových destinácií (regiónov) a prejavuje sa všetkými javmi, ktoré vyvolávajú, vyžadujú, alebo si vynucujú turisti. Tieto javy, alebo produkčné kamene, ako: doprava a infraštruktúra, ubytovanie, pokrmy a nápoje, miestne a krajinné elementy, ako aj servis a poskytovanie služieb sú základom pre tvorbu turistických ponúk (balíkov výkonov) (Romeiss - Stracke, 1989). Tieto výkony vykonáva veľký počet inštitúcií, podnikov, súkromných osôb a záujmových zväzov, ktorí sú aktérmi turizmu. Na základe tejto skutočnosti predstavuje fenomén turizmu jeden sieťovo prepojený a ďaleko siahajúci komplexný systém (KASPAR 1996, BUCHWALD 1998).

Podobne ako konvenčné formy turizmu sa aj poľovnícky turizmus teší z neustále narastajúceho dopytu. Na tomto pozadí je dobre vedieť, že pre mnohé regióny predstavuje toto užívanie jednu z nemnohých alternatívnych konvenčných foriem užívania a ich rozvoja. Avšak popri pozitívnych ekonomických, ekologických a sociálnych efektoch, ako napr. rozširovania zamestnanosti, vysokých výnosov z prírodných zdrojov zveri, ide aj o cenný prostriedok pre manažovanie a financovanie chránených území, avšak môžu sa tu prejavovať aj rôzne negatívne vplyvy.

Často nie je v dostatočnej miere upravené rozdelenie príjmov pre lokálne obyvateľstvo a pre výkony v prospech ekosystémov. V mnohých prípadoch nezostávajú efekty tohto segmentu priamo na mieste a profitujú z nich len vybrané subjekty. Vysoké odčerpávanie hospodárskych výsledkov je významným problémom aj pre samotný trh. Korupcia, neetické spôsoby lovu, zlé hospodárenie a drancovanie prírody nadmerným využívaním zdrojov zveri, sú charakteristické pre negatívny imidž poľovníckeho turizmu medzi verejnosťou a predstavujú veľké problémy. ■

**Kai Uwe Wollscheid**  
je generálny riaditeľ CIC,  
**Kolja Zimmermann**  
je konzultant CIC  
pre trvalo udržateľný  
poľovnícky turizmus



Svetový poľovnícky turizmus je kombinovanou užívateľskou formou pozostávajúcou z prapôvodného spôsobu užívania krajiny - poľovačky - a moderného užívania krajiny turizmom. Pre tento spôsob vidieckeho užívania krajiny je charakteristický významný vplyv užívania voľne žijúcej zveri jej lovom v prírode blízkych biotopoch na jej populácie a po druhé, turistická aktivita s medzinárodným prepojením. Preto sa musí poľovnícky turizmus omnoho viac ako doteraz chápať ako moderný komplexný jav a ako segment celosvetového turistického trhu.

Podľa údajov Svetovej turistickej organizácie WTO patrí tento





V LESOCH SR je najdôležitejším článkom systému poľovnícky sprievodca

## Naše poľovné revíry sú výkladnou skriňou slovenského poľovníctva

Jozef MINĐAŠ, Ján ŠTEFÁNIK, Peter KURIC, Marcel LEHOCKÝ

**LESY SR majú prirodzený potenciál pre zabezpečovanie turistických, ubytovacích a poľovníckych aktivít – poľovníckej turistiky. Zamestnávajú 2730 pracovníkov s odborným lesníckym vzdelaním a spravujú štátny majetok na ploche 1 mil. ha lesných pozemkov takmer vo všetkých horských oblastiach a regiónoch Slovenska. Na týchto pozemkoch je vyše 350 objektov, ktoré je možné využívať pre ubytovanie a turistiku. Ďalej LESY SR obhospodarujú 132 poľovných revírov s celkovou výmerou 505 tis. ha.**



Zlatý jelen

### POĽOVNÍCKI HOSTIA A MARKETING

Od roku 2000 je zaznamenaný nárast počtu poľovníckych hostí v režijných revíroch š.p. LESY SR, keď v roku 2005 nás navštívilo takmer 3 tisíc poľovníckych hostí (viď tabuľku).

Kým, v roku 2000 bola prevaha zahraničných poľovníkov (70 %), v roku 2004 sa počet zahraničných a domácich poľovníkov takmer vyrovnal (54 % podiel zahraničných poľovníkov).

Rovnako dochádza aj k zmenám krajín, z ktorých k nám zahraniční poľovníci prichádzajú. V minulosti medzi najvýznamnejšie krajiny patrilo tradične Rakúsko a Nemecko. V súčasnosti k nám najviac hostí prichádza z Českej republiky, Rakúska a z viacerých nových krajín

**Tabuľka** Vývoj počtu poľovníckych hostí v režijných revíroch Lesoch SR

Poľovnícki hostia	Rok				
	2000	2001	2002	2004	2005
domáci	340	557	903	1 270	1 207
zahraniční	768	724	863	1 470	1 577
<b>Spolu :</b>	<b>1 108</b>	<b>1 281</b>	<b>1 766</b>	<b>2 740</b>	<b>2 784</b>

ako Anglicko, Španielsko, Dánsko, USA a Rusko.

V roku 2005 sa v režijných revíroch š.p. LESY SR zúčastnilo individuálnych poplatkových poľovačiek 1 084 hostí, z ktorých bolo 737 hostí úspešných (68 %). Hostia strávili v poľovných revíroch spolu 2 686 dní (v priemere 2,5 dňa na hosta) a ulovili spolu 818 kusov raticovej zveri. Z toho sa individuálnych poľovačiek zúčastnilo:

- 460 zahraničných hostí (42 %) s úspešnosťou 65 %, v priemere jeden zahraničný poľovník poľoval 3 dni a spolu ulovili 345 kusov raticovej zver (okrem diviacej zveri, ktorá sa loví prevažne na spoločných poľovačkách), čo predstavuje 30 %

z poplatkového lovu,

- 624 domácich poplatkových hostí (58 %) s úspešnosťou 70 %, v priemere jeden domáci poľovník poľoval 2 dni a spolu ulovili 473 kusov raticovej zver (okrem diviacej zveri), čo predstavuje 40 % z poplatkového lovu,

Na 170 spoločných poplatkových poľovačkách na diviačiu a bažantiu zver sa zúčastnilo spolu 1 916 hostí (v priemere 11 hostí na jednej poľovačke), z toho bolo 1 117 zahraničných a 583 domácich poplatkových hostí.

Každoročne k 1. marcu vydávajú LESY SR cenník poplatkového lovu zveri s platnosťou na jednu poľovnícku sezónu, v ktorom sú okrem cien uvedené aj podmienky lovu zveri. Súčasťou cenníka je aj objednávkový formulár na poplatkový lov zveri, ktorý po vyplnení a podpísaní poľovníkom predstavuje záväznú objednávku poľovníckej akcie. Od roku 2002 sú ceny poplatkového lovu (okrem OZ Levice a OZ Palárkovo) odvodené od hmotnostných a dĺžkových parametrov trofejí, čo považuje väčšina zahraničných poľovníkov za objektívnejšie ako dovtedy používané bodové hodnoty CIC.



LESY SR vykonávajú vlastný marketing a oslovovanie poľovníckych hostí napr. formou reklamy v časopisoch, účasti a prezentácie na poľovníckych výstavách a veľtrhoch a veľmi efektívnu formu predstavuje aj prezentácia na internetovej stránke. Najlepšou a najlacnejšou reklamou je to, keď poľovnícki hostia odchádzajú z našich revírov spokojní a pri odchode si zároveň objednávajú ďalšiu poľovnícku akciu v budúcom roku.

Okrem priameho oslovovania hostí LESY SR dlhodobo spolupracujú s renomovanými domácimi a zahraničnými poľovníckymi kancelármi – sprostredkovateľmi. Táto spolupráca je výhodná najmä pri organizovaní početnejších skupín zahraničných poľovníkov pri spoločných poľovačkách na diviačiu a bažantiu zver.

Okrem priameho oslovovania hostí LESY SR dlhodobo spolupracujú s renomovanými domácimi a zahraničnými poľovníckymi kancelármi – sprostredkovateľmi. Táto spolupráca je výhodná najmä pri organizovaní početnejších skupín zahraničných poľovníkov pri spoločných poľovačkách na diviačiu a bažantiu zver.

### PROFESIONÁLNY PERSONÁL – POĽOVNÍCKI SPRIEVODCOVIA

Na úrovni odšepných závodov komunikáciu s poľovníckymi hosťami, organizovanie poľovníckej turistiky a poplatkového lovu zveri, ako aj iné úlohy poľovníckej prevádzky, organizačne zabezpečuje poľovný referent – poľovnícky manažér. LESY SR majú v súčasnosti 26 poľovných referentov, z toho len 6 poľovných referentov na najvýkonnejších OZ má v pracovnej náplni iba poľovníctvo a poľovnícku turistiku. Ostatných 20 referentov má kumulovanú funkciu napr. s pestovaním alebo ochranou lesa.

Na úrovni lesných správ majú v súčasnosti LESY SR zriadených 25 funkčných miest poľovníkov špecialistov. Ide o profesionálnych poľovníkov, ktorých 100 % pracovnej náplne predstavuje zabezpečenie poľovníckej prevádzky v režijných revíroch vrátane sprevádzania poľovníckych hostí. Počas poľovníckej sezóny doprevádzajú poľovníckych hostí aj ostatní pracovníci lesníckej prevádzky na úrovni lesných správ a to popri plnení ich ostatných pracovných úloh.

Profesionálny poľovnícky sprievodca je najdôležitejším článkom v celom systéme fungovania poľovníckej turistiky





## UBYTOVACIE ZARIADENIA A OSTATNÉ SLUŽBY

Takmer 90 % poľovníckych hostí využíva ubytovacie zariadenia š.p. LESY SR, čo predstavuje ročne 2 500 hostí s priemernou dĺžkou pobytu 3 dni (7 500 prenocovaní). Poľovnícki hostia majú možnosť výberu ubytovania od jednoduchých zrubov hlboko v horách až po poľovnícke zámočky s hotelovým štandardom ubytovania a stravovania.

V súčasnosti LESY SR prevádzkujú spolu 322 rekreačných a poľovníckych chát. Popri tom stredisko Turizmu spravuje 5 objektov hotelového typu (Poľovnícky kaštieľ Palárikovo, Poľovnícky zámok Topoľčianky, Lovecký zámok Antonstál, Horský hotel Pusté Pole a Hotel Lesník).

Aj keď ubytovacie zariadenia v poľovníckych revíroch poväčšine nie sú samy o sebe ziskové, sú však nevyhnutným predpokladom pre realizáciu poľovníckej turistiky a poplatkového lovu zveri.

V ostatných rokoch stúpajú nároky poľovníckych hostí na úroveň ubytovania. V súčasnosti je minimálnym štandardom ubytovacie zariadenie s elektrinou a teplou vodou, ako aj samostatné izby s príslušenstvom pre každého hosta. Z uvedených dôvodov musia LESY SR neustále investovať do zlepšovania úrovne svojich ubytovacích zariadení.

Prvotným významom budovania a prevádzkovania poľovníckych chát bolo zabezpečenie ubytovania poľovníckych hostí počas poplatkového lovu zveri, súčasná doba prináša ďalej širšie možnosti využitia ubytovacích zariadení. Ubytovacie zariadenia v malebnom lesnom prostredí umožňujú rozvíjať lesoturistiku a poskytovanie služieb aj pre širokú nepoľovnícku verejnosť. V roku 2006 bolo v objektoch š.p. LESY SR ubytovaných 25 tisíc návštevníkov pri dosiahnutí tržieb 11 mil. Sk.

Popri samotnom ubytovaní predstavuje lesoturistika významný nástroj práce s verejnosťou, usmerňovanie aktivít návštevníkov lesa, spoznávanie prírodných zložiek a formovanie pozitívneho vzťahu širokej verejnosti k lesníctvu a lesnému hospodárstvu.

Stravovanie je ďalšou nevyhnutnou službou v rámci poľovníckej turistiky. V objektoch na to vybavených poskytujú

stravovacie služby priamo š.p. LESY SR, v ostatných prípadoch sa využívajú služby iných stravovacích zariadení v okolí.

Z ďalších poskytovaných služieb priamo je možné spomenúť: dopravu poľovníckych hostí z letiska, dopravu v poľovníckom revíri, kone a konské záprahy, preparácia trofejí, zabezpečenie streliva, predaj zveriny ulovenej zveri, pozorovanie a fotografovanie zveri a pod.

## VÝZNAM A PRÍNOS POĽOVNÍCKEJ TURISTIKY:

Prostredníctvom poľovníckej turistiky LESY SR reprezentujú úroveň a kultúru poľovníctva na Slovensku pred početnou skupinou zahraničných poľovníckych hostí z rôznych krajín sveta. Poľovnícké revíry LESOV SR sú tak „výkladnou skriňou“ slovenského poľovníctva.

Pre viacerých zahraničných hostí prvotným dôvodom návštevy Slovenska je práve poľovníctvo, popri tom však v rámci doplnkového programu spoznávajú Slovensko, naše turistické možnosti a atrakcie, čo prispieva k celkovému rozvoju cestovného ruchu na Slovensku.

LESY SR sa práve prostredníctvom turistických a poľovníckych aktivít prezentujú širokej verejnosti na Slovensku. Verejnosť tak LESY SR vníma v prvom rade ako „správcu lesa a lesnej zveri“, kde môže verejnosť realizovať svoje voľnočasové aktivity a kde očakáva aj služby. LESY SR, ako producenta dreva vníma len malá a špecializovaná časť verejnosti.

Poľovnícki hostia (zahraniční a aj domáci) popri poľovačke nevyhnutne využívajú aj ďalšie služby, ako napríklad stravovanie, ubytovanie, dopravu, preparácia trofejí a pod., čím sa vytvárajú pracovné príležitosti aj pre poskytovateľov služieb mimo LESOV SR.

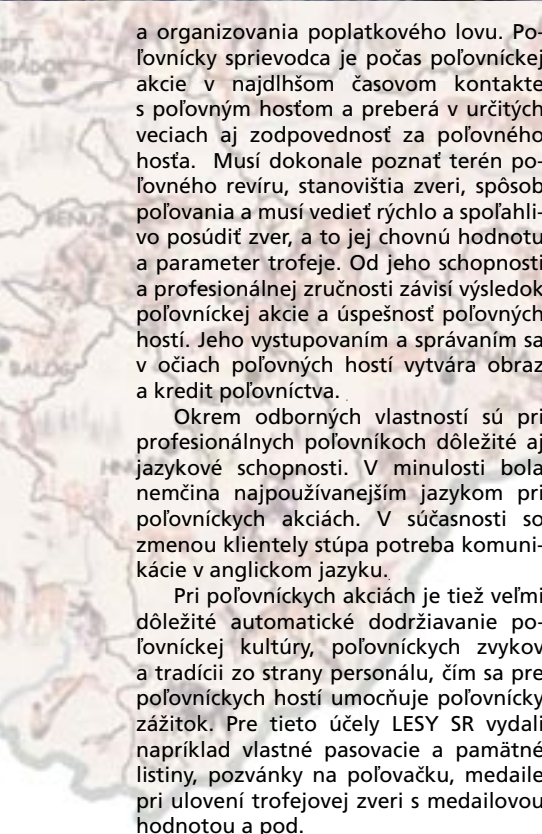
Dosahované tržby a ďalší rozvoj poľovníckej turistiky umožňuje štátnemu podniku LESY SR napríklad aj:

- Vytvárať pracovné miesta a podporovať zamestnanosť
- Zamestnávať absolventov škôl a podporovať lesnícke školstvo (v prevádzke sa uplatnili a osvedčili absolventi odboru poľovníctva Lesníckej fakulty vo Zvolene)
- Investovať do rozvoja a zveľaďovania poľovníckych revírov
- Investície do rozvoja a zveľaďovania poľovníctva zákonite potrebujú a podporujú poľovnícku vedu a výskum. ■

a organizovania poplatkového lovu. Poľovnícky sprievodca je počas poľovníckej akcie v najdlhšom časovom kontakte s poľovníckym hosťom a preberá v určitých veciach aj zodpovednosť za poľovníckeho hosta. Musí dokonale poznať terén poľovníckeho revíru, stanovišťa zveri, spôsob poľovania a musí vedieť rýchlo a spoľahlivo posúdiť zver, a to jej chovnú hodnotu a parameter trofeje. Od jeho schopnosti a profesionálnej zručnosti závisí výsledok poľovníckej akcie a úspešnosť poľovníckych hostí. Jeho vystupovaním a správaním sa v očiach poľovníckych hostí vytvára obraz a kredit poľovníctva.

Okrem odborných vlastností sú pri profesionálnych poľovníkoch dôležité aj jazykové schopnosti. V minulosti bola nemčina najpoužívanejším jazykom pri poľovníckych akciách. V súčasnosti so zmenou klientely stúpa potreba komunikácie v anglickom jazyku.

Pri poľovníckych akciách je tiež veľmi dôležité automatické dodržiavanie poľovníckej kultúry, poľovníckych zvykov a tradícií zo strany personálu, čím sa pre poľovníckych hostí umocňuje poľovnícky zážitok. Pre tieto účely LESY SR vydali napríklad vlastné pasovacie a pamätné listiny, pozvánky na poľovačku, medaile pri ulovení trofejovej zveri s medailovou hodnotou a pod.



Chata Lujza



Kaštieľ Morské Oko



## V jednote je SILA!

Peter GOGOLA

Sústavné masírovanie verejnej mienky skupinou tzv. ochranárov, ktoré našlo odozvu v médiách, si vyžiadalo jasnú a razantnú odpoveď. Predstavitelia Slovenskej lesníckej komory sa rozhodli zjednotiť lesnícku verejnosť a prezentovať jej názory. Pod heslom LESY SÚ V DOBRÝCH RUKÁCH sa v stredu 16. mája na poludnie pred budovou Úradu vlády SR stretlo asi 1 500 lesníkov z celého Slovenska. Pokojne a kultivovane prezentovali, že sú si vedomí svojej zodpovednosti za stav lesov na Slovensku a nemienia tolerovať nepatričný vplyv hŕstky nezodpovedných populistov a extrémistov na rozhodovanie o ochrane lesov.

Vo vyhlásení Slovenskej lesníckej komory sa konštatuje, že „lesnícka komunita dôrazne protestuje voči znevažovaniu svojej práce v očiach verejnosti ľuďmi, ktorých stanoviská sú nekompetentné, väčšinou nemajú oporu v odbornom zdôvodnení, resp. vedeckom základe. Je evidentné, že prioritou má snaha diskreditovať pracovníkov lesníckej prevádzky, vedy a výskumu.“

Predseda vlády Róbert Fico prerušil rokovanie vlády a prišiel spolu s ministrom pôdohospodárstva Miroslavom Jureňom medzi účastníkov zhromaždenia. Predseda Lesníckej komory Ján Malko odovzdal premiérovi text Vyhlásenia SLsK. Premiér v krátkom preslove pozdravil lesníkov a vyjadril názor, že obhospodarovanie lesov patrí do rúk profesionálov.

Verejných zhromaždenie lesníkov v Bratislave malo okrem medializácie aj iný, možno ešte dôležitejší efekt: dalo prítomným pocit, že stále platí príslovie: V JEDNOTE JE SILA! Slovenská lesnícka komora našla platformu, na ktorej sa lesníci dokážu zjednotiť, a to je jej víťazstvo. Ako povedal istý okoloidúci muž, zrejme dôchodca, svojmu známemu (nevdojak odpočuté autorom príspevku): „Šak sa kukny. Tolkoto horárov sme v Bratislave ešte nemaly, né?“ ■

Foto: Ing. Boris Pekarovič







## Prezentácia lesníctva i vlasti

Ján MIČOVSKÝ

„Títo ľudia už zažili kadečo, ale uistujem vás, že na to, čo tu dnes vidíte nezabudnú do smrti!“ Presne týmito slovami zhodnotil Ján Kubiš, minister zahraničných vecí Slovenska, pobyt desiatok diplomatov z celého sveta v Lesníckom skanzene.

Diplomati sem prišli na jeho pozvanie spolu s rodinami v rámci poznávacej cesty po Slovensku. Do Vydrovskej doliny ich z Čierneho Balogu priviezol 12. mája vlak Čiernohronskej lesnej železnice. Mimoriadnych hostí privítal riaditeľ OZ Čierny Balog Peter Morong. Udialo sa tak na mieste k tomu ako stvorenom - v Eurolese, kde majú jednotlivé členské krajiny Európskej únie svoj symbolický strom. V závere príhovoru, ktorým riaditeľ Morong poodhalil dôvod a spôsob budovania jedinečného lesníckeho múzea, vyzval ministra Kubiša k tomu, aby navštívil biely obruš ukrývajúci čosi uprostred lesnej čistiny. Za spontánneho potlesku sa z pod neho vzniesol krdlík holubov... Po košovke salašníckych výrobkov, kde



Regionálny certifikát PEFC pre lesnícke subjekty regiónu Sever

## J. Štefánik: „Ťažko získať, dôležitejšie obhájiť!“

Jozef MARKO

Po tom, ako pred niečo vyše pol rokom získal certifikát podľa schémy PEFC región Stred a v ňom štátne a neštátne lesnícke subjekty hospodáriace na viac ako 360 000 hektároch vrátane dvanástich OZ š.p. LESY SR, v máji ho úspešne napodobnil región Sever s 33 prihlasovateľmi obhospodarujúcimi celkovo vyše 200 000 hektárov lesných porastov vrátane štyroch OZ – Čadca, Liptovský Hrádok, Námestovo a Žilina a ich lesných správ. Držiteľom certifikátu sa stal žiadateľ o regionálnu certifikáciu – LESY SR š.p., ktorý rukami rozvojovo – technického riaditeľa Ing. Jána Štefánika vydal každému účastníkovi certifikačného procesu osvedčenie o účasti na certifikácii lesov. Osvedčenie je plnohodnotnou a právoplatnou náhradou certifikátu a potvrdzuje, že jeho držiteľ obhospodaruje lesy trvalo udržateľným spôsobom v súlade s požiadavkami Slovenského systému certifikácie lesov PEFC. Teda ekonomicky efektívnym, environmentálne vhodným a sociálne prospešným spôsobom.

„Audítori síce skonštatovali, že našou silnou stránkou je dôsledné vykonávanie hospodársko – úpravnických opatrení naplánovaných v LHP. Lesníci by určite nemali byť iba pasívnymi vykonávateľmi LHP, ale aktívnymi účastníkmi ich tvorby. Dôraz musíme kladť predovšetkým na včasnosť a vyváženosť ťažieb, na uplatňovanie vhodnej kombinácie prirodzenej obnovy a cieleného zakladanie porastov a našu osobitnú pozornosť si vyžaduje lesnícky environment. Teda riaditeľ, ktorý býval doménou lesníkov a mal by sa ňou stať opäť. Preto je dôležité, aby sme v našom slovníku vo vzťahu k verejnosti nehovorili o ťažbe dreva, ale o obnove porastov, o zlepšení ich zdravotného stavu a celkovej stability, o ochrane lesa, jeho význame pre spoločnosť a o význame našej práce pre les. Audítormi zistené nedostatky v oblasti ochrany pred požiarmi, dodržiavania zásad bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, zabez-

pečenia mladých lesných porastov, v dodržiavaní zásad manipulácie s ropnými látkami a iné nedostatky však ukazujú na to, že certifikát bolo možno ťažké získať, ale dôležitejšie ho bude obhájiť,“ povedal okrem iného Ing. Štefánik po tom, ako prevzal z rúk konateľa a riaditeľa certifikačného orgánu TÜV SÜD Slovakia s.r.o. Ing. Rudolfa Žiaka v Hoteli Lesník v Turčianskych Tepliciach spomenutý certifikát.

Ing. František Štulajter, CSC., vedúci Odboru lesníckej politiky a certifikácie lesov š.p. LESY SR vyzval zástupcov certifikovaných lesníckych subjektov, aby primeraným spôsobom zdokumentovali realizáciu nápravných opatrení. Po piatich rokoch budú totiž audítori opäť posudzovať súlad stavu lesa s kritériami certifikácie. ■



### Zoznam certifikátov v regióne Sever

LSR š.p., OZ Žilina, LS Turčianske Teplice ● LSR š.p., OZ Žilina, LS Martin ● LSR š.p., OZ Žilina, LS Rajecké Teplice ● LSR š.p., OZ Žilina, LS Žilina ● LSR š.p., OZ Čadca, LS Čadca ● LSR š.p., OZ Čadca, LS Makov ● LSR š.p., OZ Čadca, LS Povina ● LSR š.p., OZ Čadca, LS Stará Bystrica ● LSR š.p., OZ Námestovo, LS Oravská Polhora ● LSR š.p., OZ Námestovo, LS Zakamenné ● LSR š.p., OZ Námestovo, LS Oravský Podzámok ● LSR š.p., OZ Liptovský Hrádok, LS Malužiná ● LSR š.p., OZ Liptovský Hrádok, LS Čierny Váh ● LSR š.p., OZ Liptovský Hrádok, LS Liptovská Teplička ● LSR š.p., OZ Liptovský Hrádok, LS Liptovská Osada ● LSR š.p., OZ Liptovský Hrádok, LS Lubochňa ● ŠL TANAP, O. o. Habovka ● ŠL TANAP, O. o. Zverovka ● ŠL TANAP, O. o. Oravice ● Lesné družstvo TURČIANSKE JASENO ● Urbárske pozemkové spoločenstvo Hybe ● Mestské lesy Kremnica, s.r.o. ● WH Danubius s.r.o., Rožňava ● Urbár MARTIN p.s. ● Spoločenstvo bývalých urbáristov a komposesorát PS Vrbica - L. Mikuláš ● Združenie majiteľov lesov pozemkové spoločenstvo Závažná Poruba ● Lesný komposesorát Partizánska Lupča s.r.o. ● Urbárske pozemkové spoločenstvo Turčianske Kľačany ● RRR s.r.o. Folkušová ● Lesné pozemkové spoločenstvo urbár obec Háj ● Mestské lesy s.r.o. Ružomberok ● Urbár Priekopa PS ● Urbárske spoločenstvo PS Dubové





Z celého sveta...

bolo zážitkom pozorovať aj to ako stotočne bojuje japonský ambasador s kyslou žinčicou sa hostia rozlúčili. Ešte predtým však pán minister slúbil, že v Deň stromu sa spolu s manželkou a dcérou do Lesníckeho skanzenu určite vráti.

**„Iba ak by ma povinnosti odvolali kdesi do sveta, je to predsa len moja pracovná náplň“** s úsmevom a najmä diplomaticky pripúšťa alternatívu svojej neúčasti Ján Kubiš.

No, uvidíme... V každom prípade by to však bolo dobre - tento najmohutnejší člen vlády je spontánnym spoločníkom, ktorý dokáže šíriť pohodu.

A akoby Lesnícky skanzen chcel potvrdiť svoj vysoký kurz - už deň po svetových diplomatoch prichádza ďalšia vzácna návšteva. Tentokrát sú to experti lesníckeho monitoringu z celej Európy, ktorí sa zišli na odbornom seminári organizovanom Národným lesníckym centrom vo Zvolene. Návšteva Lesníckeho skanzenu je pre nich úvodom do dôležitých pracovných rokovanií, ktorými sa zaisťuje zhoda vyhodnocovania stavu európskeho lesa. Po prehliadke Dobročského pralesa a Lesníckeho skanzenu sa schádzajú na večeri, ktorú pre nich pripravil náš podnik. Po úvodnom slove generálneho riaditeľa Jozefa Mindáša sa o výbornú náladu postarala ľudová muzika. To, že vzácni hostia odchádzali aj v tomto prípade spokojní, je už tradične zásluha obetavosti, s ktorou sa aj počas voľných dní venujú kolegovia z OZ Čierny Balog záujemcom o prehliadku aj na európske pomery jedinečného lesníckeho múzea.

Obidva spomenuté návštevné dni potvrdzujú, že Lesnícky skanzen sa stáva nielen kultovým miestom slovenského lesníctva, ale aj dôležitým miestom štátnej prezentácie. Začalo sa to malým prekvapením už 1. mája, keď na otvorenie Lesníckeho skanzenu prišlo namiesto zaužívaných 200 - 300 návštevníkov vyše 2000! A úspešne to pokračuje aj bilanciou prvého mesiaca, keď v „slabom“ úvodnom mesiaci máji zavítalo do skanzenu viac ako 3000 hostí.

Je pravdou, že na takýchto faktoch naša lesnícka robota nestojí. Ale pre jej zviditeľnenie si ťažko želať niečo lepšie. ■



Určite prídeme!

## Novinárov sme na Horehroní zaujali, ale bolo ich málo **Na zalesňovanie rekordných 20 miliónov sadeníc**

### Riport

Jozef MARKO



**Napriek tomu, že svoju účasť pôvodne prisľúbili novinári z takých mienkotvorných masmédií ako sú denníky Nový Čas a Pravda a televízie STV a TA3, v sídle OZ Beňuš na nich v utorok 29. mája čakáme márne. Opäť raz dali prednosť problémovjším témam ako je obnova kalamitných plôch v Nízkych Tatrách a slovenská novinka v pestovaní sadeníc na Škôlkárskom stredisku Drakšiar. Možno v čase konania našej akcie práve niekoho známeho odsúdili na niektorom zo súdov v Banskej Bystrici, takže žurnalisti „nemohli“ v súdnej sieni chýbať. Alebo niekto niekoho zabil, okradol, či podvieďol... V priebehu dňa je ale jasné, že ľudia s diktafónmi, mikrofónmi, kamerami a fotoaparátmi prepásli veľkú šancu. Šancu vidieť kus krásnej slovenskej prírody a ešte väčší kus každodenného cenného úsilia ľudí pracujúcich v lese a pre les. Ľudí, ktorí ho obnovujú a chránia pre ďalšie generácie. Aj pre deti a vnúčatá tých, ktorí vo vydavateľstvách a redakciách ich prácu krátkozrako ignorujú...**

#### **PRESVEDČIVÍ KOLEGOVIA Z LESNÍCKEJ PREVÁDZKY**

V kancelárii riaditeľa OZ Beňuš sa zhromažďujú redaktori týždenníkov Rolnícke noviny a Horehronie, šéfredaktor českého časopisu Silva Bohemica a fotograf TASR. Búrkové mraky nad údolím Hrona roztrhal vietor a krajinu zalieva slnko. Terénne autá sú pripravené a my v nich smerujeme cez Pohorelú do lokality Mantel, na ktorej v nadmorskej výške 1250 m n. m. pracuje partia žien v zalesňovaní. V prudkom svahu so sklonom 45 percent, medzi mohutnými koreňovými koláčmi, ktoré tu ostali po vyvrátených smrekoch, v skalnatej pôde tesne pod hranicou ochranného lesa v NAPANT-e dnes už raz zmokli. Pestovateľ OZ Beňuš Zdeno Citterberg vysvetľuje novinárom plynulo a presvedčivo, ako lesníci obnovujú tu najší zničený les víchricou z 19. novembra 2004. „Znížili sme v porovnaní s minulosťou podiel smrekových sadeníc a naopak zvýšili sme pri zalesňovaní podiel jedľových sadeníc, ale aj sade-

níc listnáčov - buka, javora a jaseňa. Sadenice vysádzame ostrovčekovite, mozaikovite, s cieľom založiť tu variabilnejšie a tým aj odolnejšie porasty. Uhadzovaním haluziny sme dosiahli aj zvýšenie podielu prirodzenej obnovy až na 30 percent.“ Obnova kalamitných plôch, to nie je iba zakladanie porastov, ale aj ich ochrana a výchova. Vedúci lesníckej výroby Ing. Milan Oravkin dopĺňa preto prezentované informácie o to, čo bude nasledovať hneď po zalesnení rozsiahlej holiny. Na novinárov zapôsobí údaj o celkových nákladoch na pestovnú činnosť pri obnove kalamitou zničených porastov, ktoré dosiahnu 165 miliónov korún a počte sadeníc, s ktorými sa počíta v projekte obnovy kalamitných plôch - 8 miliónov kusov.

Do rúk dostávajú tlačovú správu, v ktorej pestovateľ š.p. LESY SR Ing. Rudolf Bruchánik, PhD. uvádza súhrnné informácie za celý podnik: „LESY SR vynaložia v roku 2007 na pestovateľskú činnosť 645 miliónov Sk, čo je



o 9% viac ako vlani. Najviac finančných prostriedkov pôjde už tradične do umelej obnovy lesa. Štátni lesníci plánujú zalesniť 4 150 ha lesnej pôdy takmer 20 miliónmi sadenic. Všetky budú pochádzať z vlastnej produkcie, ktorú zabezpečuje OZ Semenoles Lip-tovský Hrádok. V porovnaní s rokom 2000 pritom znížia umelo obnovovanú plochu o 1670 ha, čím usporia pri dnešnej cene práce a materiálu 75 miliónov Sk. Je to vďaka tomu, že lesníci každým rokom cielavedome zvyšujú podiel prirodzenej obnovy. Znamená to, že podporujú rast nového lesa z náletu semien materských porastov. V minulom roku dosiahli rekordný 45-percentný podiel prirodzenej obnovy, čím priaznivo ovplyvnili drevinové zloženie a pôvodnosť obnovovaných porastov. Tie majú potom vďaka svojej vitalite a stabilite väčšie šance odolať biotickým a abiotickým škodlivým činiteľom.“

## LESNÍCI SA MAJÚ ČÍM POCHVÁLIŤ

Novinári sa o všetko živo zaujímajú. A platí to aj po presune na Škôlkárske stredisko Drakšiar. Prichádzame im v prvom rade ukázať výsledky škôlkárskej novinky v slovenskom lesníctve. Na ploche 60 x 4,5 m vysiali vo februári tohto roka lesní škôlkári z Drakšiar 340 000 kusov kvalitného semena lesných drevín do kvalitného výsevneho substrátu, na ktorý prisvecovali 44-mi 400-wattovými špeciálnymi sodíkovými výbojkami. Počítačom regulovali teplotné a vlhkosťné pomery v skleníku vybavenom modernou technikou. Výsadbu intenzívne chránili pred hubami a plesňami. V máji tohto roka pri 95-percentnej klíčivosti získali 280 000 semenáčikov bez rastových deformácií, vysokých 8 – 10 cm, ktoré presadili do sadbovačov. Do septembra v nich dopestujú približne 25 cm vysoké sadenice, pripravené na výsadbu do lesa. Rátajú aj s druhým tohtoročným výsevom, ktorý je naplánovaný na koniec mája a začiatok júna. Ako pre novinárov zhrnul vedúci strediska Igor Leitner „**dopyt po obalovaných sadenicích každým rokom rastie. ŠS Drakšiar z ročnej produkcie takmer dva milióny výsadbyschopných sadenic produkuje približne polovicu obalovanej sadby. O jej výhodách, ktorými sú predovšetkým sadenice bez šoku z presadenia, ich vyššia ujatnosť a menšia potreba na hektár zalesňovanej plochy, sa presviedčajú v čase množiacich sa kalamit štátne aj neštátne lesnícke subjekty. Práve obalovanou sadbou totiž dokážeme pružnejšie zareagovať na meniace sa požiadavky lesníckej prevádzky.**“

Novinári si nahrávajú slová kolegov z prevádzky, robia si poznámky, fotografujú, počúvajú zasvätené odpovede lesníkov na svoje otázky. Odchádzajú s pocitom, že nepremárnili drahocenný čas. Naopak. Mali možnosť sa presvedčiť, že lesníci sa majú čím pochváliť. Teraz ide len o to, aby sme pomohli dospieť k tomuto poznaniu aj ďalším žurnalistom a prostredníctvom nich čoraz širšej verejnosti. Musíme na to využiť každú možnú príležitosť. ■



Jedinečné podmienky a lesnícke rarity na Drakšiar

## Čarovné čarovníky

Jozef MARKO

*Už štyri roky pestujú lesníci v Škôlkárskom stredisku Drakšiar na Horehroní približne stovku raritných čarovníkov. Ešte štyri roky budú sledovať ich rast a ak si zachovajú čarovníky terajšie netradičné tvary, budú zaradené do medzinárodnej evidencie zakrpatených ihličnanov. Zberatelia čarovníkov v zahraničí sú ochotní za takéto hračky prírody zaplatiť desaťtisíce korún.*

Čarovníky vznikajú na stojacich stroch pod vplyvom virózy, v dôsledku prírodných úkazov (blesky) alebo mechanických poškodení. Práve virózy dokážu zasiahnuť až do genetických štruktúr drevín tak, že si udržia niekedy skutočne čarovne vyzerajúce novotvary natrvalo. Čarovníky sú vlastne prirodzené bonsaje, ktoré bez strihania rastú do zakrpatených tvarov. Po vyhľadani a zbere vrúbľov z čarovníkov v teréne a sa starajú lesníci o vrúbľovance na ploche veľkoškôlky. Podľa slov vedúceho ŠS Drakšiar Igora Leitnera nemá žiadne záhradnícke centrum alebo záhradkár na Slovensku také podmienky na vyhľadávanie a pestovanie čarovníkov ako práve v tejto veľkoškôlke na Horehroní vďaka dobrým vzťahom s pracovníkmi lesníckej prevádzky, ktorí pre lesníckych škôlkárov tieto výnimočné jedince v lesných porastoch hľadajú a nachádzajú. ■





Niektoré OZ nevyužili možnosť získať podporu z PPA

## Môžeme pomôcť poľovným revírom

Dušan COCH

LESY Slovenskej republiky podobne ako v roku 2006 požiadali Pôdohospodársku platobnú agentúru (PPA) Zvolen o poskytnutie finančnej podpory na rok 2007 v zmysle nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 159 zo 14. marca 2007. Ide o podporu formou doplnkových národných priamych platieb v rastlinnej výrobe. Požadovaná podpora je na výmere 1 427,34 ha. Žiadosť bola spracovaná z pokladov jednotlivých OZ (tab.č.1). Nie všetky OZ ale využili túto možnosť a predložili podklady.

Z požadovanej podpory je 447,02 ha na podporu chovu koní a 980,32 ha na podporu poľovníctva. Podmienkou pri podaní žiadosti je minimálna výmera jednej parcely 0,30 ha, ale aj výmera pestovanej plodiny na tejto parcele. Ďalšou podmienkou je uzavretie zmluvy o prenájme parcely s PPF. Túto podmienku ešte zatiaľ nemajú splnenú všetky OZ. Pri kontrole s PPA sa táto zmluva vyžaduje. V **tabuľke č.2** sú zobrazené výmery jednotlivých plodín podľa OZ. Z prehľadu je zrejmé, že OZ, ktoré majú bažantnice pestujú obilniny na väčších výmerách. **Tabuľka č.3** predstavuje predpokladanú výšku podpory na tento rok. Nie je zanedbateľná. Aspoň časť skutočne vynaložených nákladov na podporu poľovníctva

sa nám týmto spôsobom vráti. **Upozorňujem však, že ak by sme mali nejaké záväzky po lehote splatnosti voči PPF (prakticky stačí aj niekoľko korún) podnik nedostane žiadnu podporu.**

Verím, že tento môj príspevok podnieti aj ostatné OZ na vypracovanie podkladov v roku 2008. Znížime tým stratovosť niektorých poľovných revírov a u ostatných, tých ziskových, zisk vylepšíme a budeme mať väčšiu odvahu experimentovať s pestovanými plodinami, aby sme zvýšili úživnosť poľovných revírov, ale aj zabránili škodám na poľnohospodárskych kultúrach. ■

Tab.č.1 Požadovaná výmera PPF na finančnú podporu na rok 2007

OZ	Výmera			Výmera spolu
	TTP	Orná pôda		
		Podporovaná(P)	Nepodporovaná(X)	
OZ Revúca	454,44			454,44
OZ Sobrance	22,31	15,19	0,98	38,48
OZ Vranov	63,35	22,06	4,29	89,7
OZ Kriváň		9,02	13,23	22,25
OZ Slov.Lupča	14,24			14,24
OZ Č.Balog	22,55			22,55
OZ Námestovo	1,24			1,24
OZ Rožňava	99,01	1,87	22,48	123,36
OZ Pov.Bystrica	14,22			14,22
OZ Trenčín	67,83	10,08	0,5	78,41
OZ Topoľčianky	93			93
OZ Palárikovo	5,4	45,13	33,01	83,54
OZ Krupina	22,25	6,96		29,21
OZ Levice	27,69	117,89	21,65	167,23
OZ Prievidza	35,46	5,5		40,96
OZ Žarnovica	39,6	7,77		47,37
OZ Smolenice	23,64	3,22		26,86
OZ Rim.Sobota	68,43	3	8,85	80,28
<b>Spolu:</b>	<b>1074,66</b>	<b>247,69</b>	<b>104,99</b>	<b>1427,34</b>

Ing. Dušan Coch je pracovníkom  
Odboru usmerňovania  
ekonomiky na GR LESY SR, š.p.

Tab.č.2

OZ	101 -pšenica ozimná	102 -pšenica jarná	104 -raž siata	106 -jačmeň jarný	107 -jačmeň ozimný	108 -ovos siaty	109 -kukurica	114 -cirok	202 -slnecnica ročná	501 -struk. obil.mieš.	502 -olejnin. obil.mieš.	601 -ďatelina	602 -lucerna	603 -ďatelino -tráv.m.	604 -lucer. -tráv.mieš.	605 -lúka	606 -pasienok	607 -trávy	615 -iné krmne pr.	635-iné trvalé kult.	637 -iné plochy	Spolu výmera	
OZ Smolenice						3,22										23,64						26,86	
OZ Palárikovo				13,11			32,02						33,01				5,4						83,54
OZ Levice		39,85		15,7	55,2	0,59	0,55	5,3	0,7				2,75			27,69		17,39	1,51			167,23	
OZ Topoľčianky																75,1				17,9		93	
OZ Prievidza						5,5										27,59	7,87					40,96	
OZ Trenčín					6,06	4,02							0,5		48,07	15,56					4,2	78,41	
OZ Pov.Bystrica																14,22						14,22	
OZ Námestovo																1,24						1,24	
OZ Č.Balog																15,29	7,26					22,55	
OZ Slov.Lupča																14,24						14,24	
OZ Žarnovica						1,1	5,86			7,77						39,6						47,37	
OZ Krupina						9,02										22,25						29,21	
OZ Kriváň													13,23									13,23	
OZ Rim.Sobota						1	2						6,85		2	68,43						80,28	
OZ Revúca																454,44						454,44	
OZ Rožňava						0,37				1,5		2,53	19,95			99,01						123,36	
OZ Vranov	0,3	2,7	1,4	0,76		10,62	1,48			2,8	2		2,21	2,08		63,35						89,7	
OZ Sobrance						5,06	10,13								0,98	22,31						38,48	
<b>Spolu :</b>	<b>0,3</b>	<b>42,55</b>	<b>1,4</b>	<b>29,57</b>	<b>55,2</b>	<b>42,54</b>	<b>56,06</b>	<b>5,3</b>	<b>0,7</b>	<b>12,07</b>	<b>2</b>	<b>2,53</b>	<b>78,5</b>	<b>2,08</b>	<b>2,98</b>	<b>1016,47</b>	<b>36,09</b>	<b>17,39</b>	<b>1,51</b>	<b>17,9</b>	<b>4,2</b>	<b>1427,34</b>	

Tab.č.3 Rozpis poľnohospodárskych dotácií rok 2007

OZ	Jednotná platba na plochu				Podporovaná orná pôda		Znevýhodnené oblasti	Dotácie spolu Sk
	TTP	Podporovaná or.pôda	Nepodporovaná(X)	Spolu ha	ha pôvodné	Jednotná platba Sk		
OZ Revúca	454,44			454,44		1 117 890,59		2 040 435,60
OZ Sobrance	22,31	15,19		38,48	0,98	94 658,11	15,19	90 964,06
OZ Vranov	63,35	22,06		89,7	4,29	220 655,72	22,06	287 087,82
OZ Kriváň		9,02		22,25	13,23	54 733,44	9,02	31 439,25
OZ Slov.Lupča	14,24			14,24		35 029,40		60 570,30
OZ Č.Balog	22,55			22,55		55 471,42		101 249,50
OZ Námestovo	1,24			1,24		3 050,31		5 567,60
OZ Rožňava	99,01	1,87		123,36	22,48	303 456,96	1,87	536 452,25
OZ Pov.Bystrica	14,22			14,22		34 980,20		40 499,53
OZ Trenčín	67,83	10,08		78,41	0,5	192 883,11	10,08	144 018,75
OZ Topoľčianky	93			93		228 773,49		176 177,68
OZ Palárikovo	5,4	45,13		83,54	33,01	205 502,55	45,13	90 753,27
OZ Krupina	22,25	6,96		29,21		71 854,56	6,96	13 996,07
OZ Levice	27,69	117,89		167,23	21,65	411 374,09	117,89	91 614,84
OZ Prievidza	35,46	5,5		40,96		100 758,73	5,5	93 081,73
OZ Žarnovica	39,6	7,77		47,37		116 526,88	7,77	176 203,23
OZ Smolenice	23,64	3,22		26,86		66 073,72	3,22	37 198,78
OZ Rim.Sobota	68,43	3		80,28	8,85	197 483,18	3	209 931,66
<b>Spolu:</b>	<b>1074,66</b>	<b>247,69</b>		<b>1427,34</b>		<b>3 511 156,49</b>	<b>247,69</b>	<b>4 130 772,76</b>

Jednotná platba na plochu: 2459,93  
Podporovaná orná pôda: 2010,93





Vedúci LS Závadka Ing. Stanislav KUBANDA

## Zmeny treba robiť tak, ako rastie hora. Pomaly, ale isto

Jozef MARKO

*51-ročný Ing. Stanislav Kubanda, rodák zo Závadky, Horehronec, ktorý celý svoj život zasvätil tomuto krásnemu a drsnému kraju, pracuje na pozícii vedúceho lesnej správy úctyhodných 26 rokov. V lese i v štátnych lesoch prežil už všeličo. Môže porovnávať a prispieť do diskusie o fungovaní lesníckej prevádzky konkrétnymi návrhmi, ktoré sformovali jeho cenné skúsenosti. Uvážlivo formuluje svoje myšlienky, kritiku nestrieľa od pása, zvažuje možné riešenia. Na jeho spolupracovníkoch, prítomných na našom stretnutí je vidieť, že má rešpekt a úctu svojich nadriadených i kolegov.*

### TEN ISTÝ PORAST, TRI RÔZNE ÚDAJE...

Spomína si na časy, keď ako správca a OLH v jednom vyznačoval ťažbu a poznajúc dôkladne minimálne 95 percent lesných porastov dokázal so skutočne malými odchýlkami od predpisu LHP vyznačiť a naplánovať jej výšku na nasledujúci rok. Pritom zaokrúhľoval údaje na desiatky kubíkov. Hovorí, že hocikto si môže pozrieť LHE, ktorá prešla jeho rukami za uplynulých dvadsať rokov. Zistí, že všetky previerky jeho práce prebehli bez problémov. „Dnes KRPK pracuje úplne zbytočne s údajmi o objeme drevnej hmoty určenými na stotinu kubika. Pritom dochádza k tomu, že najskôr taxátori pri tvorbe LHP spriemerujú porasty naplno, potom priemerkuje tie isté porasty OLH s výsledným rozdielom 200 až 300 kubíkov a do treťice program KRPK vyhodí údaj, ktorý je takisto v rozpore rádomo v sto kubíkoch od toho, čo do neho zadal OLH. Považujem napríklad za nezmyselné vyznačovať v lese elitné stromy určené na aukcie. Určite by bolo rozumnejšie určiť na tento účel vhodné výrezy až po ťažbe na odvoznom mieste alebo expedičnom sklade,“ uvádza na začiatku nášho stretnutia Ing. Kubanda.

Pri súčasnom členení lesných obvodov podľa neho OLH nedokáže svoj obvod ani obísť. Nepozná ho. Nevie, kde má kalamitu, kde sa pohybujú jednotlivé partie v ťažbovej a pestovnej činnosti. Pritom pri zabezpečovaní týchto prác dodávateľským spôsobom je ešte dôležitejšia ako predtým prakticky denná kontrola rozsahu a kvality zrealizovaných prác. Ing. Kubanda si ťažká, že pri súčasnom oslabení lesníckej prevádzky, nedostatku ľudí a ich času stráveného

v lese, prakticky nie je možné externé firmy v lesných porastoch včas skontrolovať, takže chyby zisťujú lesníci niekedy neskoro.

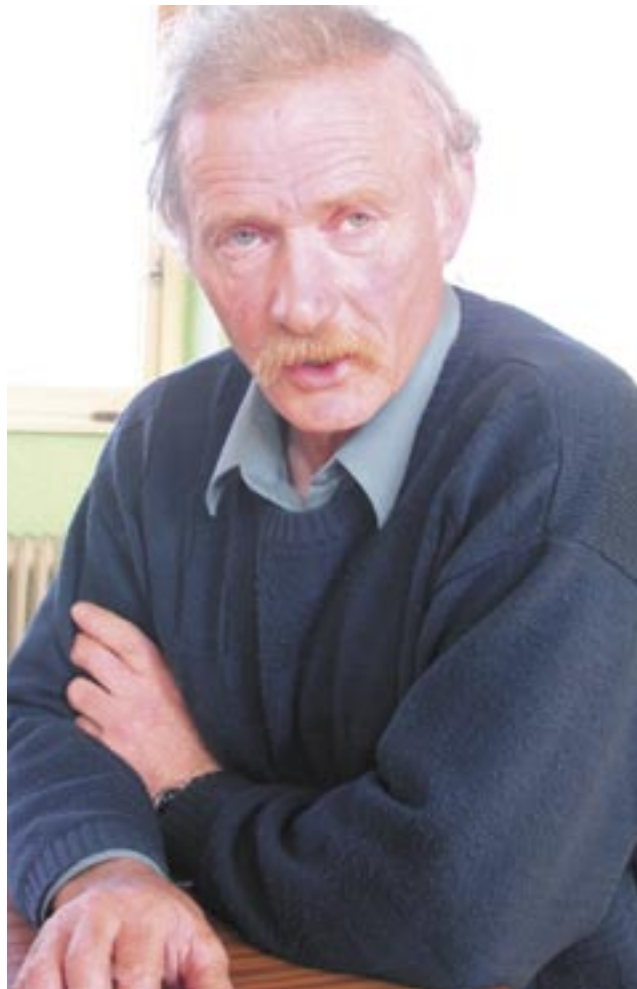
### ABY MLADÝCH LESNÍKOV BAVILA HORA TAK AKO NÁS

„Som za to, aby boli vytvorené rozlohou menšie lesné správy, teda aspoň v prípade takých LS ako je tá naša v Závadke. Malo by nám ísť predsa v prvom rade o to, aby bol les obhospodarovaný kvalitne, aby bol zdravý a to sa dá dosiahnuť podľa môjho názoru len na lesných obvodoch s menšou výmerou, ako majú dnes. Takisto je potrebné zmeniť tzv. plávajúceho lesníka, presúva-

ného z obvodu na obvod na lesníka pevného, podriadeného OLH a zodpovedného za pestovnú aj ťažbovú činnosť. Som presvedčený, že v takomto členení bude aj prenos informácií presnejší a rýchlejší. Pritom počas návalu úloh, napríklad v zalesňovaní, je možné vypomôcť OLH a lesníkom zamestnaním praktikan-  
tov a manipulantom na dobu určitú,“ navrhuje Ing. Kubanda.

Znechutene dodáva, že o prebujenej administratíve a zložitej agende k výberovým konaniam sa mu ani nechce rozprávať, pretože nielen jeho, ale všetkých kolegov na správe nenormálne zaťažuje. K pokynom v podobe mopiiek, smerníc, dodatkov a usmernení z generálneho riaditeľstva má krátky komentár. Nestačí ich ani sledovať a mnohé nedokáže pochopiť, pretože sú napísané nezrozumiteľne a posielané bez vysvetlenia v jazyku pracovníkov lesníckej prevádzky. Navrhuje, aby ich autori konzultovali práve s kolegami z OZ a LS. Inak sa mnohé minú účinku a naďalej si budú ľudia z praxe medzi sebou hovoriť to, čo si hovoria dnes: Smernice a mopky, to sú naše hrobky.

Na záver nášho stretnutia sa vracia Ing. Kubanda do obdobia svojich lesníckych začiatkov, kedy každé ráno už o 4. hodine sadal na vlak, pretože dochádzal do práce na Červenú Skalu. V lese býval aj do zotmenia a domov sa vracal posledným autobusom o 23. hodine. V súčasnosti majú mladí ľudia pôvodne podobné predstavy o lesníckej práci a sú mimoriadne sklamaní, keď potom v reálnej praxi zistia, že väčšinu času strávia za počítačom v kancelárii a do lesa sa nedostanú v takej miere, ako si predstavovali a akoby si to les vyžadoval. „Bol by som veľmi rád, keby mladých lesníkov bavila hora rovnako, ako bavila za mladi nás. Preto si myslím, že všetky zmeny by sme mali robiť tak, ako rastie hora. Pomaly, ale isto. Uvážlivo, aby sme nemuseli zakrátko meniť už zmenené. Aby lesníci cítili k zvereným častiam lesa priamu väzbu a osobnú zodpovednosť za to, ako vyzerajú. Aby pristupovali k lesu tak, akoby patril im,“ vyznáva sa Ing. Kubanda. ■





Národné lesnícke centrum

## Lesnícky výskumný ústav Zvolen

Peter GOGOLA

*V piatej, záverečnej časti seriálu, v ktorom predstavujeme Národné lesnícke centrum, predstavíme Lesnícky výskumný ústav. V jeho čele stojí človek, ktorý napriek svojmu relatívne mladému veku získal v odborných kruhoch meno renomovaného odborníka i manažéra. O práci výskumného ústavu, jeho úspechoch a plánoch do budúcnosti sme sa porozprávali s jeho riaditeľom, Ing. Milanom Zúbrikom, PhD.*



Ing. Milan Zúbrik, PhD.

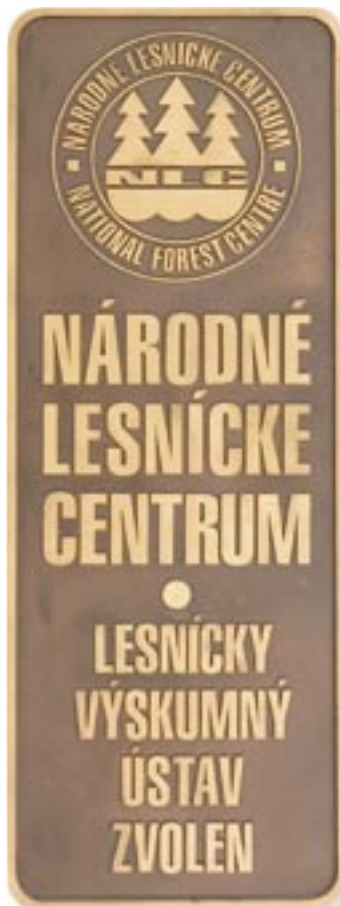
**Mohli by ste urobiť stručný prierez činnosťou NLC-LVÚ?**

Skôr, ako odpoviem na vašu otázku, nedá mi neupozorniť na skutočnosť, že Lesnícky výskumný ústav patrí k našim najstarším lesníckym ustanovizniam. V roku 2008 bude oslavovať 110 rokov od svojho vzniku. Zo toto dlhého obdobia prešiel

mnohými aj relatívne zásadnými zmenami.

Nariadením Uhorského kráľovského ministra pôdohospodárstva z 31. decembra

1897 bola v roku 1898 v Banskej Štiavnici založená Ústredná lesnícka výskumná stanica. Výskum bol spočiatku zameraný na prirodzené rozšírenie drevín, výchovu porastov, provenienciu a introdukcii cudzokrajných drevín. Po prvej svetovej vojne bola stanica dočasne zatvorená a výskum bol obnovený v medzivojnovom období v Ústave pre pestovanie lesov a lesnú biológiu a v Ústave pre lesnú ťažbu a technológiu dreva. Riešila sa problematika semenárstva, škôlkárstva, prirodzenej obnovy a výchovy porastov, možnosti využitia bukového dreva a dopravníctvo. Po roku 1948 ústav prešiel radom organizačných zmien, vrátane zmeny názvu a príslušnosti k nadriadeným orgánom. V Banskej Štiavnici zostalo sídlo ústredia ústavu a vytvorili sa viaceré výskumné stanice: Oravský Podzámok – ťažba, dopravníctvo; Liptovský Hrádok – semenárstvo; Gabčíkovo – rýchlo-



rastúce dreviny, Košice – hospodárska úprava lesov, Bratislava – ekonomika.

V roku 1964 sa sídlo ústavu presťahovalo do Zvolena, kde sídli dodnes. Až do roku 1991 mal ústav 7 výskumných staníc (Košice, Liptovský Hrádok, Oravský Podzámok, Banská Štiavnica, Gabčíkovo a dve v Bratislave). V roku 1991 sa odčlenila a postupne privatizovala jedna výskumná stanica v Bratislave, ktorej náplňou bol odvetvový ekonomický výskum, prognózy a koncepcie drevárskeho priemyslu a problematiky väzieb s lesným hospodárstvom. V tom istom roku zanikla ďalšia bratislavská výskumná stanica orientovaná na problematiku lesných stavieb, neskôr, v roku 2000 bola ukončená aj činnosť výskumnej stanice v Oravskom Podzámku. Od 1. 1. 2006 sa stal Lesnícky výskumný ústav súčasťou Národného lesníckeho centra.

Lesnícky výskumný ústav Zvolen, ako organická zložka Národného lesníckeho centra v súčasnosti komplexne zabezpečuje úlohy výskumu a vývoja pri riešení problematik súvisiacich s lesom, prírodným prostredím a ľudskou činnosťou v ňom.

NLC-LVÚ Zvolen vypracováva a rieši výskumné projekty v rámci predmetu svojej činnosti na základe grantov národných či medzinárodných právnych agentúr a výskumných programov (napr. aj EÚ a pod.) a v zmysle zadani zriaďovateľa (MP SR). Sme zapojení v mnohých národných výskumných programoch, ako aj zahraničných projektoch. V súčasnosti ťažisko rozvíjame v 5 hlavných oblastiach výskumu, ktoré sú zamerané na: ekológiu a biodiverzitu, pestovanie lesov a lesnícke technológie, ochranu lesov a manažment zveri, inventarizáciu a manažment lesov a lesnícku ekonomiku a politiku.

Priamo sa podieľame na realizácii monitoringu zdravotného stavu lesov, národnej inventarizácii lesov a monitorovaní stavu lesných ekosystémov a ich zložiek.

Sčasti vykonávame aj znaleckú, posudkovú, expertíznu, gestorskú, edukačnú, knižničnú a propagačnú činnosť aj keď koordinácia týchto aktivít prešla vo väčšine prípadov pod iné zložky NLC.

V plnom rozsahu zabezpečujeme výkon niektorých odborných činností, ako je napr. Lesnícka ochranná služba či Semenárska kontrola.

**Aké sú priority NLC-LVÚ?**

Hlavnou prioritou NLC-LVÚ Zvolen je výskum - lesnícka veda. Pretože sme ale rezortným výskumným pracoviskom nejde nám len o získanie základných vedeckých poznatkov - o tzv. základný výskum (bez ktorého však nie je možné napredovať), ale ide nám najmä o aplikovaný, praxi ľahko priamo uplatniteľný výskum. Naším hlavným cieľom je rozvíjať lesnícku vedu na Slovensku tak, aby sa vytvárali predpoklady pre úspešné uplatnenie najnovších poznatkov lesníckej vedy v praktickej činnosti lesného hospodára a vytvorili sa tak predpoklady pre environmentálne priaznivé a ekonomicky efektívne lesníctvo. To môžeme dosiahnuť zabezpečením rozvoja lesníckej vedy v súlade s koncepčnými materiálmi rozvoja vedy a techniky na Slovensku, smerovaním lesníckeho výskumu na Slovensku do európskeho výskumného priestoru v súlade s integračnými tendenciami vytvárania nadnárodných sietí a centier výskumu a zabezpečením integrácie

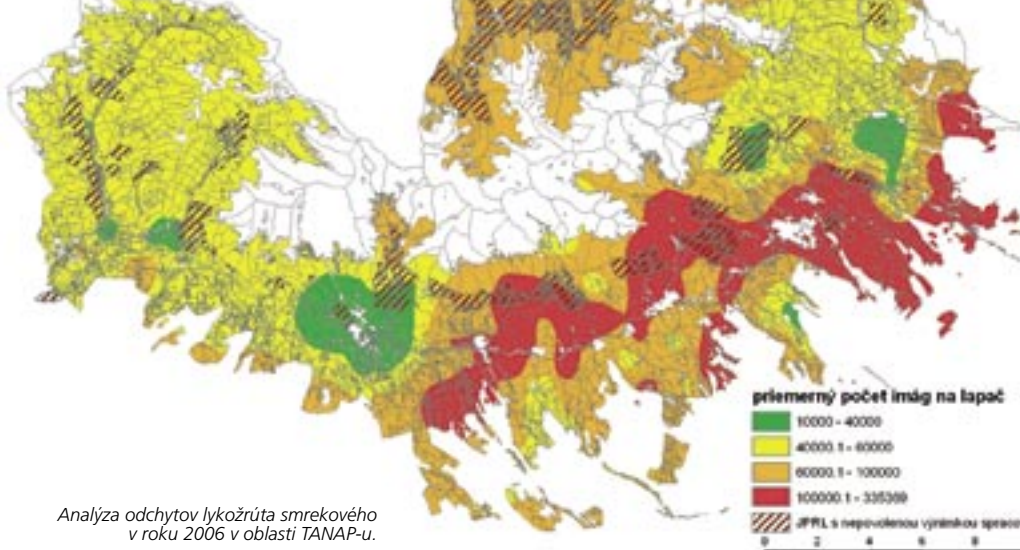
### Organizačná schéma Národné lesnícke centrum - Lesnícky výskumný ústav Zvolen







Laboratórium in vitro kultúr (Foto: Lengyelová).



Analýza odchytovej lykožrúta smrekového v roku 2006 v oblasti TANAP-u.

príbuzných vedných odborov (pôdohospodárske, ekologické a environmentálne vedy) pre komplexný rozvoj výskumu vidieckeho priestoru a krajiny.

Našou prioritou je zamerať sa na tie oblasti lesníctva, kde cítíme potrebu riešiť problémy a hľadať východiská. Je to napríklad problematika pestovania prírody blízkyh lesov, otázka pôsobenia škodlivých činiteľov v kalamiťami oslabených lesných ekosystémoch, zmiernovanie následkov klimatických zmien, riešenie otázok konkurencieschopnosti a ekonomickej životaschopnosti lesníctva v podmienkach trhového hospodárstva, optimalizácia postupov, metód inventarizácie a manažmentu lesa a pod.

Našou ďalšou prioritou je zabezpečovanie niektorých odborných a expertných činností tak, ako to vychádza z nášho postavenia. Niektoré činnosti, ktoré totiž realizujeme či už pre MP SR alebo aj ďalších záujemcov a majú charakter „služieb“, sme schopní ponúkať a realizovať len vďaka úzkej nadväznosti týchto aktivít na oblasť vedy a výskumu. Len špecialisti v špecifických vedných disciplínach sú schopní erudovane posudzovať materiály, navrhovať postupy a riešenia a hodnotiť ich realizáciu. Typickým príkladom je Lesnícka ochranná služba. Je veľmi ťažké si predstaviť jej pôsobenie bez priamej nadväznosti na základný či aplikovaný výskum. A podobných príkladov je mnoho – ročne na LVÚ riešime cca 120 – 150 rôznych projektov a úloh, ktorých približne polovica má charakter vedeckých projektov a druhá polovica charakter „nevýskumných“ úloh.

#### Čo pokladáte za najväčší úspech v doterajšej histórii LVÚ?

Na túto otázku nie je ľahká odpoveď. História Lesníckeho výskumného ústavu je dlhá a počas nej na LVÚ pôsobili a pracovali mnohé významné osobnosti. Mená, ako Róth, Fekete, Blattný, Haša, Polanský, Ille, Lemarie, Turček, Burgan, Zachar, Papánek, Halaj, Patočka, Čapek, Štefančík, Leontovč a mnohí ďalší určite netreba lesníckej verejnosti obzvlášť predstavovať. Vo svojej vedeckej práci dosiahli vysoký stupeň odbornosti a stali sa uznávanými odborníkmi u nás i v zahraničí. Za najväčšie úspechy by sa dali určite považovať mnohé z ich diel a činov.

Osobne vysoko oceňujem osvietený čin Rakúsko – Uhorska zriadiť Lesnícky výskumný ústav pred takmer 110 rokmi a obdivujem a skláňam sa pred tým, že si táto inštitúcia dokázala v tak rozdielnych „historických“ obdobiach nájsť svoje miesto v lesníckom a agrárnom sektore. Najväčším úspechom je preto pre mňa to, že Lesnícky výskumný ústav ako vedecká a odborná

lesnícka inštitúcia prežila až do súčasnosti. Osobitne to vnímam ako významný fakt práve v kontexte priebehu posledných rokov – cca od roku 1990, kedy sa tlak na vedecké inštitúcie všeobecne mimoriadne zosilnel. Po roku 1989 zanikli na území bývalej ČSSR desiatky vedeckých inštitúcií. Financovanie vedy dnes nie je vo svete ani na Slovensku jednoduché. Aj v tomto priestore sa uplatňuje princíp trhu. Presadzujú sa flexibilnejšie, odborne erudovanejšie a lepšie vybavené pracoviská, ktoré sú schopné získať väčšie, finančne lepšie kryté projekty. To je možné dosiahnuť len tak, že inštitúcia priťahne a stabilizuje na svojich pracoviskách špičkových odborníkov, ktorí takéto projekty dokážu získať a manažovať. Lesnícky výskumný ústav to počas svojej doterajšej histórie doteraz vždy dokázal.

#### Čo čaká váš výskumný ústav v najbližšom období?

V roku 2007 končia viaceré významné projekty riešené na NLC-LVÚ Zvolen, ktoré sú financované jednak cez štátne programy vedy a výskumu, cez rezort a cez rôzne vedecké agentúry. Naše aktivity budú preto smerovať v najbližšom období k získaniu nových projektov tak, aby tieto umožnili ďalší odborný rast inštitúcie aj jej ekonomickej stabilite. K najvýznamnejším by mali byť úlohy riešené v rámci grantových podporných schém Slovenskej republiky, financovaných na báze projektov Agentúry pre podporu vedy a výskumu a štátnych programov vedy a výskumu v kompetencii Ministerstva školstva SR. Veľkú nádej vkladáme tiež do medzinárodných aktivít. Slovensko je členom EU a náš ústav sa mieni vo väčšej miere ako tomu bolo doteraz zapájať do vedeckých štruktúr a schém tak, aby sme dokázali získať a manažovať väčší finančný balík z tohto zdroja. Oslovujeme aj subjekty v externom podnikateľskom prostredí, ktoré majú aplikačný, resp. inovačný charakter uplatňovania výsledkov lesníckej vedy a výskumu v praxi. Rátame tiež so širšou spoluprácou s najväčšími obhospodarovateľmi lesov v SR – Lesmi SR š. p., ŠL TANAP-u a VLM.

Ďalšou našou prioritou je úspešné riešenie a odovzdanie výsledkov rozbehnutých aktivít z predchádzajúceho obdobia. Ide predovšetkým o kontinuitu v riešení rezortných výskumných úloh, zameraných na kľúčové otázky lesného hospodárstva na Slovensku.

Do roku 2010 by sme radi otvorili otázku inštitucionálneho financovania aktivít vedy a výskumu v NLC – LVÚ Zvolen.

Príprava postrekových zmesí (Foto: Zúbrik).

**NLC - LVÚ v kocke**

- **sídlo (adresa):**  
Ul. T. G. Masaryka 22, 960 92 Zvolen
- **počet zamestnancov:**  
100 – z toho vedeckých pracovníkov 68
- **ročný rozpočet:** 85 mil. Sk
- **projekty APVV:** 15
- **projekty EÚ, ESF, PPA:** 7
- **kooperačné projekty:** 5
- **projekty a úlohy z MP SR:** 36
- **hospodárske zmluvy a posudky:**  
cca 70
- **priame medzinárodné projekty:** 8
- **celkom projektov a iných úloh v roku 2007:** 141

Rezortné úlohy by mohli zabezpečiť stabilitu pre tzv. „kmeňových zamestnancov“ vedy a výskumu.

Pre zabezpečovanie konkrétnych výskumných úloh je nevyhnutné mať potrebné materiálovo - technické vybavenie. Pre dosiahnutie aspoň európskej úrovne výskumu je nevyhnutné mať aj prístrojové vybavenie na úrovni európskeho štandardu. Kvalitné prístroje dnes stoja desiatky miliónov korún. Preto hľadáme a budeme hľadať cesty na zlepšenie vybavenia pracovísk v jednotlivých špecializáciách.

Za veľmi dôležitú považujem otázku ľudských zdrojov. Štruktúra ľudských zdrojov vo vedecko-výskumnej sfére je špecifická v tom, že profesný rast odborníka vo vede a výskume trvá približne 5 až 10 rokov, kým je schopný samostatne tvorivo riešiť vedecké problémy. Táto skutočnosť sťažuje operatívnu a riadenie ľudských zdrojov na trhu práce v oblasti vedy a výskumu. Radi by sme preto zaviedli motivačný systém odmeňovania, ktorý umožní lepšie odmeniť „kľúčových“ resp. „špičkových“ pracovníkov.

**Ďakujem vám za rozhovor a prajem veľa úspechov. ■**





# Zvernica Biela Skala OZ Smolenice

Rastislav PLAVÝ

História chovu zveri vo zverniciach je takmer rovnako stará ako ľudstvo samo. Rozvoj zverníc v 19. a 20. storočí dosiahol svoj vrchol a ešte i dnes je možné konštatovať, že práve Slovensko patrí k územiám, na ktorých sú zvernícové chovy významnou zložkou moderného chovu a lovu raticovej zveri. Zvernícový chov je, či už vo svojej historickej podobe alebo v zmysle najnovších poznatkov poľovníckeho a zoologického výskumu, náhradou životného prostredia chovaného druhu zveri so snahou chovateľa vytvoriť vo zvernici podľa možnosti optimálne životné prostredie pre chovanú zver a pre lovca ľahší, ale i v podmienkach zvernice romantický poľovnícky zážitok.

## HISTÓRIA ZVERNICE BIELA SKALA A JEDNOTLIVÝCH DRUHOV ZVERI

S výstavbou zvernice sa začalo v roku 1965, pokračovalo sa v roku 1966, kedy boli práce na výstavbe zvernice aj ukončené. Pôvodná rozloha zvernice bola 1 787 ha. Ako hlavná bola plánovaná zver jelenia, pridruženou zverou muflonia, danielia, srnčia a diviacia. V tom čase bolo v priestore zvernice zastúpených 18 ha lúk a 3 ha poličok pre zver. Postupne sa tieto plochy rozrastali a vytvárali sa vhodné pastevné plochy pre zver, ktoré poskytovali dostatočné množstvo prirodzenej potraviny. Výsadba plodonosných drevín po okrajoch lúk poskytuje ešte aj dnes doplnkovú potravu chovanej zveri.

Parožie u jeleňov predstavovalo iba priemernú bodovú hodnotu v rozpätí od 140 do 150 bodov CIC.

U danieliej zveri bol stav lepší a trofeje dosahovali i vyššie hodnoty od 120 do 140 bodov CIC na uvedené nie veľmi vyhovujúce podmienky pre chov tejto zveri, to bol len priemer. Muflonia zver predstavovala dobrú kvalitu s bodovou hodnotou v priemere od 180 do 210 bodov CIC a neboli potrebné veľké opatrenia na jej zlepšenie. Podľa bonitácie z roku 1965 bol návrh normovaných stavov zveri podľa jednotlivých druhov a vekových tried pre zvernici navrhnutý ako základný normovaný stav hlavnej zveri - 100 kusov zveri jelenej. Ak vykonáme prepočet jelenej zveri, bolo by toto zastúpenie voči ostatnej zveri nasledovné:

60 ks jelenej zveri v pomere - 1,5 : 1 - 60 ks jelenej zveri ● 42 ks muflonovej zveri v pomere - 1:1,2 - 14 ks jelenej zveri ● 30 ks danieliej zveri v pomere - 1:1,2 - 20 ks jelenej zveri ● 24 ks srnčej zveri v pomere - 1:1 - 6 ks jelenej zveri ● **156 ks zveri spolu - k pomeru - 100 ks jelenej zveri na vtedajších 1787 ha**

**Zver jelenia** - keďže vykazovala nízku bodovú hodnotu, bolo doporučené previesť mimoriadne intenzívny selektívny odstrel

v jednom roku a ponechať len zver nádejnú. Populáciu bolo navrhnuté doplniť kvalitnou zverou, ktorá sa od roku 1967 -1968-1971 -1973-1974-1976-1978-1986-1988-1992 dovažala postupne z oblasti Smolnickej Huty, LZ Vígláš, LZ Kriváň, LZ Hronec, LZ Čierny Balog a CHPO Poľana. Najsilnejší jelen, čo do bodovej hodnoty, bol vo zvernici ulovený v roku 1974 Ing. J. Janovicom. Jeho vek bol odhadnutý na 12 rokov, bol to šestnásťorák, s bodovou hodnotou 218,53 CIC., ktorý pochádzal z Poľany.

**Zver muflónia** v danom čase sa zabezpečoval veľmi prísny selektívny odstrel z domácej populácie, ktorá vykazuje vyhovujúcu kvalitu, bolo vykonané zazverenie v rokoch 1968 -1988-1991 z oblastí Praha- Sprilov, LZ Modrý Kameň, Opočno a neskoršie OZ Palárikovo. Muflón s najväčšou bodovou hodnotou bol ulovený pánom Ing. Jánom Janovicom, vtedajším ministrom PVŽ, s bodovou hodnotou 221,60 bodov CIC vo veku 8 rokov.

**Zver danielia** v roku 1989 bola priemerné kvality a z toho titulu komisia hodnotiaca hospodárenie vo zvernici rozhodla všetku danieliu zver vo zvernici vystrieľať a nasadiť novú populáciu z Maďarska (návrh VUL-Zvolen).

**Srnčia zver** - sa vo zvernici vyskytuje len ojedinele a percentuálny podiel úlovkov bol veľmi malý.

## PRÍRODNÉ A LESOHOSPODÁRSKE POMERY

Zvernica Biela Skala sa nachádza v JV okrajovej časti Malých Karpát. Orograficky patrí do Vysokotatranského oblúka. V súčasnosti má zvernica rozlohu 3 145,26 ha, čo je približne 22 km oplotenia na ktorú bola podľa rozhodnutia z roku 1975 z dôvodu zvýšenia úživnosti zväčšená z pôvodných 1 787 ha. Zvernica sa nachádza v LUC LS Píla, ktorá patrí pod OZ Smolenice. Leží v katastrálnom území Rohožníka, k. ú. Sološnice a k. ú. obce Častá. Územie zvernice sa nachádza v modranskom masíve, ktorý má tvar oválneho telesa, rozširujúceho sa smerom na sever. Jeho dlhšia os prebieha od Veľkého Trnia až po vápence a kremence Bielej Skaly. Najčastejším pôdnym typom sú mezotrofné hnedé lesné pôdy s rôznym obsahom skeletu, ďalej ilimerizované pôdy, zriedkavejšie rendziny. Povrchové vody odvádzajú viaceré menšie potoky, ako napríklad Častiansky potok, ktoré sa vlievajú do najväčšieho z nich, potoka menom Gidra. Vlastne každá dolina má svoj potok. Zvernica patrí do mierne teplej oblasti: mierne teplému, mierne vlhkému, vrchovinovému okrsku - B5, čiastočne - B8. Priemerná ročná teplota: 7-9 °C. Priemerná teplota vegetačného obdobia je 13-16 °C. Pri-

merný počet dní so snehovou pokrývkou je 40-60. Ročný úhrn zrážok sa rovná rozpätiu 650-1 000 mm, pričom na vegetačné obdobie pripadá 450-600 mm. V porastovej skladbe dominujú listnaté dreviny. Ich zastúpenie dosahuje 90 %. Medzi nimi prevláda buk - asi 70 %, ďalšou najpočetnejšou drevinou je hrab. Vo zvernici sa nachádzajú tiež dreviny ako jaseň štíhly, javor horský i mliečny, jelša lepkavá, brest drsný, dub cerový a dub zimný, breza a lipa. Ihličnaté dreviny sú zastúpené najmä smrekom, borovicou lesnou a smrekovcom, ktoré pochádzajú prevažne zo zalesňovania. Na ploche zvernice sú rozptýlené funkčné plochy pre zver, ktoré tvoria z celkovej výmery zvernice necelých 5 %. Rozdeľujeme ich na lúky, polička a ohryzové plochy. Lúky, z ktorých niektoré sú pôvodné s výsadbou ovocných stromov. Tieto lúky boli založené ešte pred založením zvernice, v ich blízkosti sa nachádzali obydlia ľudí pracujúcich v lesoch, ktorí tieto lúky využívali na pastvu dobytku. V súčasnosti slúžia na pastvu pre zver a tiež na zber sena na zimné prikrmovanie. Lúky tvoria 37 % rozlohy funkčných plôch, polička 13 % a ohryzové plochy 50 %. Po obvode lúk a na ohryzové plochy je snaha vnašať plodonosné dreviny a to gaštan jedlý a pagaštan, ktoré sú samotné alebo spolu so smrekom spočiatku chránené pred zverou oplotením. Na ohryzových plochách sa nachádzajú jaseň, hrab, brest, buk i vrbá. Na niektorých je i hojný výskyt malín, z ktorých zver obľubuje listy a to najmä koncom jesene a začiatkom zimy.

## SÚČASNÝ STAV ZVERNICE

Zvernica sa nachádza v poľovnej oblasti S II. Malé Karpaty, podoblast 2. Vápenná. V tejto poľovnej oblasti / podoblasti (S II./2) sa nachádza vytvorená muflonia poľovná lokalita Malé Karpaty (M 1). Vo zvernici sú v prevažnej miere zastúpené listnaté dreviny: približne 95 %, z toho duba s dubom cerom je necelých 1 %. Zvernica bola v roku 1977 zaradená do IV. bonitnej triedy na základe vtedajších kritérií. Výmera zvernice je 3145,26 ha, z tejto plochy tvoria necelých 5%, presnejšie 4,8 %, pozemky so špecifickým funkčným zameraním. Tieto plochy majú výmeru 149,91 ha. Tvoria ich lúky s výmerou 55,34 ha, polička pre zver s výmerou 19,57 ha a ohryzové plochy s výmerou 75,00 ha. Lúky vo zvernici sa kosia, pripravuje sa na nich seno v množstve 380 - 400 q. Polička pre zver sú zatrávnené, na piatich poličkách sa nachádza

## Zvernica Biela Skala v skratke

Názov	Biela Skala	
Rozloha	3145,26 ha	
Vlastník	Lesy SR š.p.	
Užívateľ	OZ Smolenice	LS Píla
Chovaná zver v NKS	jeleň 60ks, muflon 220 ks	daniel 40ks
Význačné trofeje	<b>muflón:</b> 221,60 b. CIC	<b>jeleň:</b> 218,53 b. CIC





Ing. Milan Valach pri predvážačke

## Úspechy našich psov v Nitre

Daniel OLEJÁR

Celkovo 2283 psov 131 plemien predviedli vodiči z 11 krajín na Medzinárodnej výstave psov NITRACANIS konanej v dňoch 2.a 3. júna 2007. Psíkov posudzoval medzinárodný rozhodcovský zbor, zložený zo zástupcov deviatich krajín. Na tejto výstave nechýbal ani náš kolega - Ing. Milan Valach, vedúci LS Malužiná na OZ Liptovský Hrádok. S osemnásťmesačnou fenou jazvečka hrubosrstého - Vindou z Lopenických kopcov - na jej prvej výstave vôbec obstál výborne. Jeho zverenkyňa získala ocenenie výborná, víťaz triedy otvorenej a tituly CAC a resp. CACIB.

Mňa zasa teší, že som sa zúčastnil na Špeciálnej klubovej výstave poľovníčkových sliedičov, ktorá sa konala v rámci Medzinárodnej výstavy psov a bolo na ňu prihlásených 66 psíkov šiestich plemien. S nemeckým prepeličiarom - Eilou z Bobrovskej hájovne, ktorá je mojou chovnou stanicou - a takisto na jej prvej výstave, sme dopadli celkom úspešne. Dvadsaťmesačná Eila získala ocenenie veľmi dobrá v triede otvorenej.

S výsledkom som spokojný z toho pohľadu, že sme splnili po exteriérovej stránke podmienky chovnosti. Chcem ju však pripraviť na výstavu aj na budúci rok, pretože po úplnom fyzickom dospení môže získať ešte lepšie hodnotenie. No hlavným mojím cieľom je pripraviť ju a hlavne úspešne predviesť tento rok na Klubových lesných skúškach sliedičov, aby som ju mohol plnohodnotne využívať pri poľovačke. ■

Ing. Daniel Olejár je OLH na LS Oravská Polhora, OZ Námestovo



Ing. Daniel Olejár so svojim zverencom

výsev jarín a k jeseni porast lucerny. Prakticky od roku 2004 sa začali čiastočne vykonávať niektoré veľmi dôležité rekonštrukčné práce či už na poľovníckych zariadeniach, oprava oplotenia na poličkách a taktiež sa radikálne prišlo k zníženiu stavov tzv. holej zveri, ktorá sa u každého druhu premnožovala na úkor trofejovej. To bola len predpríprava projektu revitalizácie zvernice, ktorý sa začal v roku 2005-2007. Vtedy bol navrhnutý presný zámer hospodárenia a zveľaďovania zvernice, ktorá bola do tej doby udržiavaná veľmi slabou. V súčasnej dobe po vynaložení veľkého úsilia a finančných prostriedkov zo strany š.p. LESY SR Banská Bystrica, OZ Smolenice, LS Pila začína mať zvernica charakter, na ktorý bola vybudovaná. Samozrejme je tu ešte veľký kus práce, ktorú treba vykonať, ale zvolená stratégia bola správna. V rámci projektu bola vykonaná veľká rekonštrukcia aklimatizačnej zvernice Rakové o výmere 16,29 ha, do ktorej bola privedená zver muflónia v roku 2006 - 2007 z lokality Teplý vrch OZ Rimavská Sobota, LZ Židlochovice z voľného revíru Diváky, Nýznerov - zvernica Čertov Kopec, OZ Palárikovo. Z uvedeného vidieť, že v súčasnosti sa vo zvernici nachádza najkvalitnejšia populácia muflónovej zveri a pod odborným dohľadom personálu, ktorý sa o túto zver stará, bude v blízkej budúcnosti záruka vysoko kvalitných medailových trofejí. Zatiaľ v tej istej zvernici je umiestnený aj jeden kmeň jelenej zveri z CHPO Poľana, s ktorým sa bude postupne zlepšovať trofejová kvalita aj u jelenej zveri. V rámci uvedeného projektu sa pristúpilo aj k revitalizácii lúč, poličok, ohryzových plôch a k výstavbe nových poľovníckych zariadení.

Rekonštrukcia zvernice bude stále aktuálna téma, lebo sa naskytne stále niečo nové a len precíznosťou prác vykonaných v tejto zvernici sa priblížime k svetovej špičke v chove zveri. To samozrejme nejde za 2 alebo 3 roky, ale je to beh na dlhú trať, a taký postoj treba zaujať pri hodnotení zatiaľ dosiahnutých výsledkoch, ktoré sa javia v kruhu

odbornej verejnosti kladne.

Každoročne sa zver preliečuje a dôslednou selekciou sa vyradujú z chovu podpriemerné jedince z každého druhu zveri. V účastnosti sa bodová hodnota u jeleňa pohybuje od 170 - 190 bodov CIC, muflóna 180 - 198 - 205 bodov CIC. Iste v blízkej budúcnosti sa bodová hodnota chovanej zveri priblíži viac k chovom s tým najcennejším hodnotením - zlatom.

**Vzhľadom na úživnosť prostredia boli normované kmeňové stavy nasledovne stanovené:**

**Jelenia zver:** akostná trieda IV, pomer pohľavia 1:1, 60 ks NKS zveri

**Danielia zver:** akostná trieda IV, pomer pohľavia 1:1, 40 ks NKS zveri

**Muflónia zver:** akostná trieda IV, pomer pohľavia 1:1, 220 ks NKS zveri

Okrem zveri pre ktorú boli stanovené NKS sa tu v nemalom počte vyskytuje zver diviacia a sporadicky je zastúpená aj zver srnčia.

V závere možno len dodať, že pri porovnaní dosahovaných bodových hodnôt v súčasnosti s hodnotami dosahovanými v začiatkoch existencie zvernice sa bodová hodnota v priemere u zveri jelenej zvýšila, no u zveri muflónovej poklesla, čo sa v priebehu 4 - 7 rokov veľmi kladne zmení. Zvýšenie bodovej hodnoty u jeleňov je ovplyvnené zverou dovezenou za účelom občerstvenia krvi v minulosti. Pokles trofejovej hodnoty pri muflónoch je zapríčinený nárastom ich početnosti a značným podielom jedincov s rohmi zarastavými alebo s malými oblúkmi (približne 70 %) a nedôsledná selekcia. Z výsledkov práce uverejnených v texte vyplýva, že opatrenia, ktoré sa začali realizovať na dosiahnutie optimálneho obhospodarovania zvernice, sú správne. Ak sa takýmto smerom bude pokračovať naďalej, zvernica bude prezentovať LESY SR nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. ■

Ing. Rastislav Plavý,

poľovný referent OZ Smolenice  
foto: autor

## Odštepny závod Šaštín opäť žije strelbami

Lýdia HASÁKOVÁ

V sobotu 2. júna sa na strelnici v Čáčove uskutočnili strelecké preteky OZ Šaštín. Súťažilo sa v šesťboji, ktorý sa skladal z troch malokalibrových disciplín na terče srnca, líšky, diviaka a z troch brokových disciplín na strelištiach univerzálny trap, oblúk a bežiaci zajac.

Do boja o prvenstvo sa zapojilo tridsať zamestnancov v desiatich družstvách. Do súťaže sa zapojili nielen zamestnanci, ale i manželky, manželka, dokonca i o malých účastníkov nebola núdza. Pekný športový deň zakončil večerný juniáles. Do tanca hrala hudba Lesanka z Trstína.

Tohto ročné strelecké preteky boli o to vzácnejšie, že sa uskutočnili opäť po trojročnej prestávke. „Tridsiaty ročník streleckých pretekov určite nebol posledný, v tejto tradícii bude pokračovať“, povedal na záver riaditeľ OZ Ing. Miloš Bílik.

**Víťazi jednotlivcov:** 1. Ing. Miloš Bílik ● 2. Ján Polák ● 3. Ján Flámik

**Víťazné družstvá:**

1. Družstvo OZ Šaštín: Ing. Miloš Bílik, Ján Polák, Ing. Róbert Smolarčík ● 2. družstvo LS Holíč: Ján Flámik, Zdeno Bayer, Ján Bartal ● 3. družstvo LS Malacky: Ľudovít Pavúček, Peter Mezzei, Michal Hučko ml. ■

PhDr. Lýdia Hasáková je finančník OZ Šaštín





„...a tam, kde sa rodí voda je posvätné miesto.“

## TRETÍ ROZMER LESA

Ján MIČOVSKÝ

„Pane, vy ste prdnutý!!...“  
Zvyknutý som na kadečo, ale na to, žeby sa mi kritika prihovárala práve takýmto slovníkom, na to teda nie. Tá krásna madam – myslím, že to bola kunsthistorička - však hneď s úsmevom doložila: „...prdnutý, ale správnym smerom!“

Túto trocha nespisovnú časť rozhovoru by som pre čitateľa LESNÍKa možno ani nezaznamenal, no nebolo by to fér. Vystihuje totiž podstatu tvorivosti tohto človeka úprimnejšie a zrozumiteľnejšie, ako siahodlhé recenzie plné vzletných zvrátov. Vystihuje umelca, ktorý kdesi v doline vyťahuje z potoka skaly, aby nimi pôsobiavo obložil lesné pramene, umelca ktorý zbiera suché konáre, aby ich v neopakovateľnej kompozícii vrátil korunám stromov. A je to napodiv ten istý umelec, ktorý po návrate do bratislavského ateliéru maľuje zvláštne meditatívne abstrakcie, ničím nepripomínajúce lesné diela. Ba niečo spoločné možno predsa len majú: Schopnosť prihovoriť sa vnímavému divákovi. Najprv jeho oku a potom aj - duši.

Mnohí umelci sa pri otázke na zdroj inšpirácie hlásia k prírode. Dušan BŮRIL sa k ničomu hlásiť nepotrebuje. Galériou, pôsobiskom, obchodom s umeleckými potrebami, prvým kritikom a napokon aj adresátom jeho diel je totiž predovšetkým - les.

**Umelec tvorí pre ľudí. Nechýba tvojím dielam v lesných zákutiach predsa len viac divákov, ktorí by sa z ich existencie mohli potešiť?**

Nechýba. Možno, že sú umelci pre ktorých je dôležité, ako ich diela vníma publikum, ale to naozaj nie je môj prípad. Myslím, že umelec je filozof, ktorý dielom vyjadruje to, čo cíti. A ak to robí poctivo, potom sa môže toto dielo stať



predvojom doby a zrkadlom spoločnosti. A v takom prípade nemá význam spytovať sa, čo si kto o jeho dielach myslí. Lebo ak by na to prihliadal, tak by sa mu to zrkadlo asi rýchlo zahmlilo... Preto ma ani nezaujímá, či mojím dielam niekto rozumie. Zhmotňujú pravdivo moje životné pocity a preto verím, že majú zmysel sami osebe.

**Ani to, ako na ne ľudia reagujú?**

Keď ľudia natrafia v lese na dielo EKO-ARTU, tak väčšinou prekvapene zastanú a stíchnu. Dokonca ešte aj rozihrané deti. Návštevníci sa nevyberajú za našimi dielami tak, ako sa chodí za dielami do galérie. Oni sa vyberajú do lesa a naše diela – ak im to les dovolí - si musia sami objaviť. A je potom asi správne, že stíchnu. Veď nie sú doma, ale v domove zvierat a rastlín.

**Hoci názov EKO-ART je pomerne zrozumiteľný, nie je to veľmi známy umelecký smer...**

Podobný prírodný smer pozná svet ako LAND – ART, my sme však prihliadli aj na funkčnosť diel, ktoré sme po roku 1989 začali na Slovensku vytvárať ako prví a dali sme im súhrnný názov EKO-ART. Išlo to postupne a veľmi prirodzene. Myslím, že sme vtedy dozreli. A bol v tom aj kus náhody: Hľadal som chalupu na strednom Slovensku a našiel som starú kamenicu v Osrblí. Nesúhlasil som s cenou, ktorú jej majiteľka pýtala - dal som jej viac, aby som sa sám pred sebou nehanbil. Zavolať som si tam potom pár priateľov a prvý rok sme začali robiť sochy zo snehu. Ľudia sneh vyvážali do potoka a my sme si ho vozili na dvor. Spýtovali sa nás - načo to je? Pre okamih krásy, hovorím. Ako vianočný stromček. A navyše, nič nepoškodíme. Príde slniečko a všetko sa to roztopí. Nechápavo krútili hlavou a skúšali inak: za aké peniaze to robíte? Zadarmo, pre radosť. Bol z toho urobený aj televízny film Zimné Osrblie. Potom som sa rozhodol robiť diela priamo v lese. Navštívil som Ministerstvo pôdohospodárstva, aby nám to odobrili. Privítal ma inžinier Konôpka: Koľko chcete peňazí? Nič, hovorím. Chceme len dokázať, že umelec nie je v lese škodná, ale naopak, že môže tvoriť v jednote s prírodou a pre prírodu. Keďže nenamietali, pozval som umelcov z viacerých krajín a dal som stretnutiu názov Medzinárodné výtvarné sympóziu Osrblie. Za tie roky tam boli Holanďania, Rakúšania, Česi, Američania, Nóri, Fíni, Mexičan, Angličania, Poliaci a naši výtvarníci a študenti z VŠVU.

**Ako na vaše nevšedné aktivity reagovali čiernobalockí lesníci?**

Tí stáli na samom začiatku tohto príbehu. Lesníci Paľovi Morongovi som raz pri borovičke vysvetľoval, ako to vyzerá na prírodnom sympóziu v Anglicku. A on mi na to: Čo tam v Anglicku, ja tu mám na obvode sympóziu! Dvadsaťštyri studničiek! A tak sme sa do tých studničiek pustili. Voda v lese je zázrak. Kvapka vody so slniečkom je semiačko života. A tam, kde sa rodí voda, je posvätné miesto. Snažili sme sa preto vždy vystihnúť ducha týchto vzácnych miest a umelecky citlivo ich dotvoriť. Od vtedy nám prischlo pomenovanie „studničkári“. Nevadí. Našli sme tam ohromných ľudí, s ktorými sme sa rýchlo spriatelili. Dnes musím poďakovať bývalému riaditeľovi Englerovi a jeho kolegom za to, že sme u nich našli trvalú podporu. Lesníci v podstate suplovali kultúrne inštitúcie, ktoré už tradične nenachádzajú pre našu prácu veľké porozumenie... V roku 2003 sme rozšírili svoje aktivity z Osrblia aj do Vydrova, kde sa naše diela stali prirodzenou súčasťou Lesníckeho skanzenu. Vytvárame ich tam slobodne, no s vnútornou povinnosťou zachovať génia miesta na ktorom vznikajú. A odovzdávame ich vám lesníkom bezplatne, len za to, že nám ich umožníte vytvoriť...







Prameň, 1999



**Po rokoch tvorivých pobytov však toho roku budete v Lesníckom skanzene chýbať...**

Nie je to vina naša, ani vaša. Jednoducho sme tentokrát nezohnali žiadnych umelcov ochotných na sympóziu prísť. Násť umelcov, ktorí prídu robiť len za stravu a ubytovanie je čoraz ťažšie. Sám som bol nedávno na podobnom sympóziu v nemeckom Passau, dostali sme tam však na päť dní štipendium väčšie, ako je naša priemerná mesačná mzda. Šetríme na kultúre, a to by sa až tak nemalo. Keď bolo treba v Osrblí pre jedny preteky navoziť sneh na trate biatlonu, hneď sa našli dva milióny. Na to, aby sa za mnohoročnú prácu na tamojšej prírodnej galérii našiel pre desiatky umelcov nepatrný zlomok takejto sumy môžeme zabudnúť. Nič proti biatlonu, ale je to vlastne vojnový šport. My na rozdiel od neho krajinu poľudšťujeme. Mnohí ani nevedia, koľko zaujímavých ľudí na Osrblí a Vydrove už doposiaľ tvorilo – Fero Guldan, Peter Bauer (architekt národného divadla, poznámka autora), Viktor Hulík (autor známeho bratislavského Čumila), ba, keď nás raz navštívil rakúsky kultúrny atašé, vysúkal si rukávy a ostal niekoľko dní pracovať s nami...

**Diela EKO-ARTU vytváraš tak trochu popri svojej hlavnej umeleckej tvorbe. Živíš sa maľbou...**

Ťažko povedať, čo je v živote umelca hlavná tvorba. A o tom ako sa živým by najlepšie vedela rozprávať moja manželka. Predstava o bohatých bratislavských umelcoch je možno správna, ale ja takých veľmi nepoznám.... Moje obrazy majú rovnaký filozofický základ ako diela v lese. Nájdeš na nich všeličo - požerky lesných chrobákov, ktoré robím metódou frontáže, nájdeš na nich prasličku, ba nájdeš na nich aj starý stôl, ktorý zožrala huba a okolo ktorého som roky s priateľmi v Osrblí sedával. A ak sa pozrieš pozorne, nájdeš na nich aj moju sťažnosť voči tejto konzumnej spoločnosti, kde morálka a etiku nahrádza honba za prachmi a duchovno sa rozdelilo na ducha a ..... Ja viem, že žiadny umelec svet nezmení, ale sme povinní upozorňovať na to, čo cítime ako zlé. Desí ma, ako málo dávame na kultúru, zdravie a vzdelanosť. Možno budeme jazdiť na stále dokonalejších autách, no neviem aké skutočné hodnoty, vedomosti a duchovný svet si budú vozíť so sebou ich pasažieri. Ja som auto nikdy nevlastnil a po Bratislave chodím na bicykli. A všade prídem práve včas. Podstata je však v inom – v tom, či žijem morálne. Jedine vtedy môže byť moje dielo pravdivé.

**To znamená, že nečestný človek nemôže vytvoriť presvedčivé dielo?**

Budeš sa možno diviť, ale nemôže. Človek a jeho dielo sú vždy v jednote. Dielo hulvata nemôže byť dobré, môže sa tak iba tváriť. Na druhej strane, ak sa poctivý a hoci aj nadaný umelec pokúša tvoriť, to ešte neznamená, že sa mu bude aj dariť, ale jeho život napokon jeho dielu zmysel dá.

**Ako môže umelec EKO ARTU vydržať síce stále v krajšej, ale predsa len nezelennej Bratislave, ktorá až tak „eko“ nie je?**

Je to moje rodné mesto a mám ho rád. Od malička som chodieval na prázdniny na Šumavu, kde som sa naučil rozumieť vidieku. Choval som tam kadejaké zvieratá - od myši, cez hadov až po kavky. A veľmi som vtedy chcel byť lesníkom. Dnes som rád, že sa tak nestalo, lebo ste tuším viac v kanceláriách ako v lese. Okrem toho niekoľko mesiacov trávim každý rok na Osrblí. A potom - až taká nezelená Bratislava zase nie je. Veď som si do nej aj ja sám preniesol kus Vydrovskej doliny. Fontána pri budove ústredia Slovenskej poisťovne na Dostojevského rade síce nestrieka do výšky, ani nespieva, no množstvom jazierok,

vodopádov, kaskád, lámaného kameňa a hustej zelene prezrádza, kde som našiel inšpiráciu. Ak je dielo urobené úprimne dokáže prehovoriť všade. Ale to sme už spomínali....

*Je pochopiteľné, že my, lesníci, sa musíme pri svojej práci prednostne zamerať na biologickú a hospodársku stránku lesa. Dušan Búřil nám svojím dielom, ale aj životom, pripomína tretí rozmer lesa. Je ním duchovno. Tento rozmer pozná každý, kto do lesného chrámu prichádza potichu a s pokorou. Búřil nás v tomto poznaní pôsobivo utvrdzuje. Presvedčivosť jeho intímnych kompozícií zložených zo životodarných kvapiek a hre slnečných lúčov vyplýva paradoxne z ich krehkosti a dočasnosti. Tým, že nie sú určené pre nás, akoby získavali na sile. Ak ich dokážeme pre seba objaviť, môžeme sa tejto sily dotknúť. Ich poslanstvo je jasné a komplikované zároveň: Svet je síce materiálny, jeho podstata však nie.... Ale asi netreba hovoriť vzletne o poslanstve. Úplne stačí hovoriť o kráse.*

*Lebo Búřilove diela sú predovšetkým krásne. ■*

#### Akad. maliar Dušan Búřil (1946)

- Stredná škola umeleckého priemyslu
- Vysoká škola výtvarných umení (o.i. aj prof. D. Milly, prof. Matejka)
- Bol členom Slovenskej výtvarnej únie
- Zakladateľ združenia Medzinárodného výtvarného sympózia Osrblie (EKOART)
- Viacero individuálnych aj kolektívnych výstav







# Lesnícke dni Forestry days

...LES PRE NAŠU ZELENÚ BUDÚCNOSŤ...

## Lesnícke dni

Mária VACULKOVÁ

Dňa 29. 4. 2007 OZ Šaštín usporiadal Šaštínsky lesnícky deň. Táto akcia sa konala v rekreačnej oblasti Gazárka, v areáli našich rekreačných chat. Slávnostný príhovor Ing. Miloša Bílika, riaditeľa OZ Šaštín si vypočuli prítomní návštevníci, ktorí sa zišli v hojnom počte. Deti zo ZŠ Šaštín, ZŠ Stráže a ZŠ Šajdikove Humence prišli v sprievode svojich pedagógov a rodičov, no zavítali medzi nás aj náhodní návštevníci rekreačnej oblasti. Pán riaditeľ na úvod vysadil lipu – symbol Slovanov a deti pod dohľadom našich lesníkov vysadili okolo chaty ďalšie stromčeky. Taktiež bolo vysadené miniarborétum v areáli rekreačnej chaty Gazárka I.

Po slávnostnom otvorení nasledoval program pre deti, ktorý bol určite zaujímavý aj pre dospelých. Pripravili sme ukážky trofejí, preparátov lesnej zveri, hmyzu a chrobákov. Deti sa učili poznávať rôzne druhy stromov, listov, kôry a letokruhov. Každé dieťa si mohlo nalepiť listy na svoj vlastný strom. Na chvíľu sa deti premenili na Popolušku – preberali semená lesných drevín, potom lúštili listové sudoku, riešili hlavolam Múdry povrázok, poznávali a lepili si semenka a na znak vďaky písali odkaz stromu. Počas sobotňajšieho doobedia bolo pre návštevníkov lesníckeho dňa pripravené v chate občerstvenie. Naši poľovníci priviedli deťom ukázať aj svojich psích miláčikov.

Veľkou atrakciou pre deti boli ťažné koníky, ktoré prišli v sobotu krásne ustrojené a zapriahnuté v koči, aby mohli deti poprevážať po lesných cestičkách.

Deti si vyskúšali aj slepú karavánu, pri ktorej si overili schopnosť orientovať sa v lese prostredníctvom hmatu a sluchu. V cieľi ich čakala sladká odmena. Nemenej zaujímavá, najmä pre chlapcov, bola ukážka lesného traktora. Skúsený lesník deťom vysvetlil, ako sa manipuluje s drevom po jeho spílení v lese, ukázal im meranie a ciachovanie dreva, čo si deti samozrejme tiež vyskúšali.

Pred obedom k nám zavítala sokoliarska skupina sv. Bavona z Banskej Štiavnice. Dvaja zanieteni sokoliari nám predviedli sokoliarsky výcvik 4 vycvičených dravcov. Pri niektorých ukázkach asistovali aj vybrané deti. Videli sme chytanie koristi za letu, ako aj prílet dravca na vábitko. Bolo veru čo obdivovať!

Teší nás hojná účasť detí a záujem verejnosti o našu prácu. Spokojnosť a radosť detí z krásne prežitého dňa medzi lesníkmi je pre nás povzbudením a motiváciou, aby sme v organizovaní podobných akcií pokračovali aj v budúcnosti. ■

**Bc. Mária Vaculková, Odštepný závod Šaštín**

## Nie kampaňovito, ale stále

Igor VISZLAI



Aj tak by sa dalo výstižne povedať, ako treba pristupovať k práci s nárokovými skupinami. Pre širokú lesnícku obec je najprístupnejšia verejnosť v obciach a mestách nášho pôsobenia. Sme firma s pôsobnosťou, dalo by sa povedať celoslovenskou, preto máme veľmi veľkú príležitosť osloviť „celé Slovensko“. Projektom lesnej pedagogiky sa na to vytvorili veľmi dobré predpoklady. Len netreba zastať na mieste.

„Lesnícke dni“ mali aj určitú mediálnu podporu a „Stromy poznania“ bol nápad hodný pokračovania. Aby však verejnosť vedela o práci lesníkov aj inokedy, nie len „raz do roka“, musíme využívať všetky príležitosti na našu pozitívnu prezentáciu. Reagovať na prípadné kauzy a kauzičky z našej činnosti je málo účinné a pôsobí to skôr ako výhovorka a nie ako seriózne vysvetlenie problému.

Na našom odštepnom závode snád neprejde mesiac, aby sme nezorganizovali nejakú akciu na podporu vedomia o lesníckej prevádzke. Formou zážitkového učenia odhaľujeme tajomstvá lesa a jeho obyvateľov všetkým. Od škôlkarov až po dôchodcov a zdravotne postihnutých, každému, kto prejaví záujem o našu ponuku. Popritom názorne, hravým spôsobom vysvetlíme, ako rastie les, ako ho treba - aj sekerou - vychovávať, ako sa sám dokáže obnoviť.

Jednou z veľmi vydarených akcií, usporiadanou už po tretíkrát, bol „Lesný zážitkový deň“. 31. mája sa

v lokalite Drienok na LS Ratková zišli päťčlenné družstvá piatakov desiatich základných a dvoch špeciálnych škôl z obvodu nášho závodu. Na súťažnej trati na dvanástich stanovištiach museli do plnenia úloh zapojiť všetkých päť zmyslov, aby nazbierali čo najviac bodov. Popritom sa naučili nielen hmatom rozpoznávať buk, dub a hrab, uvedomili si množstvo zvukov v prírode, ale našli aj veci, ktoré tam nepatria. Keď si pomocou hmatu našli „potravu“, čiže chutný cukrík zabalený do papierika, ani netušili, že zásady správania sa v prírode, ktoré sme si zopakovali v úvode dňa, musia aj dodržiavať. Inak pôjdu body dolu. Nejednen člen družstva totiž hneď cukrík aj zjedol, ale v cieľi ich čakala posledná úloha. Ukázať všetky papieriky. A veru, body sa aj strhli. Týmto spôsobom si všetci na veľmi dlho zapamätajú, čo naozaj do lesa nepatrí.

Aj keď na konci boli odmenené najlepšie tri družstvá diplomom a vecnými cenami od Centra voľného času v Revúcej, v spolupráci s ktorým sme Lesný zážitkový deň pripravili, vôbec nešlo o poradie. Veľmi pekne spomienky si totiž domov odniesli všetci. Príčinili sa o to aj Sokoliari svätého Bavona zo Školy v prírode pod Sítom, ktorí ukázkami výcviku dravcov, schopnosťami chytať korisť počas letu, či možnosťou mať orla na rukavici na vlastnej ruke, nejednému dieťaťu či pani učiteľke urobili nezabudnuteľný zážitok.

Všetci prejavili záujem zúčastniť sa podobných akcií opäť. Preto o rok znovu pripravíme Lesný zážitkový deň a medzi tým aj množstvo iných podujatí, o ktoré je stále väčší a väčší záujem. Podali sme ruku a chytajú sa jej mnohí. A to nás – lesných pedagógov z OZ Revúca - zatiaľ, teší. ■

**Ing. Igor Vizslai je vedúci lesníckej výroby OZ Revúca**







## Stromy poznania

JÁN MIČOVSKÝ

**trici pravdepodobne neviete, koľko ľudí ostalo dole a čo všetko od nich chcete“** pritrvil z domácich radov vranovský pestovateľ **Ing. Milan Zaremba**. „Navštíviť behom desiatich dní **1200 škôl, to asi naozaj nepôjde“**, hľadali v nás aj vlastné pochybnosti.

Schýľovalo sa k „Stromom poznania“, k historicky doposiaľ najrozsiahlejšej akcii pri práci s verejnosťou. Počas niekoľkých dní sme chceli pri polovici všetkých základných škôl Slovenska vysadiť miniarboréta zložené z piatich najčastejších drevín.

Všetko bolo dohodnuté, plagáty natlačené, tabuľky pripravené, sadenice vyzdvihnuté, no to najdôležitejšie sa naplánovať nedalo - ako sa k akcii postaví stovky kolegov, na ktorých padla najväčšia tarcha tohto nápadu? Okrem ich času si vec vyžadovала aj istú komunikačnú skúsenosť a trochu hereckého výkonu. Otáznikov a neistoty veru neubúdalo...

Prvým dobrým prekvapením bol mimoriadny záujem škôl. Denne volali desiatky učiteľov - neobídte nás! Dobrý signál, len či ich nesklameme...?

Dnes je už odpoveď jasná. To, čo ste, milé kolegyně a kolegovia dokázali, je fantastické. Odpustite mi, neveril som vám. Nie v tom, že by ste na školy nešli, ale že do tohto dáte toľko úsilia a nápaditosti, to som nepredpokladal. Napriek tomu, že sme vás do toho veľkoplášneho boja o získanie porozumenia žiačika poslali nie najlepšie vybavených, potvrdili ste, že víťazstvo patrí tým, ktorí vedia a chcú.

„Prvé reakcie kolegov, keď sa dozvedeli, že sa ideme zapojiť do akcie „Stromy poznania“ boli zmiešané. Za plnej prevádzky, pre 50 škôl, veď to sa nedá, ty si asi zbláznila? Ale na porade čítame, vysvetľujeme, apelujeme na lesnícku časť a poslanie. Spolu rozmyšľame ako na to. Chlapi stíchnu, pýtajú sa, ľujeme, apelujeme na lesnícku časť a poslanie. Spolu rozmyšľame ako na to. Chlapi stíchnu, pýtajú sa, pridávajú svoje nápady. Rozdelíme školy medzi lesné správy, dohovráame na školské termíny, vysvetľujeme ciele a zmysel akcie. Prvé ohlasy sú až na počudovanie veľmi dobré. Drvivá väčšina škôl našu aktivitu vrelo víta. Zvoní mi telefóny: „Vieš čo, my by sme ešte potrebovali pre tú školu, kde chodí ťažbárov vnútri, nemôžeš nám ešte jednu školu pridať navyše?“ spomína **Ing. Zuzana Mokrá** z OZ Prievidza.

„Ohlasy boli pozitívne nielen od detí, ale aj od učiteľov a rodičov. Dokážom je aj to, že pri stretnutí sa nás pýtajú, kedy prideme opäť. Nadviazali sme nové kontakty so základnými školami a už teraz máme ďalšie pozvania. Možno malícké negatívum - niektoré deti chceli, aby sme sa im venovali dlhšie ako bol náš naplánovaný čas“ napísala **Ing. Alena Hanková** z OZ Bardejov.

Riaditeľ OZ Čierny Balog **Mgr. Peter Morong** už myslí na budúcnosť: „Školy teraz očakávajú ďalšie druhy sadeníc od arborét, v ktorých teraz vidia živé učebné biológie. Ponúka sa nám možnosť trvalej a účinnej prezentácie podniknu“.

Mimoriadne veľké nasadenie preukázali Krupinčania. Ich nápaditých programov sa zúčastnili tisícky detí! Materiáli, ktoré zasla **Ing. Miloš Vaňo** svedčia o vynikajúcej príprave, prekvapivej mediálnej podpore a úprimnej vďake škôl. Dokonca sa krupinským kolegom dostalo aj mimoriadnej pocty - škôlkári (zašli aj medzi tých) ich pasovali osobitným listom za „superpriateľov“. **Marianna Vargová** z Levíc upozorňuje na potrebu lepšej koordinácie medzi súbitným závodmi - na niektoré „hraničné“ školy prišli z oboch. Chyba, hoci v konečnom dôsledku má aj tá pozitívny podtón... **Ing. Martin Holubčík**, pestovateľ z OZ Námestovo realisticky pripomína, že „...toľko škôl a za taký krátky čas bola popri prevádzkových povinnostiach úloha na hranici možnosti“.

Na viacerých závodoch ste neboli spokojní s kvalitou sadeníc, ktoré ste preto často nahradzovali z vlastných zdrojov. Na obranu Semenolesu, ktorý zabezpečoval sadenicové sety musím povedať, že akcia vznikala „za pochodu“ a o mimoriadnej požiadavke na sadenice som riaditeľku **Ing. Katarínu Chválóvú** informoval pomerne neskoro.

**Ing. Peter Fedor** silou svojej agilnosti priradil OZ Prešov k tým závodom, ktoré sa vyšplhali vysoko nad podnikový priemer - tunajších „stromov“ sa zúčastnili tisícky detí. A všade s programom! Revúčania boli už tradične ťahúňom podujatia. Od **Ing. Igora Vizslaia** prišli len dobré správy. Predvídavo sa vopred dojednali so susedmi na hraničných školách, ktoré si vzájomne podelili.

Kolega **Ing. Zdeňek Unger** zo Šaštína sa sympaticky domáhal len jedného - 50 sadenicových setov je pre nich málo, žiadal viac! **Michal Dobranský** z Vranova dokumentoval záujem škôl zaujímavým faktom - riaditelia škôl neváhali kvôli čo najväčšej účasti popresúvať vyučovacie hodiny.

A za nemenované závody ešte raz **Zuzana Mokrá**: „Ďakujem všetkým čo to vymysleli, lebo keď sa sami lesníci nepochválime tým čo robíme a pre koho to robíme, naša ťažká a záslužná práca zostane pre ostatných nepodstatná. A to nemôžeme dopustiť. Ďakujem všetkým kolegom, ktorí pomáhali a nakoniec boli sami odmenení dobrým pocitom a deťským úsmevom“.

Vďaka, pani kolegyně. Potvrdili ste aj to, na čo prišiel jeden mne blízky lesom a rokmi ošľahaný kolega, ktorý mi povedal, že vymýšľaním podobných „volovín“ oberáme prevádzku o čas. O to krajšie zneli potom tieto jeho slová: „Vieš čo, na prvej škole som to trochu odľákol, no keď som videl záujem tých drobčov, dal som si viac záležať. A stálo to za to. Tie deti nás fakt berú. Treba v tom pokračovať...“

Veru, áno. Ak budeme les i našu prácu v ňom vysvetľovať tak, ako sme to dokázali pri tejto neobyčajnej akcii, kde sme vysadili Stromy poznania pri 1026 školách, potom sa azda sa ani nemusíme veľmi venovať tomu, čo budú o nás hovoriť a priori veční kritici. Dôležitejšie budú názory tých, ktorí sú ochotní počúvať čo hovoríme a premýšľať nad tým čo robíme. Možno aj vďaka Stromom poznania.

Myslíte si, že tie tisícky detí na ne zabudnú? ■

Prvé názory neboli povzbudivé: „**Stromčekov majú školy dosť, tým si ich neziskame**“ chladil náš zápal na prípravnom výbore **Lesníckych dní inžinier Hatiar**. „**Vy v tej Bys-Hatiar**. „**Vy v tej Bys-Hatiar**“ pritrvil



### Stromy poznania

Sadnica - Pod spriacim stromom sa skrýva prvá lesná škola Slovenskej republiky a súčasneva škola. V prostredí ide o výsadbu tzv. miniarboréta vo výškovej škôlke na Slovensku. V Základnej škole s materskou školou v Koteči vytvárajú títo náladových drevín lesné škôlky - toč, čo je to škola, a škola. Zastopie Lesnej správy Katarína Jan Duroch si pochopené sprievodcu akcie i pedagógov ktorí sú prítomní pri výsadbe škôl. Práca sa uskutočňuje Ingard Balgova a Miroslava Chvalová sa budú o zmyselnosti aj stará.





# „Riešime to, čo nám horí“

Jozef MARKO

*Novodobé odumieranie smrečín. Tak nazvali dianie na Kysuciach, a nielen tam, lesnícke authority. Pre miestnych štátnych lesníkov z OZ Čadca je to kalamita ako hrom. A poriadne silnejúci hrom. Veď kým v roku 2003 spracovali 144 000 m<sup>3</sup> kalamitnej drevnej hmoty, v tomto roku to má byť až 295 000 m<sup>3</sup>. Od roku 2003, kedy kalamita prepukla naplno, vzniklo na teritóriu odštepného závodu až 1 400 hektárov holín. Zatiaľ sa miestnym lesníkom podarilo zalesniť 1 200 hektárov. V tomto roku plánujú umelú obnovu porastov na 400 hektároch, pritom rátajú s nákladmi na pestovnú činnosť vo výške 85,5 milióna korún. Čísla, za ktorými je obrovské úsilie ľudí, nasadenie techniky a vysoké nároky na kvalitnú organizáciu práce. Už keď som sa pripravoval na reportáž z OZ Čadca vedel som, že sa bude venovať tomuto fenoménu práce lesníkov na Kysuciach. Fenoménu, ktorý im ju komplikuje o to viac, že ide o kalamitu roztrúsenú.*

## ZAČALO TO V 90-TYCH ROKOCH

Riaditeľ OZ Čadca Ing. Alojz Riško je tunajší. Aj keď je na tejto pozícii iba pár mesiacov, nerobí mu problém zaloviť trochu v pamäti a spomenúť si, kedy to tuná s odumieraním lesa začalo. „Začiatkom 90-tych rokov sa medzi vlastníckmi lesov zdvihla vlna eufórie, založenej na názore, že z vlastného sa predsa ukradnúť nedá. Výsledkom tohto prístupu v nešťatných neodovzdaných lesoch len v roku 1991 boli trestné oznámenia a pokuty za krádeže 11 000 kubíkov dreva. V nasledujúcich rokoch počet krádeží klesal, ale v dôsledku nedodržovania hygieny porastov sa objavila prvá lokalita výskytu podkôrníkov – Harvanie v Staršej Bystrici. Postupne pribúdali takéto lokality vo Veľkom Potoku, Oščadnici, Čadečke. Podkôrníkov pritom výrazne pomohli v oslabení napadnutých porastov imisie zo susednej Českej republiky a Poľska, pridala sa i podpňovka. S tou si zatiaľ vôbec nevieme poradiť,“ konštatuje so smútkom v hlase riaditeľ čadčianskeho závodu.

Nevidím ale na ňom žiadnu skepsu spôsobenú tým, že lesníci zatiaľ prehrávajú boj s podpňovkou a podkôrníkmi. Ten totiž nespočíva iba v spracovaní kalamity, ktorú títo škodcovia v lese spôsobujú. Problémy lesníckej praxe pomáha riešiť lesnícky výskum a prvé výsledky zlepšujú náladu aj môjmu hostiteľovi. Dôvodom na mierny optimizmus sú podľa neho pozitívne hodnotenia hrúbkových a výškových prírastkov na kultúrach hnojných tekutým hnojivom Rokosan. Iste, ide zatiaľ iba o krátkodobú záležitosť, ale aj prvú pozitívnu správu v riešení tohto problému. „V rámci tejto výskumnej úlohy, zabezpečovanej odborníkmi z Národného lesníckeho centra, začali výskumníci u nás skúšať bunkovú metódu zalesňovania kalamitných plôch. Spočíva v tom, že semená rôznych drevín sú vysievane do pôdy priamo na kalamitnej ploche do plastového krytu s otvoreným vrchom, v ktorom sa vytvára priaznivá mikroklima na vývoj semena. Prvé vyhodnotenia ukazujú, že semenáčky dopestované touto metódou majú dobré parametre,“ hovorí Ing. Riško a ja mám v priebehu reportážneho dňa možnosť presvedčiť sa v teréne, že semenáčikom smreka, buka, jedle, javora, jelše a ďalších drevín sa v plastových „kolískach“ skutočne darí. Riaditeľ OZ Čadca pritom dosiahol, aby na jednej veľkej zalesňovanej holine boli odskúšané rôzne metódy zalesňovania, čím sa podarí názorne porovnať mieru úspechu ich použitia.

## ZALESŇOVAŤ STÍHAJÚ, ALE...

Obrovské holiny, ktoré má na svedomí kalamita, zvyšujú riziká vzniku požiarov a povodní. Pre lesníkov to znamená zvýšené nároky na ochranné služby v lese. Okrem toho sú oslabené porasty náchylné na veľké škody, spôsobené v dôsledku akejkoľvek nezodpovednej činnosti miestnych obyvateľov alebo v turisticky exponovanej a čoraz navštevovanejšej oblasti pribúdajúcich návštevníkov lesa. Stačí si uvedomiť, že až 40 percent z takmer 13 000 hektárov, ktoré obhospodarujú miestni lesníci v štátnych a prenajatých lesoch, ako aj z ďalších 12 500 hektárov nešťatných neodovzdaných



Zalesnená holina na Kysuciach



Ing. Alojz Riško

lesov, muselo byť zaradených do zóny A s najviac poškodenými porastmi, ktorých čaká jediné – likvidácia. Ďalších 30 percent porastov je v zóne B, charakterizovanej takým stupňom poškodenia, že lesníci ich musia postupne formovať do obnovných prvkov, ktoré zvýšia efekt zvolených obnovných postupov a mieru úspechu ďalšieho pestovania lesa. No a zvyšných 30 percent v zóne C charakterizuje ojedinelý výskyt poškodených stromov, ktoré lesníci cielene a aktívne vyhľadávajú a okamžite vyberajú zo stabilných a relatívne zdravých porastov.



Mechanizmy v Doline Borsučia. Na Kysuciach je skutočne rušno





Lesníci jednoducho vedia, aké pravidlá hospodárenia v každej z troch zón platia a dodržiavajú ich.

Zaujímá ma, ako je to so zalesňovaním rozsiahlych plôch odkrytých kalamitnou ťažbou? Stihajú ich lesníci zalesniť včas a kvalitne? „Zatiaľ určite áno. **Nemáme problém s tým, že by tu bol nedostatok ľudí na zalesňovačky. V tejto súvislosti chcem povedať, že prechod na dodávateľský systém bol z pohľadu š.p. LESY SR veľmi dobrým krokom. Iný názor mám ale na neprezeravé zrušenie malých lesných škôlok a ponechanie iba veľkých škôlkárskych stredísk. Som presvedčený o tom a naše skúsenosti to potvrdzujú, že každý odštepný závod by mal mať dve – tri lesné škôlky. Z ich produkcie sadbového materiálu by bol schopný vykryť deficit v počte sadeníc z veľkoškôlok, ktoré nie je možné vždy získať a vysadiť v tom klimaticky najvhodnejšom období. Takto by bol sadbový materiál OZ k dispozícii vždy, kedy by ho potreboval. Navyše si myslím, že by sme sa mohli vrátiť aj k vyzdvihovaniu semenáčikov z uznaných porastov, ktoré sme preškôľkovali. Vyhli by sme sa tak problémom, aké nám napríklad nedávno spôsobila niekoľkoročná neúroda buka,**“ zamýšľa sa Ing. Riško. Podľa neho je niekedy skutočne veľmi

ťažké zladit' aktuálne a počasiu prispôsobené požiadavky a potreby odštepných závodov s ponukou sadeníc zo škôlkárskych stredísk. Tak tomu bolo pred rokom kvôli dlhej a tuhej zime, tak tomu bolo aj v tomto roku, kedy OZ Čadca prvýkrát v histórii začal so zalesňovačkami nezvyčajne skoro - už v polovici marca. Ibaže do konca apríla nepršalo a plochy boli presušené. Na druhej strane vyzdvihnuté sadenice museli ísť do zeme. Nuž, vôbec to nebola jednoduchá situácia.

### POTREBUJÚ LEPŠIE SPRÍSTUPNIŤ PORASTY

Pre tunajších lesníkov nie je jednoduché ani to, že sa musia hlavne na teritóriách lesných správ Čadca a Stará Bystrica venovať iba spracovaniu kalamity, čo na každej z týchto dvoch správ predstavuje v tomto roku objem vyťaženého dreva 120 000 až 130 000 kubíkov! Len v porastoch na území lesných správ Makov a Povina môžu realizovať aj výchovné zásahy – v tomto roku na ploche 80 hektárov. „**Mrzí nás, že sa nemôžeme venovať obnovnej ťažbe, rozpracovávať porasty a podporovať prirodzené zmladenie, ako sa to darí kolegom na odštepných závodoch, kde nemusia zápasit' s takýmto rozsahom kalamity. My vlastne iba riešime to, čo nám horí,**“ zamýšľa sa Ing. Riško. Zmierniť následky kalamity sa snažia tunajší lesníci aj tým, že chemicky ošetrujú všetku drevnú hmotu atraktívnu pre podkôrny a drevokazný hmyz. V tomto roku preinvestujú v ochrane lesa 37 mil. Sk. Maximálnu pozornosť venujú hygiene porastov likvidáciou zvyškov po ťažbe zoštiepkovaním alebo pálením. Pri spracovaní kalamity sa snažia tam, kde im to terén umožňuje, nasadzovať moderné a výkonné technológie – lanovky a harvestory, ktoré sú navyše šetrnejšie k tunajšiemu flyšovému podložíu, náchylnému na eróziu. Pokojne môžeme teda hovoriť o integrovanej ochrane lesa, ale bola by určite ešte účinnejšia, ak by mali Kysučania v lesných porastoch viac nových a zrekonštruovaných lesných ciest, zväznic a spevnených odvozných miest.

V tejto súvislosti si dosť sľubujú od financovania takýchto projektov z eurofondov tak, ako sa to podarilo predchodcovi súčasného riaditeľa OZ Čadca a v súčasnosti koordinátorovi eurofondov a manažérovi prípravy projektov financovaných zo zdrojov EÚ na generálnom riaditeľstve Ing. Jozefovi Zatlukalovi. Ten inicioval získanie prostriedkov z eurofondov na sprístupnenie porastov na OZ Čadca vo výške 4,6 mil. Sk. V teréne si pozerám pred dvoma rokmi zrekonštruovanú lesnú cestu Klin, spolufinancovanú z fondov EÚ. Žiaľ, pod náporom ťažkej techniky na nej vidieť, že pomaly by si vyžadovala ďalšiu investíciu do opráv. Veru, aj taký je obraz reality na vyložene kalamitnom závode.

**Všetko snaženie lesníkov z OZ Čadca teda smeruje k tomu, aby sa s rozsiahlou kalamitou vysporiadali so ctou. Podľa ich názoru by jej mohli predchádzať aj tým, k čomu už dospeli kolegovia v Českej republike – k zníženiu rubného veku smrečín. Ak by to legislatíva umožnila aj našim lesníkom, kysuckí by mohli zapracovať toto opatrenie do LHP, ktorý bude obnovovaný pre LHC Čadca už v budúcom roku a pre LHC Krásno nad Kysou v roku 2009. Produckované sortimenty by tak síce spadli do nižších hrúbkových stupňov, ale záujem drevospracovateľov by tým podľa Ing. Riška určite neutrpel. Ved' kvalita dreva by sa určite zvýšila a zdravotný stav smrečín, odsúdených dnes na pomalý, ale istý zánik, by sa tým pravdepodobne zlepšil. To stojí za zamyslenie, však? ■**

Čerstvá holina po spracovaní kalamity lanovkou



Výskumná plocha bunkovej metódy zalesňovania kalamitných holín



S Ing. A. Beretom  
z OZ Liptovský Hrádok  
o praktických skúsenostiach  
s ochranou lesa  
v chránených územiach

## „Sme lesníci, ale aj občania. Nemôže nám to byť jedno!“

Jozef MARKO

**Ochrana lesa a chránené územia. Pojmy, ktoré by sa na prvý pohľad nemali vylučovať. A predsa. O tom, aké zložité je zabezpečiť ochranu lesa v podmienkach veľkoplošných chránených území, vedia asi najviac na Odštepnom závode (OZ) Liptovský Hrádok. Až 95 percent plochy lesných pozemkov obhospodarovaných týmto OZ sa nachádza na území dvoch národných parkov – Nízke Tatry a Veľká Fatra. Pritom 63 percent celkového objemu ťažby v minulom roku - 148 300 m<sup>3</sup> - pripadalo na náhodnú ťažbu, teda spracovanie kalamity. V tomto roku plánujú liptovskí lesníci vyťažiť niečo vyše 200 000 m<sup>3</sup>, z toho je očakávaný objem kalamity opäť na úrovni 50 až 60 percent. Navyše územie obhospodarované OZ Liptovský Hrádok patrí do pôsobnosti**

**troch krajských a piatich obvodných úradov. Čo teda znamená táto kombinácia podmienok pre miestnych lesníkov. Množstvo problémov, zhmotnených symbolicky do stohu agendy a korešpondencie, ktorú prináša na naše stretnutie Ing. Alojz BERETA, vedúci lesníckej výroby.**



Ing. Alojz Bereta

# Ochrana lesa

- Všetko sa odvíja od toho, že samotné hospodárenie je okrem zákona o lesoch ovplyvňované aj zákonom o ochrane prírody a krajiny. Hneď na úvod chcem zdôrazniť, že zákon jasne definuje zodpovednosť lesníkov za stav lesa a my si túto zodpovednosť rovnako jasne uvedomujeme. Preto sa snažíme plne rešpektovať obidve právne normy a pokúšame sa ich zosúladiť v praxi. Je to ale sisyfovská práca. Berie nám množstvo času a energie a výsledok je mnohokrát neistý. Podaním žiadosti nastáva pre OZ do času vydania právoplatného rozhodnutia orgánu životného prostredia pri súčasnom vyžadovaní stanovísk zo strany štátnej ochrany prírody (ŠOP) a mimovládnej organizácie (MVO) nekonečný, byrokratický postup, častokrát založený ani nie tak na odborných, teda legislatívne podložených stanoviskách, ale na rozdielnych, často nekompetentných názoroch, nezohľadňujúcich nutnú potrebu v ochrane lesa, plnení predpisov LHP a v dodržiavaní zákona o lesoch na princípe rovnosti so zákonom o ochrane prírody a krajiny. Právo vyjadriť sa síce majú dotknuté organizácie ŠOP, správy národných parkov, mimovládne organizácie, ale bez akejkoľvek zodpovednosti za stav lesa a následky škodlivých vplyvov.

**Predpokladám, že najväčší problém majú orgány štátnej správy životného prostredia pri rozhodovaní o žiadostiach lesníkov o pozemnú aplikáciu chemických látok na asanáciu kalamity, u vás na OZ Liptovský Hrádok roztrúsenej v 3. stupni ochrany prírody.**

- Nesúhlasné stanoviská orgánov životného prostredia sme dostali na spracovanie náhodnej ťažby, na ťažbu úmyselnú výchovnú a obnovnú (tak ako bola v platnom LHP), ale aj na vami spomenutú aplikáciu chemických látok, teda na asanáciu náhodnej ťažby. Pritom rozhodnutia sme viackrát dostali až po viac ako 300 dňoch od podania žiadostí. V krátkosti popíšem aspoň jeden príklad za všetky. Naš OZ podal 12.12.2005 žiadosť o súhlas v zmysle § 12 písm. g Zákona 543/2002 Z. z. o vykonanie úmyselnej ťažby v roku 2006 na príslušné úrady životného prostredia v Liptovskom Mikuláši a Poprade. Úrady začali konať vo veci ústnym prerokovaním žiadosti v Poprade 10.1.2006 a v Liptovskom Mikuláši 31.1.2006. Prizvaní na rokovanie boli zástupcovia ŠOP – Správy NAPANT-u a Lesoochranárskeho zoskupenia VLK. Rozhodnutie o súhlase OÚŽP v Poprade bolo vydané 14.2.2006 a Rozhodnutie o súhlase OÚŽP v Liptovskom Mikuláši bolo vydané 10.2.2006. Posledne spomenuté rozhodnutie však nenadobudlo právoplatnosť, pretože bolo jedným z účastníkov konania napadnuté. Krajským úradom ŽP v Žiline bolo vrátené na opätovné prerokovania na OÚŽP v Liptovskom Mikuláši a ten vydal konečné rozhodnutie 25.10.2006, teda 317 dní od podania žiadosti...

Každý, kto sa aspoň okrajovo venuje tejto problematike vie, že sa lesníci snažia rešpektovať podávaním žiadostí na ustanovenia §12 písm. g a §28 zákona 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Podľa §12 sa vyžaduje súhlas orgánu ochrany

„Sme skutočne presvedčení o tom, že spracovanie kalamitného dreva ako súčasť bežného obhospodarovania lesa preto nezakladá dôvod na aplikáciu §12 písm. g zákona o ochrane prírody a krajiny“

prírody na „zasahovanie do biotopu európskeho významu alebo biotopu národného významu, ktorým sa môže biotop poškodiť alebo zničiť.“  
Aj v našom podnikovom časopise

Stoh agendy na OZ Liptovský Hrádok



Lesník sme však už písali o tom, že uvedený zákon nešpecifikuje, akou činnosťou môže dôjsť k zásahu do biotopu európskeho alebo národného významu, ktorým sa môže biotop poškodiť alebo zničiť. Podľa §28 činnosť, ktorá môže mať vplyv buď samostatne alebo v kombinácii s inou činnosťou na územie patriace do súvislej európskej sústavy chránených území alebo na územie európskeho významu, pričom nie je nevyhnutná na zabezpečenie starostlivosti o takéto územie podľa dokumentácie, sa považuje za zásah do územia, ktorý môže spôsobiť podstatné zmeny v biologickej rozmanitosti, štruktúre a funkcii ekosystémov. Teda opäť formulácia s čarovne nejednoznačným



**slovičkom „môže“. Isté je, že podľa tohto ustanovenia je takáto činnosť predmetom posudzovania a rozhodnutie o jej povolení vydáva orgán štátnej správy životného prostredia. Aké stanoviská k týmto paragrafom ste dostali od orgánov štátnej správy lesného hospodárstva?**

- Z odborných stanovísk, ktoré máme k dispozícii nielen my na OZ Liptovský Hrádok z krajských lesných úradov zo Žiliny a Banskej Bystrice, ale aj z tých, ktoré má k dispozícii generálne riaditeľstvo š.p. LESY SR z KLÚ Košice jednoznačne vyplýva, že hospodárenie v lesoch ako odborná činnosť, ktorá sa riadi zákonom o lesoch prostredníctvom platných LHP a OLH, nie je zasahovaním do lesa, významného krajinného prvku alebo biotopu spôsobom, ktorým môže dôjsť k ich poškodeniu alebo zničeniu. Podľa KLÚ preto nie je dôvod podávať žiadosti na súhlas zásahu do biotopov v zmysle spomenutých paragrafov zákona o ochrane prírody a krajiny. Sme skutočne presvedčení o tom, že spracovanie kalamitného dreva ako súčasť bežného obhospodarovania lesa preto nezakladá dôvod na aplikáciu §12 písm. g zákona o ochrane prírody a krajiny. Samotný tento zákon v ustanoveniach paragrafov 5 a 6 chápe bežné obhospodarovanie ako činnosť pozitívne prispievajúcu k zlepšovaniu a udržiavaniu priaznivého stavu lesa...

V tejto súvislosti nemôžeme nespomenúť historické súvislosti, ktoré nechcú súčasní vyhranení environmentalisti stále zobrať do úvahy. Odborné obhospodarovanie lesov má na Slovensku svoju tradíciu od čias panovníčky Márie Terézie. Práve odborné hospodárenie lesov za viac ako dvesto rokov zabezpečilo, že sú tu územia európskeho významu a národného významu so vzácnymi biotopmi.

**V komunikácii ministerstiev pôdohospodárstva a životného prostredia už zaviali v uplynulých mesiacoch priaznivé vetry konštruktívneho dialógu a obojstrannej dohody. Ale radikáli z Ekofóra združujúceho mimovládky, zamerané na ochranu prírody, stále bubnujú na poplach a ich nespokojný hlas doletel až do Bruselu. Vyzerá to tak, že dohoda s nimi nebude možná. Čo si o tom myslíte?**

- Našou stavovskou i občianskou povinnosťou je odovzdať lesy v rovnakom a azda aj lepšom stave, v akom sme ich dostali od predchádzajúcich generácií lesníkov generáciám, ktoré prídu po nás. A nielen lesníkom, ale celej spoločnosti, každému jej občanovi. Veď sme nielen lesníci, ale aj občania tejto krajiny a nemôžeme sa uspokojiť s tým, čo hlásajú niektorí ľudia, aby boli veľké komplexy lesov ponechané na samovývoj. Znamenalo by to, že niekoľko pokolení by nemalo možnosť vidieť obnovené lesy. Preto žiadnemu lesníkovi nemôže byť ľahostajné dianie v Tichej

a Kôprovej doline. Navyše, ak dnes necháme kalamitné drevo ležať v porastoch, dôjde nielen k znehodnoteniu produkcie drevnej hmoty s obrovskými finančnými škodami, ale aj k znehodnoteniu vzácných biotopov a narušeniu stability celého ekosystému. Tie škody už potom nikto nikdy nevyčíslí. Po čase sa nás občania a reprezentanti štátu opýtajú, ako sme to ako zodpovední hospodári zhodnotili majetok štátu. Čo im povieme, ako si to zodpovieme? Už dnes nás upozorňujú súkromní vlastníci lesov, ktoré susedia so štátnymi porastmi, že ak nebudeme spracovávať kalamitu komplexne a včas a dôjde k poškodeniu ich majetku, obráti sa na súd.

**Teraz však lesníci nielen tu na Liptove narážajú na bariéru nesúhlasov a blokácií odbornej lesníckej činnosti zameranej na spracovanie kalamity a obnovu kalamitných porastov zo strany ochrany prírody. Čo s tým?**

- Niektorí ľudia si nechcú uvedomiť, že bionómia podkôrníkov, drevokazov a iných škodcov lesa sa neprispôsobí administratívno – byrokratickému postupu. Vinou prietahov v konaní budú škody väčšie a už sa začínajú výrazne prejavovať. Niekedy sa cítime bezmocní. Pritom lesnícke svedomie máme čisté. O tom, že hospodárimo na zverenom majetku zodpovedne a profesionálne, svedčí aj Osvedčenie o účasti na certifikácii lesov podľa schémy PEFC, ktoré OZ Liptovský Hrádok a jeho lesné správy získali 3. mája tohto roku. Regionálny certifikát PEFC je medzinárodné rešpektovaným potvrdením o tom, že certifikované lesy obhospodarujeme ekonomicky prínosným, environmentálne vhodným a sociálne prospešným spôsobom. Aký ďalší dôkaz potrebujú

politici a široká verejnosť, aby pochopili, čo pre spoločnosť znamenajú lesy a ľudia, ktorí im rozumujú, ktorí v nich pracujú...?

**Takže aké môže byť východisko z tejto zložitej situácie? Ako budeme môcť včasným spracovaním, asanáciou kalamitného dreva, premyslenou obnovou, výchovou a ochranou dodržať to, čo deklarujeme – trvalo udržateľné obhospodarovanie lesov?**

- Vefa si sľubujeme od uznesenia Vlády SR z marca tohto roka k návrhu na realizáciu opatrení zabraňujúcich šíreniu biotických škodlivých činiteľov, požiarov v lesoch Slovenska ako aj úlohu vypracovať usmernenie k aplikácii §12 písm. g Zákona 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, ktoré uložilo ministrom životného prostredia v spolupráci s ministrom pôdohospodárstva vypracovať ho do 30. júna tohto roka. Toto usmernenie bude pre nás rozhodujúce, tým sa budeme riadiť v lesníckej prevádzke. Okrem toho si myslím, že je nevyhnutné, aby sme využili každú príležitosť vysvetlovať verejnosti, o čo nám ide. Je to vec všetkých lesníkov a každého, kto má túto prácu rád. ■

## Bilancia ochranných a obranných opatrení LESOV SR za rok 2006

# Odchytených viac ako 640 miliónov kusov podkôrných a drevokazných škodcov

Ján KOVALČÍK

**V roku 2006 boli ochranné a obranné opatrenia realizované v súlade so „Stratégiou boja proti hmyzím škodcom v OZ postihnutých veternou smrťou z 19. novembra 2004“. A aké to boli opatrenia?**

- Na miestach spracovania kalamity boli počas celej sezóny intenzívne prevádzkované feromónové lapače v bezpečnej vzdialenosti od porastových stien. V lokalitách ešte nespracovanej ako aj novovzniknutej kalamity boli počas celého roka kontrolované a zároveň aj asanované aktívne chrobačiari.
- Prevádzkovaných bolo celkovo 17 876 kusov feromónových lapačov. Priemerný počet odchytených imág lykožrúta smrekového a lykožrúta leskleho na jeden lapač predstavuje 35 806 kusov. Celkom bolo v roku 2006 odchytených 640 066 713 kusov podkôrných a drevokazných škodcov.
- Počas minulého roka bolo pozemne chemicky ošetrené prípravkom Cycles 47 200 m<sup>3</sup> kalamitného dreva a 635 hektárov tenkej ihličnatej kalamitnej hmoty, naletej prevažne lykožrútom lesklým po snehovej vrcholovej kalamite zo začiatku roka 2006.
- Vo vekovo mladších poškodených porastoch do 50 rokov boli asanačné opatrenia riešené vyťažením celých stromov a sústredením na dočasné skládky, na ktorých boli chemicky ošetrené a po preschnutí zoštiepkované na energetickú štiepku.
- V dôsledku neprístupnosti kalamitných a podkôrnými škodcami napadnutých porastov na OZ Beňuš a OZ Námestovo bolo zrealizované v mesiacoch júl až september letecké priblíženie kalamitnej hmoty technológiou celých stromov v objeme 10 300 m<sup>3</sup> s cieľom zabezpečiť prevenciu a zníženie rizika pre množenia škodcov.
- V lokalitách OZ Čierny Balog a OZ Slovenská Lupča v lokalitách silne napadnutých smrekových porastov cicavým hmyzom – voškami bol letecky aplikovaný obranný postrek.

**Napriek žiadostiam o spracovanie sústredených kalamit od roku 2002 v národných prírodných rezerváciách a prírodných rezerváciách ako sú Fabova hoľa, Šramková, Šútovská dolina a Babia Hora sa zdravotný stav porastov v uvedených maloplošných chránených územiach z roka na rok zhoršuje. Dochádza k rozširovaniu ohnisk podkôrných a drevokazných škodcov. Projekty ochrany týchto území, navrhnuté štátnou ochranou prírody, sú neúčinné. Hrozí totálny rozpad porastov, navyše sú škodcami ohrozené okolité smrekové porasty hospodárskeho lesa. ■**

*Ing. Ján Kovalčík, CSc, je vedúcim špecialistom na problematiku ochrany lesa v š.p. LESY SR*

**„Našou stavovskou i občianskou povinnosťou je odovzdať lesy v rovnakom a azda aj lepšom stave, v akom sme ich dostali od predchádzajúcich generácií lesníkov generáciám, ktoré prídu po nás“**



Lesníci a výrobcovia hľadajú nové možnosti v ochrane lesa

## Dôraz na prevenciu

Jozef MARKO

### Postreh

Kto pozná náтуру ľudí pracujúcich v lese

a pre les vie, že praktickí lesníci sa nechcú vyžívať v mediálnych súbojoch s ochranami prírody, ale že svoju energiu a schopnosti radšej venujú účinnej ochrane lesa. V každodennej praxi majú v krvi a na pamäti, že nestačí iba spracovávať škody spôsobené abiotickými a biotickými škodlivými vplyvmi na zdravotný stav a prežitie lesa. Väčšiu dôležitosť prikladajú spôsobom, ako týmto škodám efektívne predchádzať. A práve hľadanie nových možností v prevencii - v prvom rade pred inváziami podkôrneho hmyzu a rozšírením podpŕovky - bolo cieľom stretnutia lesníkov z viacerých odštepných závodov š.p. LESY SR, ktorých sa tento problém bytostne týka - z Námestova, Čadce, Žiliny, Považskej Bystrice, Liptovského Hrádku, Revúca a ďalších OZ. Stretnutie zorganizoval vedúci špecialista podniku na problematiku ochrany lesa Ing. Ján Kovalčík, CSc. v Rakovej pri Čadci začiatkom mája tohto roku. Na úvod skonštatoval, že rozsah škôd spôsobených podkôrníkmi a potenciál ohrozenia zdravých porastov je tak obrovský, že lesníci nemajú šancu bez pomoci chémie napláňovať a zrealizovať účinné ochranné a obranné opatrenia v požadovanom rozsahu. Všetky ostatné spôsoby sa ukazujú ako nedostatočné, pretože sa z praktických dôvodov nevidia vykonať v termíne, ktorý je určený bionómiou škodcu. Jeho kolega, vedúci Odboru usmerňovania lesníckych činností Ing. Ján Švančara zdôrazňuje, že rozsah a roztrúsenosť kalamity, ako aj zvýšenie podielu nových okrajov porastov, ktoré sú prednostne atakované podkôrnými škodcami, nie je možné spracovať klasickými metódami pred ukončením vývojového štádia škodlivého hmyzu, teda včas. Ak teda majú lesníci dodržať § 28 zákona č. 326 o lesoch musia pristúpiť, či sa to niekomu páči alebo nie, k modernejším, účinnejším, ale najmä rýchlejšim metódam integrovanej ochrany lesa.

#### V POĽNOHOSPODÁRSTVE A ZÁHRADKÁRSTVE ÁNO, V LESNÍCTVE NIE...?

Iste, je tu odpor ochrancov prírody, založený na nedôvere voči chemickým látkam a ich použitiu v lese. To, že sa chemické prípravky bežne používajú na ošetrovanie kultúr a plodín v poľnohospodárstve a záhradkárstve a že dokonca českí kolegovia dostali legislatívnu výnimku aj na aplikáciu chemických prípravkov v lese, kompetentných ľudí v štátnej



ULV zariadenie na aplikáciu Cyplesu

ochrane prírody a mimovládnych organizáciách na Slovensku nijako nepopchlo k tomu, aby prehodnotili svoj prístup k riešeniu tohto problému. Riaditeľ spoločnosti Agrochemix Ing. Peter Černý na margo toho uviedol, že skutočne nevie pochopiť zamietavé stanoviská a vyjadrenia ochranárov napríklad k použitiu insekticídu Cyples, ktorý má registračné číslo a má ho vďaka tomu, že na viacerých akreditovaných pracoviskách v Slovenskej republike prešiel množstvom testov a skúšok - toxikologických, biologickej účinnosti, na ryby, včely a tak ďalej a tak ďalej. Okrem toho po vstupe do EÚ obhájila firma používanie cypermetrinu ako rozhodujúcej súčasti prípravku Cyples aj v lesnom hospodárstve. Tieto argumenty slovenským ochranárom stále nestačia. Vyzerá to tak, že nechcú, aby boli pre nich postačujúce, pretože napríklad aj napriek snahe Ing. Svätopluka Vašečku, špecialistu firmy na poľnohospodárstvo a lesníctvo vysvetliť a vyargumentovať použitie chémie a konkrétnych prípravkov v lese, ochrancovia prírody síce prisľúbili delegovanie ich odborníka do tejto diskusie, ale nikdy nikoho do tejto debaty neurčili a nevyslali...

#### ZACHOVAŤ PORASTOVÉ STENY A PODPORIŤ PRIRODZENÉ ZMLADENIE

Napriek tomuto postoju tak ako

v iných ľudských činnostiach aj v tejto platí, že vývoj ide ďalej. Odborníci pracujú na navrhovaní a odskúšaní nových, moderných a hlavne účinných technológií chemického ošetrovania lesných porastov, pretože im je jasné, že budú u nás rovnako ako inde v Európe naberáť na význame. Prezentácia na Kysuciach ukázala,



Vytvorenie aerosolu s vysokou kadenciou a dosahom





Lesníci počas ukážok organizovaných firmou Agrochemix

že majú čo lesníkom ponúknuť. Vďaka novému termomechanickému zariadeniu na vytváranie aerosolu, ktorý v porastoch spätne kondenzuje a penetruje do kôry stromov, vďaka jeho mobilite a jednoduchej manipulácii, je možné dostať sa s ním k takým porastovým stenám, ktoré sú pre inú techniku bežne nedostupné. Pritom tvorbu aerosolu je možné nastavovať tak, že dosah zariadenia sa dá podľa potreby regulovať. Predviedli tiež vysokotlakové zariadenie, ktoré je natoľko výkonné, že ním môžu byť ošetrené porastové steny až do hĺbky 50 – 70 metrov. Obidve zariadenia sú zamerané v prvom rade na prevenciu – teda na zachovanie porastových stien a predchádzanie ich asanácií. No a do tretice, zariadenie s kadenciou aerosolu určené na ošetrovanie stromov s výškou 30 až 35 metrov má za cieľ zachovať tieto jedince na podporu prirodzeného zmladenia.

Výrobcov a lesníkov čakajú poloprevádzkové skúšky, ktoré napovedia viac o účinnosti skúšaných metód a zariadení. Snahou oboch strán je prispôbiť technológiu a pracovné postupy praktickým požiadavkám lesníkov tak, aby boli aj v súlade so všetkými dotknutými legislatívnymi normami. V duchu tejto snahy budú odskúšané aj kombinované postupy napríklad využitia chemických prípravkov a repelentov s cieľom realizovať skutočne integrovanú ochranu lesa, ktorá splní prvotný a najdôležitejší cieľ – účinnú prevenciu. Veď o tú by malo ísť nielen nám lesníkom, ale všetkým, ktorí to myslia s ochranou lesa a prírody vážne. ■



## Phellodendron amurense RUPR. - korkovník amurský

Ladislav MAXIM

Rastie v areáli futbalového štadióna v Sobranciach. Pochádza z Ďalekého východu (býv. ZSSR) na Juhovýchode Amurskej oblasti, Chabarovského a Primorského kraja, na rozvodí riek Amur a Ussuri, zo severovýchodnej Číny, Mandžuska a Kórei. Nachádza sa v údoliach riek, na bázach sopiek do 300 - 400 m n.m., v lužných alebo zmiešaných lesoch, s borovicou limbovou - Pinus cembra L. a listnatými drevinami. Do Európy bol zavadený v roku 1856. Je to polotôňomilná drevena. Vyžaduje hlboké svieže pôdy. V našich podmienkach trpí neskorými mrazmi. Je medonosná a poskytuje korok. U nás sa pestuje zriedkavo. Dekoratívnosť vytvára korkovitá (až 70 mm hrubá borka), sivá, hlboko zbrázdnená. Tiež dvojdomé, drobné žltkastozeleňé kvety, zoskupené do koncových metlín. Plody v podobe kôstkovíc tmavofialovej až čiernej farby po rozotrení páchnu živinicou.

Po prvýkrát sa o opísanej lokalite zmienil Ing. Vladimír Závodný v titule: „**Dreviny košických parkov**“ vydanej v roku 1988 takto; Prekrásny exemplár -najkrajší na Slovensku -rastie pri futbalovom ihrisku v Sobranciach.

V m. r. zmeraný priemer v prsnej výške - 89 cm argumentuje že Je aj najmohutnejší na Slovensku.. V roku 1982 v „Atlase rozšírenia cudzokrajných drevín na Slovensku,“ (Doc.Dr.h.c. Ing. František Benčať, DrSc.) bol za najmohutnejší na Slovensku označený exemplár v Banskej Štiavnici, s prsným priemerom 50 cm. ■

**Ing. Ladislav Maxim,**  
OZ Sobrance







## PRO SILVA na návšteve v Českej republike

Rudolf BRUCHÁNIK

Po úspešne rozbehnutých akciách Pro Silva, zrealizovaných v minulom roku na podporu praktického uplatňovania metód prírode blízkeho obhospodarovania lesa, zorganizovali predstavitelia Pro Silva Slovakia tiež študijnú cestu do zahraničia. Tesné pracovné a kolegiálne kontakty prof. Ing. M. Sanigu, DrSc. umožnili v dňoch 28. – 30. mája 2007 pripraviť 3-dňový pobyt slovenských lesníkov v Českej republike. Z celkového počtu 44 zastupovalo Lesy SR, š.p. 31 účastníkov, ktorí boli vybratí prevažne spomedzi odborných lesných hospodárov a pracovníkov vonkajšej prevádzky.

Sprievodcami odbornej časti boli vedúci predstavitelia Pro Silva Bohemica, predovšetkým jej predseda dr. Ing. Tomáš Vrška, ktorý zabezpečoval odborný výklad počas prvých dvoch dní. Prvý deň akcie hneď po príchode do Znojma sa účastníci mohli oboznámiť s netradičným spôsobom vyhotovenia LHP, ktorý bol v roku 2004 vypracovaný pre cca 5 500 ha lesa v Národnom parku Podyjí. Pri tvorbe LHP sa využila nová metodika „prevádzkovej inventarizácie“ s cieľom zabezpečiť prechod od hospodárenia podľa modelov normálneho rúbaňového lesa k modelom prírode blízkeho hospodárenia a tak prebudovy porastov národného parku na prírode blízke lesy. Týmto systémom sa celkovo zinventarizovalo 937 plôch o veľkosti 500 m<sup>2</sup>, na ktorých sa urobilo komplexné zisťovanie stavu lesa. Výstupom nie je tradičný plán, ale plán ako nástroj monitoringu a manažmentu porastov, umožňujúci samostatný a aktívny prístup lesného hospodára k realizácii hospodárskych opatrení, predovšetkým k umiestňovaniu

ťažby a určení jej výšky v konkrétnych porastoch.

Celý druhý deň študijnej cesty bol venovaný hospodáreniu v lesoch Školského lesného podniku Křtiny Mendelovej univerzity v Brne. Dopoludňajší program pripravil nestor výberkového hospodárenia Ing. Truhlář, ktorý predstavil rôzne fázy prestavby rúbaňového lesa na výberkový les. Na ucelenej ploche 150 ha tu už niekoľko desaťročí sledujú a vyhodnocujú vývoj porastovej zásoby a počtu stromov, ich porovnanie na ideálne podmienky a tomu prispôsobujú realizáciu ťažbových zásahov. Objekt je o to cennejší, že hoci sa nachádza v bukovom vegetačnom stupni, zastúpený smrek, jedľa, smrekovec a borovica tu tvoria jednotlivo zmiešaný, mnohovrstvový ihličnatý les s dobrou vitalitou a prirastavosťou. Dopoludňajší program bol zameraný na bukové hospodárenie, ktoré sa v značnom rozsahu realizuje celoplošnými clonnými rubmi predovšetkým s cieľom zabezpečiť dostatočné prirodzené zmladenie. Zaujímavosťou ŠLP Křtiny je aj tzv. Lesnícky

Slavín, kde sú umiestnené pamätníky viacerých významných českých a európskych lesníckych osobností. Násť medzi nimi aj pamätnú dosku venovanú nášmu Jozefovi Dekrétovi-Matejovi bolo pre našu výpravu potešením a ctou.

Na záver krátkeho pobytu v Čechách bola pripravená exkurzia v súkromných lesoch na cca 5 800 ha majetku dr. Kinského v Žďari nad Sázavou. So súhlasom a aktívnou účasťou vlastníka je tu vytvorený demonstračný objekt Pro Silva, reprezentujúci hlavný problém českého lesníctva – nutnosť postupnej prestavby smrekových monokultúr na lesy s bohatšou drevinovou skladbou a viacetážovou štruktúrou. Účastníci mali možnosť oboznámiť sa s výsledkami z počiatočnej fázy prestavby, reprezentovanej desiatkami kilometrov pruhových clonných rubov, do ktorých sú vkladané obnovné prvky založené z podsadiet buka, jedle a cenných listnáčov. Stovky oplotkov do veľkosti niekoľkých árov zabezpečujú odrastanie kultúr v prostredí silného tlaku zveri a naplňajú tak cieľ vytvárania zmiešaných lesov.

Napriek nie veľmi priaznivému počasiu si účastníci mohli zo študijnej cesty odnieť množstvo cenných praktických poznatkov, fotografických snímok a študijného materiálu v podobe podrobne spracovaných exkurzných sprievodcov k jednotlivým témam. Veľkou devízou bolo vidieť a počuť, že prírode blízke hospodárenie je aktuálnou témou aj v susednom Česku a že cesta, ktorú nastúpili Lesy SR, š.p. vo vytváraní a obhospodarovaní objektov Pro Silva, je príkladom aj pre českých lesníkov. ■

Ing. Rudolf Bruchánik, PhD.

Foto: autor





Prírode blízke obhospodarovanie lesa

## IV. Blížime sa svojim hospodárením k prírode?



Pavol DENDYS

Využívam príležitosť podeliť sa o svoje názory na začínajúcu sa zmenu prístupu k hospodáreniu v lese, ktorá bola odštartovaná v rámci nášho podniku minulý rok založením objektov Pro Silva, na ktorých sa budú prakticky demonštrovať základné princípy prírode blízkeho hospodárenia. Týmto nechcem povedať, že hospodárenie mnohých lesníckych generácií pred nami bolo proti prírode, ale bolo uskutočňované v podstate iných prírodných a zvlášť klimatických podmienkach, ktoré sú dnes jedným z hlavných faktorov, ktoré nútia lesného hospodára zamyslieť sa nad tým, ako pomôcť lesným spoločenstvám vyrovnať sa s týmto zmeneným stavom. Práve preto, že sme prebrali od našich predchodcov zelené lesy, ktoré sú určite skvostom zjednotenej Európy, tak by malo byť našou čťou zachovať a zveladiť toto prírodné bohatstvo.

V poslednom období sa často v našich lesníckych kruhoch opakujú slovné spojenia ako napr. trvalo udržateľný rozvoj lesného hospodárstva, integrované lesné hospodárstvo, multifunkčné, ekologické a prírode blízke hospodárenie a pod. Povedať alebo napísať je ľahko, prakticky zrealizovať podstatne ťažšie. Teraz si dovoľím použiť paralelu k spomínaným tézám a poviem: trvalý les = stála prítomnosť lesa v rôznych vývojových štádiách, zmiešaný les = širšia ponuka pre porastové prostredie a trh s drevom, prirodzená obnova = prenos a zachovanie genetickej informácie materských porastov, ekologizácia ťažbovej činnosti = prispôbenie techniky a technológií zmeneným podmienkam. Kto by chcel vedieť niečo viac o týchto princípoch, tak má možnosť v rámci internetovej stránky nášho podniku navštíviť novozriadený tematický blok Pro Silva. Pretože od samého začiatku pracujem vo vonkajšej prevádzke, pomerne dobre poznám názory väčšiny kolegov na hospodárenie v lese prezentované týmto hnutím. Mnohí z nich si pod pojmom prírode blízke hospodárenie predstavujú hlavne pestovanie výberkových lesov. Je pravdou, že svojou štruktúrou a funkciami sa výberko-

vý les najviac približuje k prírodnému lesu, ale bolo by utópiou si myslieť, že všetky lesné spoločenstvá pestované podľa metódy vekových tried, prebudujeme na výberkové lesy. Môže to byť jedným z cieľov tam, kde sú na to vhodné podmienky, ale nemalo by sa to stať dogmou. Každé hospodárenie v lese, ktorého výsledkom je, že z pôvodne rovnorodého lesa sa stane les zmiešaný, z rovnovkeého nerovnovkeý, z jednovrstvového viacvrstvový, z homogénneho les s mozaikovou štruktúrou je prírode blízke.

Pôsobím v prostredí hornej Oravy kde na prevažne smrekové porasty okrem spomínaných celosvetových klimatických zmien pôsobí aj v poslednej dobe stúpajúci nárast abiotických škodlivých činiteľov vetra a snehu, následne sprevádzaný zvýšenou aktivitou podkôrneho hmyzu. Výsledkom týchto procesov je postupné odumieranie pôvodných porastov dnes nazývané ako novodobé odumieranie smrečín, ktorého prvotnú príčinu, alebo skôr komplex viacerých činiteľov, ktoré spôsobili tento stav, už bude asi ťažké určiť. Mój osobný názor je, že hlavne sa bude treba sústrediť na genetický pôvod týchto porastov a dôsledne a hlavne včasné dodržiavanie porastovej hygieny. Jedno slovenské prislovie hovorí, že každé zlo je na niečo dobré, a tak aj tu, kde namiesto naplňovania hospodárskeho plánu sme nútení spracúvať kalamitnú hmotu, začali nezávisle od nás prebiehať prírodné procesy a v mnohých porastoch nám už samotná príroda ukazuje, ako ďalej pokračovať v ich výchove a obnove.

Rozumný hospodár by mal v takomto prípade veľmi cielene využiť autoregulačnú schopnosť prírody a jemným dotváraním týchto procesov sa snažiť dosiahnuť svoj vopred premyslený zámer. Pôvodne som mal v úmysle predstaviť lesníckej verejnosti niektoré naše praktické výsledky pri konkrétnej aplikácii základných princípov prírode blízkeho obhospodarovania lesa na našich vzorových objektoch, ale o tie sa s nimi rád podelím na už spomínanej inter-

netovej stránke. Za dôležitejšie považujem upriamiť pozornosť kolegov na začínajúcu diskusiu o novom prístupe k hospodáreniu v lese, aby sa nebáli zapojiť do tohto procesu, či už praktickou aplikáciou na vlastnom vzorovom objekte, prípadne poskytnutím svojich vlastných skúseností pri vymieňaní si názorov v rámci lesníckych dní Pro Silva. Cieľ by nám mal byť jasný, snažiť sa našim hospodárením priblížiť čo najviac k prírodnej porastovej štruktúre, spôsoby a cesty ako to dosiahnuť sú rôzne a o tých by sme mali diskutovať v neustále prebiehajúcim dialógu v rôznych častiach Slovenska.

Proces premeny rovnorodých a rovnovkeých porastov na prírode blízke lesy je beh na dlhú trať a určite nebude predmetom jednej lesníckej generácie. My môžeme naštartovať tento proces, ktorý si vyžaduje, aby ďalší pokračovatelia nemali cieľ, skôr upravovali metódy podľa toho, ako sa budú ziskávať nové poznatky a praktické skúsenosti. V tejto súvislosti som veľmi uvítal zriadenie funkcie odborného lesného hospodára, na ktorom stojí a padá akákoľvek zmena prístupu k hospodáreniu v lese a ktorý je rozhodujúcim článkom pri praktickom zavádzaní myšlienok prírode blízkeho obhospodarovania lesa do lesníckej praxe. Realizácia tohto dlhodobého zámeru však vyžaduje stálosť a kontinuitu. Neustále zasahovanie do tejto základnej lesníckej bunky spôsobí, že všetky iste dobre mienené snahy o návrat k hospodáreniu prírode blízkeho spôsobom budú len dobre vypracovanou teóriou bez adekvátnej vonkajšej odozvy.

Položme si na záver otázku, ktorou som nazval túto krátku úvahu a skúsme nájsť správnu odpoveď. Všetkým tým, ktorí sa už vydali alebo vydajú na cestu prírode blízkeho obhospodarovania lesa v zmysle zásad Pro Silva prajem, aby sa nedali odradiť počiatocnými neúspechmi a neporozumením od nelesníckej, ale niekedy i lesníckej verejnosti, vytrvali a odmenou im bude ekologický stabilnejší les s mnohofunkčným zameraním, ktorý bude tvoriť základ životného prostredia budúcich generácií. A o to nám predsa všetkým ide. ■

**Ing. Pavol Dendys**  
je pestovateľom LS Zakamenné







Považsky hrad

# Navštívte OZ Považská Bystrica

Ivan ADÁSEK

Odštepny lesný závod obhospodaruje lesné pozemky v regióne stredného Považia. Územie patrí do povodia Váhu, ktoré sa vyznačuje výraznou pestrosťou a rôznorodosťou terénov. Rieka Váh rozdeľuje teritórium z hľadiska geologického podložja, pedologického, vodného režimu a drevinovej skladby na dve rozdielne časti.

Ľavú stranu Váhu tvorí Strážovská hornatina s podlozím vápenca a dolomitu s výškovým rozpätím od 250 m do 1 200 m. Najvyšší vrchol Strážovskej hornatiny aj OZ je Strážov (1 213 m). Pôdy v tejto časti sú plytké, chudobné na živiny, s častým výstupom materskej horniny na povrch. Z toho vyplýva aj vysoký podiel ochranných lesov. Časť daného územia zaberá CHKO Strážovské vrchy. V drevinovej skladbe dominuje buk, borovica, v menšej miere nevhodne vnášaný smrek, a z ostatných drevín menší podiel predstavuje smrekovec, jedľa, dub.

Na pravej strane Váhu, ktorá hraničí s Českou republikou sa rozprestiera masív Javorníkov. V tejto časti OZ vysoký podiel zaberajú súkromné lesy s veľkou roztrieštenosťou vlastníctva. Javorníky patria do oblasti flyšového pásma zloženého z pieskovcov, ktoré sa striedajú so slienitými bridlicami. Najvyšší vrchol v tejto časti je Veľký Javorník (1 017 m). Súčasná drevinová skladba nie je pôvodná a prevládajú v nej ihličnaté dreviny. Dominantný je smrek, ktorý vo vyšších polohách tvorí zmiešané porasty s bukom a jedľou a na extrémnych stanovištiach s borovicou čiernou a vtrúsenou vejmutovkou a douglaskou. Juhozápadnú časť

pravej strany Váhu tvoria Biele Karpaty s CHKO rovnakého mena.

Pri listovaní v dejinách sa dozvieme, že v stredoveku v našej oblasti bola rozšírená tzv. salašnická kolonizácia v ktorej vznikali valašské dediny na základe valašského práva. Takto vznikli osady: Mariková, Papradno, Považské Podhradie, Orlové, Lednické Rovne, Lednica, Košecké Rovné, Kopec a iné. Sídlom valašských vojvodcov bola dedina Mariková. Valašské obce sa zaoberali chovom dobytky, rúbaním a strážením lesov a z funkcie valašského vojvodu sa neskôr vyvinul úrad lesníka, polesného, neskoršie správcu. Oblasť nášho OZ patrila v minulosti panstvu Považsko-Bystrickému, Horoveckému, Lednickému, Prušanskému, Bytčianskemu. Panstvo Považsko-Bystrické existovalo v 14.-18. storočí a jeho centrom bol Považský hrad. Pri pozemkových reformách veľká časť tohto panstva prešla do vlastníctva miestnych roľníkov a po roku 1945 zbytky majetkov prevzal štát. Z historického hľadiska inštitúcie, ktoré sa zaoberali lesníctvom prešli zložitým vývojom. Po skončení druhej svetovej vojny boli vytvorené lesné závody: Pruské, Lednické Rovne, Považská Bystrica riadené Oblastným lesným inšpektorátom v Žiline. V súčasnosti je OZ organizačne členený na 4 LS a 3 expedičné sklady.

Aj napriek tomu, že oblasť OZ je priemyselne vyspelá - strojárstvo, chemický priemysel (Považská Bystrica, Púchov, Dubnica, Bytča), územie je veľmi zaujímavé aj z turistického hľadiska. V Nimnici a Beluškých Slatinách sú prírodné liečivé kúpele zamerané na liečenie chorôb dýchacieho, pohybového ústrojenstva. Na území OZ sa nachádzajú veľkoplošné CHKO: Strážovské vrchy, Biele Karpaty, Kysuce. V súbore viacerých prírodných rezervácií a výtvorov sú chránené jedinečné a najcennejšie časti prírody: Súľovské skaly, Manínska Tiesňava, Strážov, Vršatec, Dračia studňa.

Vršatecke bradlo



Jaskyna OTCOVA



Chata Včelnica

Milovníci histórie si môžu pozrieť súbor zrúcanín hradov: Považské Podhradie, Lednica, Vršatec, Súľov, Hričov ako aj zámok a kaštieľov: Dubnica, Klobošice, Pruské, Horovce, Lednické Rovne, Orlové, Domaniža, Jasenica, Bytča v ktorých sú umiestnené rôzne múzeá, prípadne sociálne domy.

V regióne sú celoročné turistické trasy po hrebeňoch hlavných pohorí. V lete lákajú peších turistov, cyklistov (Dubnica, Prejta, Iliavka, Pružina - Domaniža) a v zime lyžiarov (Mojtín, Papradno, Mariková, Lazy pod Makytou, Vršatec). V regióne sú dobré podmienky pre rybolov. V poľovnom revíri Petrovská je v poľovníckej sezóne zabezpečovaná poľovnícka turistika - lov jelenej, srnčej, diviacej a škodnej zveri.

Pri návšteve tohto zaujímavého kúta severozápadného Slovenska môžu návštevníci využiť aj ubytovacie zariadenia OZ Považská Bystrica: v doline Petrovská - Chata Krížová (kapacita 10 lôžok), Chata Včelnica (kapacita 4 lôžka) a v doline Súľov - Chata Čierny Potok (kapacita 7 lôžok). ■

Text: Ing. Ivan Adásek, riaditeľ OZ Považská Bystrica

Bližšie informácie o ubytovacích možnostiach OZ Považská Bystrica získate na [www.lesy.sk](http://www.lesy.sk), na e-mailovej adrese, [sek.pb@lesy.sk](mailto:sek.pb@lesy.sk), alebo na t.č. 0918 335 311, 042/4378211.



Súľovské Skaly



## Vyznanie

Zuzana MOKRÁ

Prvé reakcie kolegov, keď sa dozvedeli, že sa ideme zapojiť v rámci Lesníckych dní do akcie „Stromy poznania“ boli zmiešané. Za plnej prevádzky, pre 50 škôl, veď to sa nedá, ty si sa asi zbláznila? Ale na porade čítame, vysvetľujeme, apelujeme na lesnícku časť a poslanie. Spolu rozmyšľame ako na to. Chlapi stíchnu, pýtajú sa, pridávajú svoje nápady. Rozdelíme školy medzi lesné správy, dohovárame na školách termíny, vysvetľujeme ciele a zmysel akcie. Prvé ohlasy sú až na počudovanie veľmi dobré. Drvivá väčšina škôl našu aktivitu vrelo víta. Zvonia mi telefóny: „Vieš čo, my by sme ešte potrebovali pre tú školu, kde chodí ťažbárov vnúčik, nemôžeš nám ešte jednu školu pridať navyše?“. Nedočkavo čakáme na propagačné materiály a sadeničky.

Donesené stromčeky neboli vôbec podľa našich predstáv, ani ako sme videli v televízii, čo sadil p. Novotný. Keď sme si nechceli urobiť hanbu, museli sme si niektoré aj sami pozháňať a povyzdvihnúť v porastoch. Samotné akcie v týždni od 23.4. do 27.4. by už prebiehali úplne hladko, keby nebolo rozsiahleho lesného požiaru na Remate. Takže sme za pochodu hasili, strážili, na striedačku utekali sadiť... Ale nakoniec sme všetko zvládli nad očakávanie. Kolegovia hlásili splnenie úlohy so spokojným výrazom v tvári.

Vedúci LS Nitrianske Pravno Ing. Vaňo sa chváli, že je v miestnych novinách a že má tam vydanú fotku a ani nevedel, aký je fešák... Deťom sa to páčilo a hneď si mnohých pozvali na ďal-

šie besedy o lese, lesníkoch, zvieratách a prírode.

Ja osobne som sa zúčastnila s p. riaditeľom Ing. Spevárom a prednostom LÚ v Prievidzi Ing. Reisom na vysádzaní mimiaboréta na Základnej škole energetikov v Prievidzi. Pani zástupkyňa riaditeľky aj s p. učiteľkou to mali s deťmi do detailov nacvičené - pesničky, básničky, výkresy. (až som si musela vypýtať vreckovku na slzičku dojatia). Decká boli úžasné, strašne múdre, zvedavé, aktívne. Klobúk dole pred pedagógmi, ktorí sa im venovali.

Stromčekom sme podávali mená: jedlička - Evička, buk - Valibuk, Smrek - Adam, borovica - Zlatica. Natáčala nás aj prievádzka televízia. Deti a panie učiteľky nadšene rozprávali na mikrofón, ako by to bola tá najprirodzenejšia vec na svete. Z môjho pohľadu to bola veľmi vydarená akcia a určite z týchto detí vyrastie aspoň polovička lesníkov, poľovníkov alebo aspoň milovníkov prírody. Veď nie nadarmo sa hovorí: „Ohýbaj ma mamko, dokiaľ som ja Janko...“

Ďakujem všetkým kolegom, ktorí pomáhali a nakoniec boli sami odmenení dobrým pocitom a detským úsmevom.

Ďakujem všetkým čo to vymysleli, aj p. Mičovskému, že nás k tomu „dokopal“, lebo keď sa sami lesníci nepochválime tým čo robíme a pre koho to robíme, naša ťažká a záslužná práca zostane pre ostatných nepodstatná a možno ani nepotrebná. A to nemôžeme dopustiť. ■

Ing. Zuzana Mokrá,  
personalista OZ Prievidza

zodpovedne a profesionálne. Prečo spomínam práve tento list, aj keď som presvedčený o tom, že i na iných odštepných závodoch sa môžu pochváliť podobnými morálnymi oceneniami ich vzťahu k lesu? Pretože obsahuje ešte jedno cenné slovo – obetavo. Áno, beňuški lesníci bez toho, aby ich o to niekto požiadal, urobili maximum pre záchranu lesa, ktorí neobhospodarujú, za ktorý nie sú zodpovední. Nemuseli, ale podali pomocnú ruku kolegom v Lesoch mesta Brezno. Na takéto gestá sa nezabúda. Takéto činy najvýraznejšie prispievajú k vytváraniu dobrého mena podniku a štátnych lesníkov.

Nie je to však iba o takýchto činoch. Je to o každodennej práci, každodom kontakte a rozhodnutí každého z nás, ktoré by mali mať prívlastky – profesionálne a zodpovedné. Iba ak zosúladiť všetky naše činy s týmito slovami môžeme očakávať, že aj verejnosť a vlastne každý, s kým prideme ako lesníci do styku, si budú vážiť prácu lesníkov a povýšia ju na spoločenskom rebríčku na úroveň, kam si my myslíme, že patrí. Že to znie jednoducho, ale život je zložitejší? Áno, to je pravda, ale Beňušania ukázali, že sa to dá. ■

## Prečo mám rád les



PATRIK ŠVAJDA  
moderátor, Televízia Markíza

Príroda mi učarovala už v detstve, pretože pochádzam z dediny Lipová v Novozámockom okrese. Ako správny dedinský chlapec som trávil voľné chvíle pri rieke Nitre a hlavne jej mŕtvych ramenách. Odmalicka som rybárčil a pri niekedy nekonečných čakaniach na záber, som mal možnosť pozorovať rôzne výjavy prírody. Či už to bolo naháňanie sa ondatier, pozorovanie nádherne sfarbených vážok, útok dravej šťuky na potomstvo vodnej sliepky či len obyčajne neobyčajný západ slnka. S kamarátmi sme často chodievali robiť honcov miestnym poľovníkom, alebo len tak postávali obďaleč a sledovali posledné vzlety bažantov, ktoré väčšinou po výstrele skončili v zuboch perfektne vycvičených stavačov. Čas plynul a ja som sa stal poľovníkom. Ani nie pre lov, ale skôr pre relax v prírode, ktorá mi vždy dodá neuveriteľné množstvo energie. Nebudem písať o mieste, ktoré mám najradšej, pretože ich je nespočetne veľa. Milujem decembrové magické noci počas splnu, keď zver opatrne, ale predsa vychádza na lúky za svojou potravou, ktorú jej tam pripravia poľovníci. A hoci mráz zachádza za nechty, vždy to povestné „ešte vydržím 10 minút“ zvíťazí. Lužné lesy Podunajskej nížiny, ktoré sa častokrát a hlavne na jeseň ponárajú do hustej hmly, z ktorej počuť lomoz diviakov, prelety kačíc, či narážanie rohov muflónov, ktorí si dokazujú svoju silu, mi dali nezabudnuteľné zážitky. Mojim najobľúbenejším ročným obdobím je jeseň. Vtedy sa les mení a sfarbí do neopísateľnej krásy, ktorú zdobí rev jeleňov. Vtedy si beriem dovolenku a keď nepoľujem, tak len tak načúvam. Som rád, že príroda rovnako učarovala aj môjmu staršiemu synovi Patrikovi, ktorý už so mnou precestoval veľa kútov Slovenska a v lese sa už vie správať tak, ako by sa malo - s pokorou... Chce dokonca študovať na strednej škole lesníckej. Nuž, uvidíme... ■

## Slová a činy

Jozef MARKO

„Nie každý človek je ochotný chrániť majetok nás všetkých. Vy patríte k tým, ktorí ste zodpovedne a profesionálne, nič nenechávajúc na náhodu v ťažkom teréne, úspešne bojovali s požiarom 4. mája 2007 v lokalite Vološinec, až do jeho úplného zlikvidovania. Prijmite preto odo mňa úprimné poďakovanie za obetavý prístup, rozhodnosť a zodpovednosť pri záchrane majetku mesta Brezno.“ Toľko citácia z listu primátora Ing. Jaroslava Demiana adresovaného riaditeľovi OZ Beňuš Ing. Ladislavovi Gašparovi a jeho kolegom. Z listu, obsahujúceho tie dve najdôležitejšie slová, ktoré chceme, aby rezonovali vo vedomí čo najširšej verejnosti vo vzťahu k vnímaniu lesníkov a ich aktivitách v lese a pre les. Sú to slová



# Uveríte?

## EŠTE ZA PRIEHRŠTIE HORÁRSKÝCH VTIPOV

Malý Janko sa pýta: „Pán horár, prečo máte takú veľkú a hustú bradu?“ na čo mu odpovedal: „Vieš synak, keď pobozkám ženu, aby si nemyslela, že ju obľizlo teľa“.

Po návrate z poľovačky natešený horár zvolal: „No a odteraz mám konečne ja najväčšie parohy v dedine“ Horárka si na to povzdychla: „Bože, už to vie aj on!“

Chlapi vyčítali horárovi: „Ani ste nám nedali okoštovať z tej slivovice čo ste minule vypálili“ a on na to: „Odložil som ju na horšie časy“. Na otázku kedy to bude, odvetil: „Keď dostanem smäd“.

„Zase si prišiel domov opitý“ vyčíta žena horárovi, ktorý sa proti tomu ohradil: „Neprišiel som, doniesli ma!“

Tesne pred svadbou vťahla mladého horára snúbenica do spálne a hovorí: „Poď, teraz to ešte budeš smieť“. Na otázku či po svadbe už nebude smieť odvetila: „Potom to nebudeš smieť, ale musieť!“

Po ťažkej noci budí ráno žena horára: „Vstávaj, na dvore už sliepky kotkodákajú“ na čo on odvrkol: „Tak sa im do toho nepleť“ a spal spokojne ďalej.

Starý bača si zaspomínal pred horárom: „Najťažší bol pre mňa rok 1948. Najprv mi medveď odniesol ovcu, potom mi vlci strhli desať oviec a vzápätí mi jaguár vzal všetky ovce“. Horár namietol, že jaguár u nás nežije a bača sa takto opravil: „Naozaj, nebol to jaguár, ale február“.

„Máte nejaké odporúčanie od predošlého zamestnávateľa?“ pýta sa horár uchadzača o prácu, na čo ten odvetil: „Pravdaže mám, odporúčal mi, aby som si hľadal prácu inde!“

**Julo Burkovský**

Príkladom vzornej spolupráce policajného zboru s verejnosťou pri odhaľovaní pytliačkov je činnosť Obvodného oddelenia Polície vo Veverskej Bitýške. Spoľahlivé informácie o pohybe cudzích osôb v porastoch v okolí obce policajtom poskytuje jeleň, ktorý počúva na meno Bohouš, ale niektorí obyvatelia ho hanlivo prezývajú Bonzák. ■

Ferko Tárjako



	zlučovali (odb.)	pokračovanie tajničky	obkrútila	nerozvíruje	dráždila	rozprávka, po anglicky					
druh výbušniny											
viera											
urobil živším											
vydávate povely											
horký, po taliansky						český súhlas	tu máš		chystal	začiatok tajničky	nestriedame
long play (skr.)			mužské meno kaprovitá ryba					turecký hostinec stávková spoločnosť			
nemecká skratka MOV				meno spisovateľa Franceho zošival							
<b>Pomôcky:</b> IOK, NNS, item, tale, amaro	hľadaním objavilo odsekneš						taktiež, po latin. ECV Star. Ľubovne				
pobádajú						dopravné linky rival					
vyrábal látky					bratislavský SK choroba klbov						
americká navigačná družica				solmizačná slabika astrovitá rastlina			šediví súbor máp				
značka európie			titul vládcu Inkov ázijská divá ovca				prelamujú, dialka, po česky				
nápoj z rastlinných plodov						kód Čadu sliepka		značka selénu súprava nádob			
<b>Pomôcky:</b> amonit, Anatole	citoslovce zvonenia	značka rádia alebo (bás.)			cukorný roztok hŕf				temnota	Associat. Internat. de Météorologie	
nemecký hudobný skladateľ				dvojnásť ECV Malaciek							
koniec tajničky											
východná časť ČR							prvý muž (bibl.)				

Tajnička krížovky z májového čísla Lesníka znie: „...že si nemám za čo spláchnuť sucho v ústach“. Z úspešných lúštiteľov sme tentokrát vyžrebovali **Emila Indra z Hriňovej**. Víťazovi posielame kuchársku knihu. K výhre mu blahoželáme a prajeme príjemné chvíle pri čítaní i varení.

redakcia



## Filatelistika



## Zver kráľov, králi poľovnej zveri

Tak by sme mohli nazvať parohatú zver, ktorá je vzhľadom na krásu svojich trofejí častým motívom známok. A nielen motívy parožia jeleňov, ale taktiež danielov, srncov, losov, alebo rohy muflónov, kamzíkov, či kozorozčov zdobia početné známky. Snáď všetky európske poštové správy vydali aspoň jednu sériu známok venovanú trofejovej poľovnej zveri. No a medzi tie najkrajšie známky s touto tematikou patria iste ocelorytíny vydané v Československu, alebo Rakúsku, či Fínsku. ■

**RUBRIKU PRIPRAVUJE**  
Prof. Ing. LADISLAV PAULE, PhD.

## Poľovnícky receptár

## Divá kačica dusená v ríbezl'ovej omáčke

## SUROVINY:

1,2 kg divjej kačice, 1 lyžičku soli, mleté čierne korenie, 3 lyžice masla, 1 lyžičku cukru, 100 g koreňovej zeleniny, 1 menšiu cibuľu, 2 lyžice rajčiakového pretlaku, 0,5 dl červeného vína, 200 g ríbezl'ového kompótu, bobkový list, po 4 zrnká nového a čierneho korenia, 2,5 dl hovädzieho vývaru, 1 lyžicu hladkej múky.

## POSTUP:

Očistenú, vypitvanú, dobre očistenú kačicu umyjeme, osušime a pokrájame na porcie (môžeme ju upraviť aj vcelku), osolíme a okoreníme. Na 2/3 masla s cukrom opražíme cibuľu a koreňovú zeleninu, nakrájanú na plátky. Do základu pridáme rajčiakový pretlak, víno, štavu z ríbezl'ového kompótu, korenie, potom vložíme nakrájanú kačicu a dusíme pod pokrývkou do mäkka. Počas dusenia občas zamiešame a podlejeme vývarom. Udusené mäso vyberieme, štavu zahustíme zápražkou, pripravenou zo zvyšku masla s múkou, zalejeme vývarom, zamiešame a dobre povaríme. Povarená omáčku precedíme cez cedidlo, pridáme ríbezl'ový kompót, prevaríme a dochutíme soľou. Pri podávaní porcie kačice polievame omáčkou. Ako prílohy sú vhodné zemiakové krokety alebo žemľové knedle.

Tip redakcie  
Lesníka:

K divjej kačici znalci vín odporúčajú piť z bielych vín Tramín červený alebo Müller Thurgau, z červených vín Cabernet Sauvignon, prípadne Svätovavrinecké. S pohárikom v ruke nezabúdajte: vždy s mierou. ■





## 1. Hádanka

Tento živočích sa podobá na barana alebo ovcu, ale žije vo voľnej prírode. Má mohutné, točité, zaguľatené rohy. Samica je bezrohá, alebo má len krátke rohy. Je asi 110 cm dlhý a asi 70 cm vysoký. Žije v čriedach, staré barany žijú osamote. Čo sa týka potravy, je skromný. Živí sa bylinami, poľnými plodinami, malinami, černicami, lístím stromčekov. V zime mu stačí suchá tráva. Je otužilý, odolný proti mrazu, ale neznáša vysoký sneh. Samica porodí jedno, zriedkavo dve mláďatá.

**Ako sa tento živočích volá? Skús ho nakresliť!**

Ahoj kamaráti,  
pošlite mi správne  
odpovede. Jedného  
riešiteľa odmením  
darčekom.



## 2. Omal'ovánka

Na obrázku je medveď a jeho potrava. Obrázok vyfarbi a červenou farbičkou prečiarkni, čo do medveďovho jedálnička nepatrí.



Za správne odpovede a pekné obrázky posielať odmenu – hlavolam Múdry povrázok – môjmu kamarátovi **Vilkovi Glézlovi** zo Zvolena.

Ahoj a dovidenia nabudúce!

Vaša veverička **Ryška**







Slovenský Hucul klub;  
 EU projekty s. r. o.;  
 LESY SR, š. p. OZ Čierny Balog  
 a OZ Kriváň  
 Obec Sihla;  
 Obec Lom nad Rimavicou;  
 Obec Drábsko;  
 Obec Čierny Balog

## PRETEKY A VÝSTAVA KONÍ

**30. JÚNA 2007 o 10<sup>30</sup>  
 SIHLA - futbalové ihrisko**

### PROGRAM:

**10.30 - 11.00** otvorenie

**10.30 - 11.45** výstava - predvádzanie koní (nie len huculských)

**12.00 - 16.00** preteky

prestávky - skupina historického šermu CASSANOVA

- sokoliari

- ukážky na koňoch



## Rozlúčka

„Sim, sim, štyri sim...“ Asi každý, kto poznal **Jožka KANDRÁČA** vedel, že týmto kódom vtipne oznamoval dátum svojho narodenia: Siedmeho siedmy štyridsať sedem... A vďaka tomu bolo aj ťažko si na Jožka v tento deň nespomenúť, nech sme sa už nachádzali kdekoľvek. Spomenieme si aj tohto roku, ale už to nebude ono...

S Jozefom boli vždy spojené veselé zážitky. Mal rád hlavolamy a určite aj preto mu na závode v Medzilaborciach „prischla“ väčšina úloh spojená s výpočtovou technikou. Boli to ešte časy počítačového praveku, keď s úsmevom vkladal obrovskú pásku do čudného stroja. Trávil pri ňom spolu s ekonómami často aj celé noci - dekadý museli odísť do

Košíc načas a v poriadku. Myslím, že pamätníci z tamojšieho výpočtového strediska by potvrdili, že patril medzi najšikovnejších a najusilovnejších.

Experimentovanie v záhradke bolo Jožkovou láskou. Takmer celý rok nám vďaka tomu v kancelárii dorastali malé paradajky, či papričky. Šiška prinesená ako suvenírom od Bajkalu mu bola dostatočným podnetom k tomu, aby pred jeho domom vyrástla exotická borovica. A huby!! Našiel ich aj na betóne! Bolo to niekedy naozaj už aj na zlosť ísť s ním do lesa na hubačku, nič okolo seba nevidiac, len počúvať jeho beťarske otázky:

„...a toho čo neberieš? A ani tam toho nevidíš!?“

Hoci sme sa už chystali, tohtoročný siedmy júl budeme, Jožko, oslavovať pomeň. O to viac spomínať. Spomínať na dobrého človeka, ktorý bol výborným kolegom. Pracovitým, kamarátskym, múdrom.

**Jožko Kandráč, naposledy ekonóm Lesnej správy Udavské, OZ Vranov, nám zomrel po ťažkej chorobe 16. júna 2007, niekoľko dní pred dovŕšením šesťdesiatky. Rozlúčili sme sa s ním v Udavskom o tri dni neskôr.**

Ján Mičovský

## Životné jubileá



JÚN 2007

50 rokov

**Székelyová Magdaléna**, nar. 5. 5. 1957, referent evidencie výroby – OZ Revúca

**Kováč Miroslav**, nar. 23. 5. 1957, pestovateľ – OZ Prešov

**Ing. Krško Ján**, nar. 2. 6. 1957, ťažbár, LS Bátorove Kosihy – OZ Palárikovo

**Ing. Turan Ján**, nar. 24. 6. 1957, vedúci obchodu a logistiky – OZ Palárikovo

**Likeová Eva**, nar. 18. 6. 1957, majster dielní, ústredie OZ – OZ Trenčín

**Halahija Lubomír**, nar. 5. 6. 1957, lesník, LS Čierny Váh – OZ Liptovský Hrádok

**Ing. Bodorová Janka**, nar. 12. 6. 1957, referent pre plán štatistiku a controlling – OZ Liptovský Hrádok

**Kochan Peter**, nar. 19. 6. 1957, OLH, LS Šaling – OZ Čierny Balog

**Matúš Ján**, nar. 24. 6. 1957, lesník, LS Svinica – OZ Košice

**Lazorík Anton**, nar. 14. 6. 1957, vedúci ES – OZ Prešov

**Latta Miroslav**, nar. 12. 6. 1957, lesník, LS Udavské – OZ Vranov nad Topľou

**Ing. Solej Ivan**, nar. 26. 6. 1957, vedúci LS, LS Medzilaborce – OZ Vranov nad Topľou



60 rokov

**Forgon Juraj**, nar. 2. 5. 1947, OLH, LS Tornaľa – OZ Revúca

**Hanušiak Miroslav**, nar. 10. 5. 1947, lesník, LS Jelšava – OZ Revúca

**Parčetič Štefan**, nar. 28. 6. 1947, OLH, LS Veľký Meder – OZ Palárikovo

**Poživenec Ján**, nar. 20. 6. 1947, lesník, LS Nitrianske Rudno – OZ Prievidza

**Ing. Miklošik Pavol**, nar. 6. 6. 1947, referent pre plán štatistiku a controlling – OZ Považská Bystrica

**Franko Marián**, nar. 17. 6. 1947, OLH, LS Poprad – OZ Prešov

### Odchod do predčasného starobného dôchodku

**Gigac Mikuláš**, nar. 8. 3. 1946, majster skladov MTZ – OZ Beuň

### Odchod do starobného dôchodku

**Krajčíček Pavol**, nar. 1. 9. 1945, majster dielní – OZ Považská Bystrica

**Chovanec Milan**, nar. 18. 9. 1945, vedúci LS, LS Pružina – OZ Považská Bystrica

**Ing. Vojtech Stanislav**, nar. 8. 5. 1945, VOR – prevádzkový programátor, OIT KE – GR BB

Ing. Helena Turská



# IV. ročník futbalového turnaja o Putovný pohár generálneho riaditeľa

Dušan COCH

Dňa 1. júna 2007 sa uskutočnil IV. ročník futbalového turnaja o „Putovný pohár generálneho riaditeľa“ Lesov Slovenskej republiky š.p. Banská Bystrica v malom futbale. Usporiadateľom bol minuloročný víťaz OZ Rožňava. Hralo sa na ihriskách v Gemerskej Polome a v Betliari. Tu sa uskutočnili vylučovacie zápasy v skupinách. Finále sa hralo v Betliari, kde postúpili štyri mužstvá: Rimavská Sobota, OZLT B.Bystrica, Kriváň a Palárikovo.

OZLT B.Bystrica podalo protest za neoprávnený štart hráča vo štvrtfinále za OZ Žilina (bývalý zamestnanec).

Organizačný výbor tento dosiahnutý

výsledok kontumoval v prospech OZLT.

Do semifinále postúpili Palárikovo a OZLT.

Víťazom turnaja sa stal OZ Rim. Sobota vďaka tomu, že trikrát postúpil až na jedenástorozstrel.

Víťazom srdečne blahoželáme. Škoda však, že tak dobre zorganizovaný turnaj poškvrnil neoprávnený štart hráča.

Pred začiatkom turnaja vedúci mužstiev predkladali súpisu hráčov podpísanú riaditeľom OZ, že v zozname sú len zamestnanci príslušného OZ.

Na záver by som sa chcel poďakovať zamestnancom OZ Rožňava za vzorne pripravený turnaj.



<b>Semifinále:</b>	<b>Rim. Sobota</b>	<b>OZLT</b>	1:1	V jedenástorozstrele vyhrala Rim. Sobota.
	<b>Kriváň</b>	<b>Palárikovo</b>	0:1	
<b>Zápas o 3.miesto</b>	<b>OZLT</b>	<b>Kriváň</b>	0:0	V jedenástorozstrele vyhral Kriváň.
	<b>Rim. Sobota</b>	<b>Palárikovo</b>	0:0	V jedenástorozstrele vyhrala Rim. Sobota.

<b>Poradie:</b>	<b>1.miesto - Šátek 9 gólov</b>	<b>OZ Palárikovo</b>
	<b>2.miesto - Blahovec 5 gólov</b>	<b>OZ Palárikovo</b>
	<b>3.miesto -Trnavský 5 gólov</b>	<b>OZ Rim. Sobota</b>

Prvé štyri mužstvá obdržali za umiestnenie poháre a víťaz dočasne Putovný pohár. Na turnaji boli odmenení aj najlepší strelci.

